

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΔΠΜΣ : “ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ “
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ
ΣΥΝΟΛΩΝ

Θέμα: ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ακαδημαϊκό έτος 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ,
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόταση Επανάχρησης του Συγκροτήματος

σπουδάστρια: ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
υπεύθυνος καθηγητής: ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016

Περιεχόμενα

1. <u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	3
2. <u>ΑΝΑΛΥΣΗ</u>	5
2.1 <u>Γενικά Στοιχεία</u>	
2.1.1 ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ	5
Α. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ- ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ	
Β. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ, ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ, ΚΛΙΜΑ	
2.1.2 ΟΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΗΓΗΤΩΝ	8
2.1.3 ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΑΛΙΚΙΑΝΟΣ	9
2.1.4 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΙΩΝ ΣΤΗΝ ΝΗΣΟ ΚΡΗΤΗ	13
2.1.5 ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ ΚΑΙ Ο ΜΙΝΩΣ ΗΣΥΧΑΚΗΣ	15
2.2 <u>Η Ιστορική Αναδρομή και η Αγροτική Παραγωγή των Ελαίων στην Κρήτη</u>	
2.2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	17
2.2.2 ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΙΑΣ	18
2.2.3 Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΕΛΑΙΩΝ	21
3. <u>ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ</u>	
3.1 <u>Γενική κάτοψη του συγκροτήματος και η λειτουργική οργάνωσή του</u>	25
3.2 <u>Το συγκρότημα ανά κτίριο, περιγραφή και φθορές</u>	26
4. <u>ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ</u>	
4.1 <u>Οι κατασκευαστικές φάσεις</u>	44
5. <u>ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ</u>	
5.1 <u>Η καταγραφή 12 παραδειγμάτων ελαιοτριβείων</u>	53
5.2 <u>Ο εξοπλισμός του ελαιοτριβείου στο Μετόχι Ησυχάκη</u>	60
6. <u>ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΜΕΤΟΧΙΟΥ</u>	
6.1 <u>Η νέα χρήση του συγκροτήματος</u>	61
6.2 <u>Κτιριολογικό πρόγραμμα</u>	62
6.3 <u>Αποκατάσταση κατασκευαστικών φάσεων</u>	64
6.3.1 ΕΠΙΛΟΓΗ	
6.3.2 ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΥΡΙΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΟΥ.	
6.3.3 ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΥΡΙΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΣΤΕΡΕΩΣΗΣ ΤΟΥ ΧΑΜΑΜ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΠΟΧΩΡΗΤΗΡΙΩΝ.	
6.3.4 ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΘΗΚΩΝ ΤΗΣ 4ΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ ΦΑΣΗΣ.	
7. <u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	70
8. <u>ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΧΕΔΙΩΝ</u>	74
9. <u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ</u>	76

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στα πλαίσια του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, «Προστασία Μνημείων», καλούμαστε να ολοκληρώσουμε τον κύκλο της σπουδής μας πάνω στις αποκαταστάσεις μνημείων με την εκπόνηση διπλωματικής εργασίας. Από την αρχή η αναζήτηση προσανατολίστηκε γύρω από ένα θέμα το οποίο θα άνοιγε διάφορα πεδία έρευνας. Έρευνα γύρω από τη χρήση του κτιρίου, την εξέταση και αιτιολόγηση των κατασκευαστικών φάσεων του, την αλληλεπίδραση της αρχιτεκτονικής μορφής και δομής του με την πολιτική, οικονομική και παραγωγική ιστορία του τόπου. Στόχος ήταν να καταλήξουμε σε μια ρεαλιστική και πραγματοποιήσιμη για την εποχή μας πρόταση, αναδεικνύοντας τα κυριότερα στοιχεία της «διαδρομής» του κτιρίου. Διάλεξα το Μετόχι Ησυχάκη, στον δήμο Πλατανιά, νομό Χανίων Κρήτης. Τολμώ να σημειώσω, ύστερα από την ενασχόληση τόσων μηνών, πως το θέμα και η εξέλιξη της έρευνας ξεπέρασε κατά πολύ τις αρχικές προβλέψεις μου ως προς το ενδιαφέρον που γεννά η αποκατάσταση ενός ιστορικού μνημείου.

Παραθέτω κάποια ενδιαφέροντα στοιχεία που καθόρισαν το περιεχόμενο της εργασίας και ανέδειξαν την αφθονία των πληροφοριών που είχα να διαχειριστώ.

Η Κρήτη αποτελεί ιδιαίτερη περίπτωση στην ιστορία της Ελλάδας, με ιδιαίτερα πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά γεγονότα. Το πέρασμα των Βενετών από το νησί εξασφάλισε αρκετό υλικό στατιστικού περιεχομένου στα χρόνια της κυριαρχίας τους. Αλλά και κατά τη διάρκεια των επόμενων κατακτήσεων, από τους Οθωμανούς και τους Αιγύπτιους, πάνω στο νησί διατηρήθηκε η ίδια τακτική ως οργανωτική παρακαταθήκη. Οι Βενετοί κατέγραφαν τα πάντα (οικογενειακές καταστάσεις, βαπτίσεις, γάμους, θανάτους, παραγωγή ανά είδος και περιοχή, κτλ.), και το ίδιο συνεχίστηκε μέχρι και τα τέλη του 19ου αιώνα. Τα στοιχεία αυτά αποδείχτηκαν πολύτιμα για να διαπιστώσω την αποτύπωση της καθημερινής ζωής στη λειτουργία του κτιρίου στις διαδοχικές αυτές ιστορικές περιόδους.

Τα μετόχια υπάρχουν διάσπαρτα σε όλο το νησί της Κρήτης και έπαιξαν σημαντικότερο ρόλο στην ιστορία της γεωργικής παραγωγής από την Βενετοκρατία μέχρι τις αρχές του προηγούμενου αιώνα.

Βασικό στοιχείο στο συγκρότημα του Μετοχιού Ησυχάκη αποτελεί το ελαιοτριβείο. Η κτιριακή επέκτασή του συγκεκριμένου ελαιοτριβείου καθορίστηκε από την εξέλιξη της παραγωγής των ελαίων. Έτσι γεννήθηκε η ανάγκη να εξεταστεί η ιστορία της ελιάς στην Κρήτη. Έχει γίνει προσπάθεια τα ιστορικά στοιχεία του νησιού να είναι συνυφασμένα με την ιστορία παραγωγής λαδιού, από τα βενετσιάνικα φέουδα ως και την οθωμανική περίοδο, με παράθεση συγκεκριμένων στατιστικών στοιχείων που έχουν βρεθεί.

Η κατάσταση στην οποία βρίσκεται το κτίριο σήμερα, μας δίνει την ευκαιρία να δούμε στο σύνολό τους όλες τις επεμβάσεις κατά τη διάρκεια της ιστορίας του. Πρόκειται για ένα μωσαϊκό διαφορετικών αρχιτεκτονικών μορφολογιών, κατασκευαστικών λεπτομερειών, και λειτουργικών στοιχείων. Το πλέγμα των παραπάνω αποτέλεσε μεγάλη πρόκληση κατά την διάκριση των κτιριακών φάσεων του συγκροτήματος.

Προκειμένου να υπάρξουν ασφαλή, όσο το δυνατόν, συμπεράσματα για την χρονολόγηση και την τυπολογία του ελαιοτριβείου στο Μετόχι Ησυχάκη, επιχειρήθηκε μια συγκριτική μελέτη κάποιων ελαιοτριβείων στη δυτική Κρήτη, στο νομό Χανίων. Δεδομένου ότι η βιβλιογραφία είναι φτωχή για τα ελαιοτριβεία στο νησί, (ελάχιστα είναι μελετημένα σε σχέση με τον αριθμό τους) κρίθηκε απαραίτητο να καταγραφούν περίπου 12 κτίρια αντίστοιχης χρήσης, νεότερης ή παλιότερης περιόδου κατασκευής. Η έρευνα αλλά και η παρατήρηση μορφολογικών και κατασκευαστικών στοιχείων της κάθε περιόδου βοήθησαν αρκετά σε αυτήν την προσπάθεια.

Κατά την διάρκεια της εργασίας μελετήθηκαν διεξοδικά όλα τα διαθέσιμα αρχεία στην περιοχή, όπως το Ιστορικό Αρχείο Χανίων, το Αρχείο της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Χανίων και το Αρχείο Συμβολαίων κατά την Οθωμανική Περίοδο, στο Υποθηκοφυλακείο του Αλικιανού, το Αρχείο της Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Κρήτης, στο Ηράκλειο. Τα

αποτελέσματα αυτής της αναζήτησης δεν ήταν σπουδαία, όσον αφορά στα απτά στοιχεία για το δεδομένο κτίριο, βοήθησαν όμως πολύ στην κατανόηση της κάθε περιόδου σε κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο, όπως π.χ. τις αγοροπωλησίες και την κινητικότητα των ιδιοκτησιών στην περιοχή του κάμπου όπου βρίσκεται και το χωριό Αλικιανός, που αφορούν κτίρια ελαιοτριβείων, χωράφια με ελαιόδεντρα και άλλες ποικιλίες δέντρων.

Στην πρόταση η αποκατάσταση στοχεύει τόσο σε λειτουργικό όσο και σε κατασκευαστικό επίπεδο. Έτσι επιλέχτηκε το συγκρότημα από τη μια ως κτίριο-υποδομής να συσχετιστεί και πάλι με την αγροτική παραγωγή του τόπου, και από την άλλη ως κτίριο-μνημείο να φανερώνει τις κατασκευαστικές-ιστορικές του φάσεις, καθιστώντας το και πάλι ένα σύγχρονο σημείο έλξης οικονομικού, πολιτιστικού, κοινωνικού και αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος.

2. ΑΝΑΛΥΣΗ

2.1 Γενικά Στοιχεία

2.1.1 ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

Α. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Η Κρήτη βρίσκεται στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων, της νότιο-ανατολικής Ευρώπης, της νότιο-δυτικής πλευράς της Ασίας και της βόρειας Αφρικής. Η θέση αυτή σχετίζεται και με τη διαμόρφωση του γενικού κλίματος και, κατά συνέπεια, με τη βιοποικιλότητα (χλωρίδα – πανίδα) το νησιού η οποία είναι εξαιρετικά πλούσια. Ως νησί αποτελεί μια γεωγραφική ενότητα καθορισμένη και ως μεγαλόνησος και αποτελεί ένα ευρύ πεδίο έρευνας.

Είναι το μεγαλύτερο νησί της Ελλάδας και το πέμπτο σε μέγεθος νησί της Μεσογείου (μετά τη Σικελία, τη Σαρδηνία, την Κύπρο και την Κορσική) με έκταση 8.259χλμ². Συμπεριλαμβανομένων και των νησίδων Γαύδου και Δία η συνολική έκταση ανέρχεται στα 8.331χλμ². Το μέγιστο μήκος του νησιού (από το ακρωτήριο Γραμβούσα έως του ακρωτηρίου Σίδερος) είναι 260km, το μέγιστο πλάτος από το ακρωτήριο Δίον μέχρι του ακρωτηρίου Λίθινον είναι 60km και το ελάχιστο πλάτος χλμ είναι στο στενό της Ιεράπετρας, ενώ το μήκος της ακτογραμμής που περιβάλλει τη μεγαλόνησο είναι μεγαλύτερο από 1.000χλμ.¹

Η Κρήτη διοικητικά περιλαμβάνει τους νομούς Χανίων, Ρεθύμνου, Ηρακλείου και Λασιθίου. Ο Νομός Χανίων είναι το δυτικότερο τμήμα της μεγαλονήσου με έκταση 2376 τ.χλμ. και πληθυσμό 150.387 κατοίκων (απογραφή 2011). Συνορεύει ανατολικά με το Νομό Ρεθύμνης ενώ βρέχεται στις τρεις άλλες πλευρές του, δυτικά από τη Μεσόγειο θάλασσα, το Κρητικό Πέλαγος στο βορρά και το Λιβυκό στο νότο.²

Ο νομός Χανίων είναι ο πλέον ανεπτυγμένος οικονομικά και πλουσιότερος νομός της Κρήτης μετά τον νομό Ηρακλείου. Η οικονομία του βασίζεται κυρίως στη γεωργία, με σπουδαιότερα προϊόντα το λάδι, τα εσπεριδοειδή (πορτοκάλια και μανταρίνια) και το κρασί, σημαντικό είναι όμως και το εισόδημα από τη ζωοκομία, ενώ από τη βιομηχανία περισσότερο ανεπτυγμένοι είναι οι κλάδοι επεξεργασίας αγροτικών προϊόντων. Χαρακτηριστικό του νομού Χανίων είναι οι τεράστιες διαφορές που παρουσιάζει το βόρειο από το νότιο τμήμα του: το βόρειο και το βορειοδυτικό τμήμα, πολύ περισσότερο πεδινό, συγκεντρώνει και το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Συνολικά στον νομό Χανίων υπάγονται διοικητικά 7 δήμοι, 152 κοινότητες και 481 οικισμοί.³

Β. ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ, ΥΔΡΟΓΡΑΦΙΑ, ΚΛΙΜΑ.

Το ανάγλυφο του νομού Χανίων έχει τα χαρακτηριστικά του ανάγλυφου ολόκληρης της Κρήτης, που τέμνεται από δυτικά προς ανατολικά από μια συνεχόμενη οροσειρά, η οποία διακόπτεται από κοιλάδες και φαράγγια. Εδώ οι ορεινοί όγκοι καλύπτουν ολόκληρο σχεδόν το κεντρικό και νότιο τμήμα του νομού φθάνοντας έως τη θάλασσα, ενώ το πεδινό τμήμα (18,3% της συνολικής επιφάνειας του νομού) απλώνεται στη βόρεια παράκτια περιοχή. Στο δυτικότερο τμήμα του νομού (και της Κρήτης) υψώνονται, από Βορρά προς Νότο, οι κορυφές Μάννα (890 μ.), Κουτρούλης (1.071 μ.), Άγιος Δικαίος (1.182 μ.) και δυτικότερα το Αποπηγάδι (1.331 μ.) και η Πλατανιανή (1.849 μ.), τμήματα όλες της κεντρικής οροσειράς, που συνεχίζεται προς Δύση με τον εκτεταμένο όγκο των Λευκών Ορέων, του οποίου 6 κορυφές υπερβαίνουν τα 2.000 μ.: Πάχνες 2.453 μ., Τροχάρης 2.401 μ., Γριάς Σωρός 2.331 μ., Κάστρο 2.218 μ., Ζαρανοκεφάλια 2.140 μ., Μαύρη 2.089 μ. Ρήγματα, διαβρώσεις και κατακόρυφες μετακινήσεις του εδάφους δημιούργησαν στα Λευκά Όρη τάφρους, κοιλάδες και φαράγγια, όπως το περίφημο φαράγγι της Σαμαριάς Αγίας Ρούμελης, που χωρίζει τον

1. Δασκαλάκη Παναγιώτα, " Συμβολή στη γνώση του χημισμού και της ποιότητας των υπογείων υδάτων στον Ελλαδικό χώρο.", Τόμος 1ος, Πάτρα 2002.

2. <http://www.chania-cci.gr/> (4.1.2016-βιομηχανικό επιμελητήριο Χανίων)

3. <http://diocles.civil.duth.gr/links/home/database/chania/pr51ge.pdf>

κεντρικό όγκο των Λευκών Ορέων από τον Βολακιά (2.116 μ.) και έχει μήκος 18 χλμ., πλάτος από 40 έως 3 μ., και βάθος έως 600 μ. Δυτικότερα σχηματίζεται το δεύτερο μεγάλο φαράγγι της Κρήτης, του Νίμπρου ή Ίμπρου, που έχει μήκος 7 χλμ., πλάτος μέχρι 2 μ. και βάθος έως 300 μ., και χωρίζει τον κεντρικό όγκο των Λευκών Ορέων από τις κορυφές Αγκάθες (1.151 μ.) και Άσφενδος (1.184μ).⁴ Οι χαμηλές περιοχές βρίσκονται στο βόρειο τμήμα του νομού, με τις πεδιάδες του Καστελλίου στα δυτικά, των Χανίων στο κέντρο και του Αποκορώνου στα ανατολικά. Το πολυσχιδές ανάγλυφο της βόρειας ακτής χαρακτηρίζεται από τις τέσσερις μεγάλες χερσονήσους

και τα ομώνυμα ακρωτήρια της Γραμβούσας, της Ειρήνης (Σπάθας), του Ακρωτηρίου και του Δρεπάνου, ανάμεσα στα οποία διαμορφώνονται και οι τέσσερις μεγάλοι κόλποι της Κισάμου, των Χανίων, της Σούδας και της Γεωργιούπολης.⁵

Υπάρχουν επίσης μικρά οροπέδια και κοιλάδες στη ψηλότερες περιοχές του νομού, όπως το οροπέδιο του Ομαλού (υψόμετρο 1.000 μ.), βορειοδυτικά των Λευκών Ορέων, το λεκανοειδές οροπέδιο του Ασκύφου στα ανατολικά, η κοιλάδα του Καντάνου και το παράκτιο υψίπεδο της Χώρας Σφακιών. Μεγάλα υδάτινα ρεύματα δεν υπάρχουν στον νομό Χανίων, υπάρχουν όμως πολλές πηγές, συνδεδεμένες με την τεράστια λεκάνη απορροής των Λευκών Ορέων ενώ εμφάνιση του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα αποτελεί η λίμνη Κουρνά, στο βορειοδυτικό άκρο του νομού. Έτσι τα Λευκά Όρη αποτελούν τον «υδροσυλλέκτη» της δυτικής Κρήτης, τα οποία με τη λεκάνη απορροής (800 Km²) τροφοδοτούν τον υδροφόρο ορίζοντα. Στην πλούσια τροφοδοσία, οφείλεται και ο μεγάλος αριθμός των πηγών οι οποίες εκδηλώνονται στις περιοχές Αγιάς - Βαρυπέτρου, Στύλου, Αρμένων, Αλμυρού, Λίμνης Κουρνά κ.α.⁶ Τα κυριότερα υδάτινα ρεύματα του νομού, χειμαρροί μάλλον, βρίσκονται στο βόρειο τμήμα του νομού και είναι, από Δύση προς Ανατολή, ο Τυφλός και ο Κουλένης, στην περιοχή Κισάμου, ο Ταυρωνίτης, ο Κερίτης, στον κόλπο των Χανίων, και στο νότιο τμήμα, στην επαρχία Σελίνου, ο Κακοδικιανός, που εκβάλλει στο Λιβυκό πέλαγος.⁷ (εικ. 1)

Το κλίμα του νομού ακολουθεί το ανάγλυφό του. Στη χαμηλή ζώνη το κλίμα είναι εξαιρετικά ήπιο (η χαμηλότερη θερμοκρασία, που σημειώθηκε στα Χανιά, είναι 1°C), αλλά γίνεται φυσικά δριμύ στα ορεινά.⁸ Η μορφολογία του εδάφους και η θέση της Κρήτης στο κέντρο της Μεσογείου έχουν άμεση απήχηση στο κλίμα του νομού Χανίων, που χαρακτηρίζεται εύκρατο μεσογειακό και ιδιαίτερα ξηροθερμικό, με την ηλιοφάνεια να καλύπτει το 70% των ημερών του έτους. Ο χειμώνας είναι ήπιος, και ο καιρός από το Νοέμβριο μέχρι το Μάρτιο χαρακτηρίζεται κρύος, όχι όμως παγερός και βρέχει συχνά.⁹ Το ετήσιο ύψος βροχής ελαττώνεται από δυτικά προς ανατολικά, φαινόμενο που παρατηρείται σ' όλες τις Μεσογειακές χώρες. Έτσι στη δυτική Κρήτη, η οποία επηρεάζεται από τα ψυχρά ρεύματα του Ιονίου Πελάγους και συγκεκριμένα στην υψηλή ζώνη των Λευκών Ορέων, παρατηρείται το μέγιστο ύψος των βροχοπτώσεων (2.000mm).¹⁰ Οι βροχοπτώσεις είναι εδώ περισσότερες από την υπόλοιπη Κρήτη, γιατί τα υγρά ρεύματα, που προέρχονται από το Ιόνιο, αιχμαλωτίζονται από τα Λευκά Όρη. Σε αυτό άλλωστε, και στην ασβεστολιθική σύσταση του εδάφους, οφείλονται και οι πολλές πηγές του νομού. Επίσης ιδιαίτερο χαρακτηριστικό για το νησί είναι ότι στις νότιες ακτές παρατηρούνται μεγαλύτερα ύψη βροχόπτωσης, από ότι στις βόρειες. Οι υψηλές βροχοπτώσεις, ιδιαίτερα στο δυτικό τμήμα, το απότομο ανάγλυφο και η

4. <http://diocles.civil.duth.gr/links/home/database/chania/pr51ge.pdf>

5. <http://www.chania-cci.gr/> (4.1.2016-βιομηχανικό επιμελητήριο Χανίων)

6. Δασκαλάκη Παναγιώτα, " Συμβολή στη γνώση του χημισμού και της ποιότητας των υπογείων υδάτων στον Ελλαδικό χώρο.", , Τόμος 1ος, Πάτρα 2002.

7. <http://diocles.civil.duth.gr/links/home/database/chania/pr51ge.pdf>

8. <http://diocles.civil.duth.gr/links/home/database/chania/pr51ge.pdf>

9. <http://www.chania-cci.gr/> (4.1.2016-βιομηχανικό επιμελητήριο Χανίων)

10. Δασκαλάκη Παναγιώτα, "Συμβολή στη γνώση του χημισμού και της ποιότητας των υπογείων υδάτων στον Ελλαδικό χώρο.", Τόμος 1ος, Πάτρα 2002.

συχνή εναλλαγή υδροπερατών και αδιαπέρατων γεωλογικών σχηματισμών, έχει ως αποτέλεσμα την εκδήλωση πηγών, τη δημιουργία χειμάρρων και όχι το σχηματισμό μεγάλων ποταμών. (εικ.2)

1. Το ανάγλυφο της Κρήτης.¹¹

2. Βλάστηση, ποτάμια και νομοί της Κρήτης.¹²

2.1.2 ΟΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΗΓΗΤΩΝ

Είναι χαρακτηριστικές οι περιγραφές των περιηγητών της Κρήτης και από αυτές θα ξεκινήσουμε. Εδώ μας ενδιαφέρει η δυτική Κρήτη. Θα αναφέρουμε τρεις σημαντικούς περιηγητές οι οποίοι καλύπτουν με τις περιγραφές τους γύρω στα 430 χρόνια ιστορίας, διέσχισαν το εσωτερικό του νησιού με διαφορετικές πορείες αλλά βρέθηκαν και σε κάποια κοινά μέρη και πιο συγκεκριμένα στον κάμπο των Χανίων, στον κάμπο της Κυδωνίας, τον οποίο διατρέχει ο ποταμός Κερίτης.

-
11. <http://emeric.ims.forth.gr> (Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών
Ίδρυμα Τεχνολογίας & Έρευνας)(χάρτης γεωφυσικός)
 12. <http://emeric.ims.forth.gr> (Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών
Ίδρυμα Τεχνολογίας & Έρευνας)(χάρτης γεωφυσικός)

Ο πρώτος από αυτούς είναι ο Christoforo Buondelmonti και πέρασε από την Κρήτη το 1415. Η πρώτη αναφορά αφορά το κομμάτι του κάμπου της Κυδωνίας "Φθάνομε έπειτα σε μια πεδιάδα πού παράγει το κάθε τι σε μεγάλη αφθονία. Ως το ρεύμα τού Κουφού δεν παύομε να βλέπομε χωριά και περιβόλια. Διακρίνομε κατόπιν τον ποταμό Πύκνο, πού σήμερα ονομάζεται Πλατανιάς (Κερίτης), επειδή είναι κυκλωμένος από αναρίθμητα πλατάνια".¹³ Κατά την διαδρομή του λίγο έξω από τα Χανιά αναφέρει: "ένας αξιαγάπητος γέρος μας εξηγεί το κάθε τί. Βλέπεις αυτό το βουνίσιο όγκο, τον τόσο ψηλό; Είναι τα Λευκά Όρη που δεσπόζουν στην πόλη μας και βρίσκονται τόσο κοντά της. Όλο το χρόνο είναι σκεπασμένα με χιόνια. Από εκεί πηγάζει ο Κλαδισός ποταμός. Περνά μέσα από σπηλαιώδεις κοιλότητες και κατεβαίνοντας από κρημνώδη ύψη φθάνει σ' αυτή την τόσο εύφορη πεδιάδα. Έδώ οι κάτοικοι χωρίζουν το ρεύμα του ποταμού σε πολύ μεγάλο αριθμό αρδευτικών καναλιών και παράγουν διάφορες τροφές και κυρίως άφθονα λαχανικά. Κοίταξε, προς τα δυτικά, αυτά τα αμέτρητα περιβόλια με νεραντζιές και κιτριές και άλλα καρποφόρα δέντρα σ' όλη την έκταση της πεδιάδας. Στ' ανατολικά, μπορείς ν' απαριθμήσεις αμπελώνες, πού δίνουν ένα φημισμένο κοκκινωπό κρασί, και χωράφια σπαρμένα, πολύ προσοδοφόρα. Αυτός ό τόπος είναι πολύ γόνιμος. Υπάρχει εδώ εξαιρετικό ψάρι. Στα νότια, στο μικρό έλος της Αγίας πιάνομε υδρόβια πουλιά (αγριόπαπιες). Οι έμποροι πού έρχονται απ' όλα τα μέρη τού κόσμου δεν σταματούν να φορτώνουν από μάς τα πλοία τους με κορμούς κυπαρισσιών."¹⁴

Αντίστοιχη μαρτυρία για τον πλούτο της πεδιάδας έχουμε από τον William Lithgow το 1609: "Πιστέψτε με, κάποτε υπολόγισα το μήκος αυτών των βράχων και μέσα στο οπτικό μου πεδίο μέτρησα κάπου εξήντα επτά χωριά. Αλλά όταν μπήκα μέσα στην κοιλάδα, δεν μπόρεσα να βρω ούτε ένα πόδι γης ακαλλιέργητο, εκτός από ένα στενό πέρασμα στο οποίο βρισκόμουν-ελιές, ρογδιές, χουρμαδιές, συκιές, πορτοκαλιές, λεμονιές και μηλιές ήταν φυτεμένες παντού. Κάτω από αυτά τα δέντρα καλλιεργούσαν σιτάρι, μαλθαζία, μοσχάτο, λιάτικο σταφύλι, ροδιές, πεπόνια και όλα τα είδη φρούτων και λαχανικών που μπορεί να δώσει η γη στον άνθρωπο. Έτσι, λόγω της ομορφιάς, της ευχαρίστησης και του οφέλους που προσφέρει, μπορεί εύκολα να ονομαστεί κήπος ολόκληρου του κόσμου· είναι το καλύτερο κομμάτι γης, η λάμψη του διαμαντιού, ο γλυκύτερος τόπος όλης της Κάντυ. Δεν υπάρχει μέρος πιο εύκρατο γιατί εδώ η άνοιξη έρχεται δυο φορές, δεν υπάρχει πιο εύφορη γη και γι' αυτό αποτελεί πεδίο ανταγωνισμού ανάμεσα στο Βάκχο και τη Δήμητρα."¹⁵

Ο Robert Pashley το 1834

"Συναντήσαμε αρκετά μουλάρια και γαιδούρια πού μετέφεραν λάδι στα Χανιά. Μετά την 'Αγία Μαρίνα αντικρίσαμε, ένα μίλι μπροστά μας, τον Πλατανιά πάνω σ' ένα βραχώδες ύψωμα πού απέχει μισό μίλι από τη θάλασσα. Αμέσως μετά περάσαμε το ορμητικό ποτάμι πού πηγάζει από τα Λευκά Όρη, : διασχίζει τα ριζίτικα χωριά Θέρισσο και Λάκκοι ή Λάκκους, και ρέει στην κοιλάδα πού σχηματίζεται από χαμηλούς λόφους. Βλέπουμε πολλά πλατάνια, ιδιαίτερα κοντά στις όχθες του ποταμού: από αυτά προέρχεται το όνομα τού χωριού και τού ποταμού. Γύρω από τα περισσότερα πλατάνια ελίσσονται κλήματα, το μέγεθος των οποίων είναι άγνωστο στην Γαλλία και στην Ιταλία, αφού το πάχος τού κορμού τους ισούται με τη μέση ενός κανονικού ανθρώπου. Αυτά τα κλήματα δεν κλαδεύονται ποτέ, και εξ' αιτίας της σκιερής τους θέσης ό καρπός ωριμάζει μετά την κανονική εποχή τού τρύγου: έτσι προμηθεύουν την αγορά των Χανίων με σταφύλια μέχρι τον Νοέμβριο και, πιστεύω, ίσως και μέχρι τα Χριστούγεννα. Νομίζω άλλωστε πώς το όμορφο και διαφορετικό τοπίο πού δημιουργούν αυτά τα ευγενή δέντρα στην

13. Cristoforo Buondelmonti, "Ένας Γύρος της Κρήτης στα 1415 του Χριστόφορου Μπουελντεμόντι, Περιγραφή της νήσου Κρήτης", Μετάφραση Μάρθα Αποσκήτη, Σύλλογος Πολιτιστικής Αναπτύξεως Ηρακλείου, Ηράκλειο 1983. (σελ 49-50).

14. Cristoforo Buondelmonti, "Ένας Γύρος της Κρήτης στα 1415 του Χριστόφορου Μπουελντεμόντι, Περιγραφή της νήσου Κρήτης", Μετάφραση Μάρθα Αποσκήτη, Σύλλογος Πολιτιστικής Αναπτύξεως Ηρακλείου, Ηράκλειο 1983, (σελ 49-50).

15. T.A.B. Spratt, "Ταξίδια και Έρευνες στην Κρήτη του 1850", τόμος Β', Εκδόσεις Καρμάνωρ 2007. (σελ 215-216)

κοιλιάδα τού Πλατανιά, είναι ένα από τα πράγματα που αξίζει να δει όποιος επισκέπτεται τα Χανιά και δεν έχει πολύ χρόνο στη διάθεσή του. Ο Πλατανιανός ποταμός εκβάλλει στη θάλασσα απέναντι περίπου από το νησί "Άγιοι Θεόδωροι...Όσο για τον Πλατανιανό ποταμό δεν υπάρχει αμφιβολία ότι πρόκειται για τον Ίαρδανο της 'Οδύσσειας, στις όχθες τού όποιου κατοικούσαν οι Κύδωνες."

Ο Ιωάννης Νουχάκης, επίσης περιγράφει το 1903 την αφθονία των αγαθών στο νησί και παραθέτει: "Αί κλιτύες των όρεων καλύπτονται υπό άγριοκυπαρίσσω, πεύκων, πρίνων, καστανεών (Β.Δ. των Λευκών Όρεων). δρυών, πλατάνων, καρυών, άπνων, μηλεών, εις τα χαμηλότερα δε μέρη άφθονεί ή ελαία, ή πορτοκαλέα, ή κερατέα. Τό κυριώτερον των προϊόντων της είναι τό έλαιον, παράγει δε καί οίνον άφθονον καί έξάαιρετον, δημητριακά, άφθονα εσπεριδοειδή, αμύγδαλα, βάμβακα, λινόν, μετάξιν, μέλι, βαλανίδια, κάστανα, τρέφει δε ικανόν αριθμόν ζώων, ιδίως αιγοπροβάτων."¹⁶

Οι καταγραφές αυτές έρχονται να ενισχύσουν το δεδομένο της τόσο εύφορης γης και της αφάνταστης ποικιλίας των καλλιεργειών στην πεδιάδα των Χανίων. Θα αναφερθούμε αρκετές φορές στο στοιχείο του φυσικού πλούτου γενικότερα της Κρήτης, αφού καθόρισε και συνεχίζει να επηρεάζει την ιστορία του νησιού ως πηγή κέρδους για τους εκάστοτε κατακτητές και βιωσιμότητας για τους κατοίκους.

2.1.3 Το χωριό Αλικιανός

Τ' Αλικιανού είναι ένα κεφαλοχώρι της κατάφυτης κοιλάδας του Κερίτη, στην κοινότητα της Κυδωνίας, σε υψόμετρο 65 μ. Βρίσκεται 13 χλμ. από τα Χανιά, στο δρόμο προς τον Ομαλό, στην αριστερή όχθη τού ποταμού Κερίτη, ή Πλατανιά, ή κατά τον Όμηρο του αρχαίου Ιορδανού ποταμού.¹⁷ (εικ.3,4)

Το τοπωνύμιο ετυμολογείται από το ησιόδειο επίθετο "αλικίνος", που σημαίνει δυνατός, οχυρός, και συσχετίζεται με τη στρατηγική σημασία της θέσης, που ελέγχει την πρόσβαση προς την ορεινή Κυδωνία. Μια άλλη ετυμολογία, εξίσου εύλογη, είναι από το νεότερο ουσιαστικό "χαλικιάς" > Χαλικιανός > Αλικιανός, τόπος γεμάτος χαλίκια, που συσχετίζεται με το γεγονός ότι παλαιότερα σημαντικό τμήμα του κάμπου ήταν άγονος χαλικιάς, από τα χαλίκια που κατέβαζε ο ποταμός Κερίτης τους χειμερινούς μήνες.¹⁸ Ο Ν. Τωμαδάκης προτείνει τη γραφή "Αλυκιανός" το όνομα τού πρώτου οικιστή, που πρέπει να ονομαζόταν Αλυκιανός = ο κάτοικος ή μάλλον ο εργάτης των αλυκών, που ήταν στο μυχό τού κόλπου της Σούδας.¹⁹ Κατά την πρόσφατη ιστορία ο Αλικιανός μνημονεύεται συχνά ως ένα από τα "πορτοκαλοχώρια" της κοιλάδας του Κερίτη. (εικ.5)

Το χωριό φαίνεται να δημιουργήθηκε τη βενετοκρατία, γιατί αναφέρεται σ' όλες τις βενετσιάνικες απογραφές με παλιότερη αυτή του 1577 (Barozzi). Στην αιγυπτιακή απογραφή τού 1834 αναφέρεται Alikianii με 40 χριστιανικές και 9 τούρκικες οικογένειες.²⁰ (πιν.1,παράρτημα) Το 1881 αναφέρεται Αλικιανού, είναι έδρα δήμου και έχει 507 Χριστιανούς με 103 οικογένειες και 27 Τούρκους με 8 οικογένειες.²¹ Το 1900 αναφέρεται Αλυκιανού, έδρα τού δήμου και έχει 525 κάτοικους. Στην απογραφή τού 1940 αναφέρεται Αλικιανός, έδρα ομώνυμης κοινότητας με 877 κάτοικους το 1951 με 845, το 1961 με 857 και το 1971 με 764 κάτοικους.²² Σήμερα, βάσει της τελευταίας απογραφής το 2011, αναγράφονται ως μόνιμος

16. Ιωάννης Εμ. Νουχάκης, "Κρητική χωρογραφία", Εκδόσεις Σπυρ. Κουσουλινός, Εν Αθήναις 1903

17. Εταιρεία Κρητικών Σπουδών, Ίδρυμα Καψωμένου, <http://www.eks-ik.eu>

18. Εταιρεία Κρητικών Σπουδών, Ίδρυμα Καψωμένου, <http://www.eks-ik.eu>

19. Μ.Μανούσας, "Παλιά Χανιά", (Τεύχος: 269)(Εφημερίδα Κήρυξ Χανίων, 20 - 3 - 1930)

20. Robert Pashley, "Ταξίδια στην Κρήτη", Α' & Β' τόμος, Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1991.(σελ 228, Απογραφικοί πίνακες)

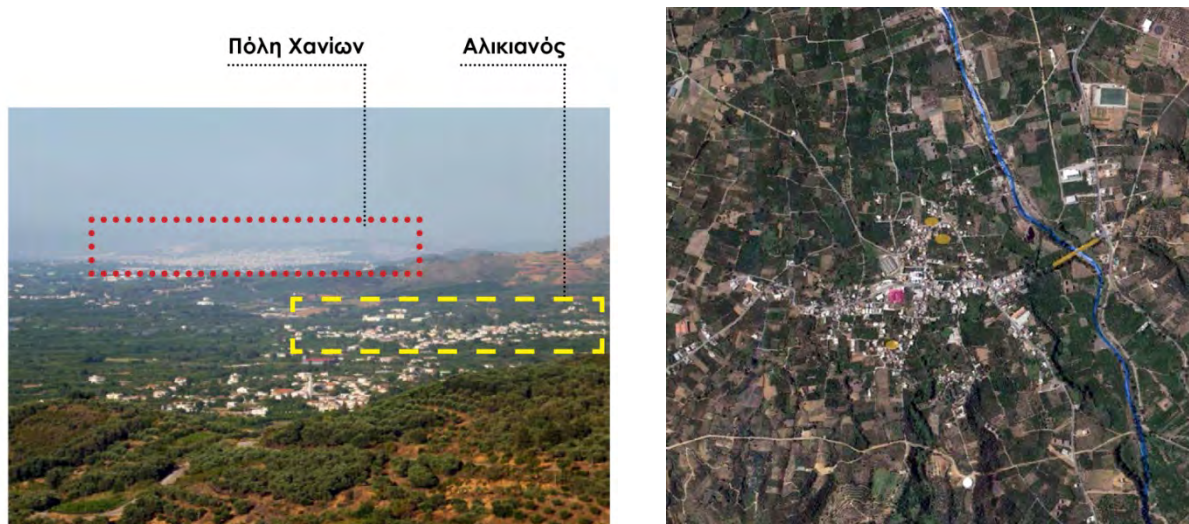
21. Νικόλαος Σταυράκης, "Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης", Εκδόσεις Αθηνήσι, Βιβλιοθήκη Ιστορικών Μελετών, 1890 (σελ 87)

22. Εταιρεία Κρητικών Σπουδών, Ίδρυμα Καψωμένου, <http://www.eks-ik.eu>

πληθυσμός 825 άτομα. Από αυτούς οι οικονομικά ενεργοί κάτοικοι είναι 308, και 57 στον πρωτογενή τομέα.²³

Συγκεκριμένα ο Αλικιανός υπήρξε αρχικά φέουδο της οικογένειας Da Molin, στις αρχές του 16ου αιώνα. Υπάρχουν όμως στοιχεία πως η περιοχή κατόπιν μοιράστηκε σε πάνω από μια βενετσιάνικες οικογένειες. Το μαρτυρά ένα προικοσύμφωνο του 1557, της οικογένειας Μπιτζαμάνι προς την κόρη Ανιέσε, το οποίο απαριθμεί το ποσό των ενοικίων (4000 δουκάτα) από ιδιοκτησίες στον Αλικιανό και στο Πατελάρι.²⁴ Φαίνεται πως οι μοιρασιά που έκαναν οι ενετοί στους βενετσιάνους ευγενείς δεν αφορούσε αποκλειστικά μια περιοχή-φέουδο για κάθε οικογένεια, αλλά την εξασφάλιση των αναγκαίων αγροτικών κερδών για κάθε μία από αυτές. Πιο απλά μια οικογένεια μπορεί να είχε βάση σε μια περιοχή που καλλιεργούνταν αμπέλια, ώστε να ελέγχουν την παραγωγή και ταυτόχρονα και σε μια άλλη περιοχή όπου καλλιεργούνταν ελιές ή σι, για τον ίδιο λόγο.

Ο Ζαμπέλιος γράφει: "Το χωριό Αλικιανού κατά τη Βενετοκρατία ήταν η κώμη των Μολίνων μικρά μεν τον πληθυσμόν αλλά λίαν ευάρεστος και καλώς οικοδομημένη. Εφημιζετο ως μία των τερπνοτέρων τού νομού. Είχε σκιερούς περιπάτους, άφθονους και δροσεράς πηγάς, κήπους σύνδενδρους, αέρα καθαρότατον."²⁵ (εικ.6)

3. Πανοραμική άποψη της ευρύτερης περιοχής της κοιλάδας του Κερίτη,

4. Αεροφωτογραφία του Αλικιανού (σημειώνονται ο ποταμός Κερίτης και το μετόχι Ησυχάκη

23. Ελληνική Στατιστική Αρχή: <http://dlib.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/>

24. Δήμητρα Πιμπλή, "Συμβόλαια γάμων - Προικοσύμφωνα, των ληξιαρχικών βιβλίων γεννήσεων, βαπτίσεων και γάμων των Βενετών Ευγενών του διαμερίσματος Χανίων 1519-1591", Γραψοτεχνική Εκτύπωση, Χανιά 2000, (σελ)(σελ 87)

25. Σπυρίδωνας Ζαμπελίου, "Οι Κρητικοί Γάμοι", Εκδόσεις Δωρικός, 2003, (σελ 357)

5. Απόκομα από εφημερίδα, Εθνικός Κήρυξ, 14/3/1954

6. Άποψη της καλλιεργήσιμης πεδιάδας που περιβάλλει το χωριό του Αλικιανού.

Τα μνημεία του χωριού

Ο Αλικιανός ήταν φέουδο του οίκου Da Molin τον 16ο αιώνα. Εκεί είχαν κτίσει μια επιβλητική έπαυλη, που αποτελούνταν από τρία χωριστά οικοδομήματα. Το πιο παλιό κτίστηκε από το γενάρχη Marco Da Molin. Ήταν ένα ψηλό, φρουριακό συγκρότημα με επάλξεις στην κορυφή και το οικογενειακό οικόσημο, που ήταν ένας μύλος (molin, mulino = μύλος) και το λατινικό απόφθεγμα: "*Circumago non Flectro*" που σημαίνει: γυρίζω, μα δε λυγίζω.²⁶ Το ανάγλυφο αυτό οικόσημο βρέθηκε τελευταία κοντά στον πύργο. Στην είσοδο ήταν η επιγραφή: OMNIA MUNDIFUMUSET UMBRA - τα πάντα στον κόσμο καπνός και σκιά. Το ίδιο motto ήταν γραμμένο και σε πολλούς άλλους βενετσιάνικους πύργους.²⁷ Τα ερείπια του συγκροτήματος, στο στόμα του λαού ήταν

"τ' Αρχοντικά", "ο πύργος", "το Ερημόκαστρο της βασιλοπούλας", "το κάστρο του Ψευταλέη".²⁸ (εικ.7)

Στ' Αλικιανού βρίσκεται και ο βυζαντινός ναός τού Αγίου Γεωργίου (8 X 7,5 μ.). Κτίστηκε το 1243 και έχει τοιχογραφίες του 1430, του Παύλου Πρόβατά. Βομβαρδίστηκε το 1941 αλλά αναστηλώθηκε μεταπολεμικά απ' τον καθηγητή Αναστάσιο Ορλάνδο.²⁹ (εικ.8)

Στη θέση Μπεϊλίτικα είναι το εκκλησάκι της Αγίας Αικατερίνης των Καθολικών, στεγασμένο με κυλινδρική καμάρα και με το συνηθισμένο στις λατινικές εκκλησίες οσχίο πάνω από την πόρτα. (εικ.9)

Επίσης στο δρόμο Αλικιανού - Κουφού είναι η εκκλησία της Ζωοδόχου Πηγής, που οικοδομήθηκε, σύμφωνα με την παράδοση, από τον 'Αϊ Κυρ Γιάννη τον Ερημίτη ή Ξένο. Ο αρχιτεκτονικός του τύπος είναι απλός τετρακίονιος ελλαδικός σταυροειδής εγγεγραμμένος ναός, με τρούλλο και με τρεις κόγχες: πρόθεση, ιερό, διακονικό. Έχει τοιχογραφίες διαφόρων εποχών. Τελευταία αποκαταστάθηκε, όπως ήταν αρχικά, εκτός από τον τρούλλο, από τον

26. Μ.Μανούσας, "Παλιά Χανιά", (Τεύχος: 269)(Εφημερίδα Κήρυξ Χανίων, 20 - 3 - 1930)

27. Εταιρεία Κρητικών Σπουδών, Ίδρυμα Καψωμένου, <http://www.eks-ik.eu>

28. Μ.Μανούσας, "Παλιά Χανιά", (Τεύχος: 270)

29. Μ.Μανούσας, "Παλιά Χανιά", (Τεύχος: 269)

Αναστάσιο Ορλάνδο. Τα μωσαϊκά, που παριστάνουν ελάφια, παγώνια, αγγεία κ.λπ. είναι μοναδικά.

Νεώτερο μνημείο αποτελεί η πέτρινη τρίτοξη γέφυρα η οποία γεφυρώνει τον ποταμό Κερίτη και βρίσκεται στην είσοδο του Αλικιανού. Χτίστηκε από τους κατοίκους του Αλικιανού το 1908, για να συνδέει τους πεδινούς οικισμούς και γειτονίες του χωριού. Το μήκος της είναι 90 μέτρα και η κατασκευή της από λαξευτή τοιχοποιία. Τα 3 τόξα της είναι σχήματος ελλειψοειδούς. (εικ.10)

Από φωτογραφία του 1897 γνωρίζουμε πως στον Αλικιανό υπήρχε και Κουλές. Βρισκόταν στο λόφο πάνω απ' το χωριό και είχε ανταπόκριση απ' τον μερικά σωζόμενο και σήμερα κουλέ στο Φουρνέ (δυτικά του χωριού), που με τη σειρά του έπαιρνε σήματα απ' τους Κουλέδες των Λάκκων, στο Σαβουρέ και τη Μπουμπαρδοκεφάλα. Το δίκτυο απλωνόταν δυτικά μέχρι το Σέλινο και νότια μέσα στην επαρχία Σφακίων (Ξυλόσκαλο, Σαμαριά, Αγ. Ρουμέλη κ.λπ.). (εικ.11)

7.

8.

9.

10.

11.

7. Ο πύργος Da Molin σήμερα., 8.Ο ναός του Αγίου Γεωργίου σήμερα., 9.Το εσωτερικό της Αγίας Αικατερίνης, ,

10. Άποψη της γέφυρας στον ποταμό Κερίτη, 11. Ο Οθωμανικός κουλές.³⁰

30. Μ.Μανούσακας, "Παλιά Χανιά", (Τεύχος: 269)

2.1.4 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΜΕΤΟΧΙΟΥ ΣΤΗ ΝΗΣΟ ΚΡΗΤΗ

Με το όνομα Μετόχι αναφέρονται στην Κρήτη, από πολύ παλιά, σε μικρούς συνοικισμούς, μέσα στα κτήματα ως επί το πλείστον προσωρινής διαμονής για την περίοδο της καλλιέργειας και της συγκομιδής.³¹ Κάποιες φορές βρίσκονται πάνω στα βουνά για την καλοκαιρινή διαμονή των βοσκών και των ζώων ή την προφύλαξη των ζώων από τις κλιματολογικές συνθήκες.³² Ετυμολογικά το μετόχι προέρχεται από το μεσαιωνικό μετόχιον/μετόχιν, υποκοριστικό της λέξης μετοχή και κατά την αρχαία ελληνική μετέχω < έχω. Το μετόχι αποτέλεσε τη βασική δομή της αγροτικής παραγωγής στην Κρήτη. Η καλλιέργεια της γης, η συλλογή της σοδειάς και η εν συνεχεία επεξεργασία ή αποθήκευσή της απαιτεί τη συνεχή, κοπιώδη απασχόληση του αγρότη στα κτήματα, είτε ολόκληρο το χρόνο, είτε σε διάφορες περιόδους ανάλογα με τα παράγωγα της κάθε περιοχής. Λόγω των προ-βιομηχανικών μέσων μεταφοράς, δημιουργήθηκε η ανάγκη ύπαρξης ενός οικήματος στο κτήμα, ώστε να εξυπηρετεί τον κτηματία πολλαπλά: για οικογενειακό κατάλυμα και θέρετρο, για στέγαση των εργατών, για τον εξοπλισμό των μονάδων επεξεργασίας του αντίστοιχου καρπού, για αποθήκη της σοδειάς και των αγροτικών εργαλείων, κ.λπ. Τον ρόλο αυτό έπαιξε ένα κατά κανόνα συγκρότημα κτιρίων. Υπήρχαν επίσης βοηθητικοί χώροι όπως στάβλοι, μαγεριά, φούρνοι, χώροι προσωπικής υγιεινής, ενώ απαραίτητο ήταν και το πηγάδι. Σε ορισμένα μετόχια οι κήποι ήταν ιδιαίτερα προσεγμένοι με καλλωπιστικά φυτά, κρήνες, χώρους περιπάτου, χώρους ανάπαυλας, ανοικτές δεξαμενές νερού που χρησιμοποιούνταν για άρδευση αλλά και για λουτρά. Κτήμα και κτίρια, ήταν προστατευμένα με ψηλούς τοίχους που είχαν κατασκευαστεί με μια στοιχειώδη οχυρωματική λογική, και η επικοινωνία με τους έξω χώρους γινόταν συνήθως διαμέσου μίας μεγάλης εισόδου-πύλης. Σε ορισμένα μετόχια συναντάμε και δεύτερη κύρια είσοδο έτσι ώστε η μία να εξυπηρετεί κατευθείαν την κατοικία του ιδιοκτήτη και η άλλη το υπόλοιπο συγκρότημα του βοηθητικού προσωπικού και των αποθηκευτικών χώρων. Ο όρος λοιπόν, ονομάτιζε ολόκληρο το κτήμα και όχι μόνο το συγκεκριμένο κτίσμα. Συνήθης τυπολογία κάτοψης μετοχίου αποτελεί η περιμετρική οργάνωση των χώρων δημιουργώντας ταυτόχρονα ένα αίθριο. Επίσης συνήθης κανόνας ήταν το κάθε αγροτικό συγκρότημα να ασχολείται αποκλειστικά με ένα είδος καλλιέργειας για την οποία κατείχε και την αντίστοιχη υποδομή: λιωτρίβια για τα έλαια, μύλους για τα σιτηρά, πατητήρια για τον οίνο. Τα πολύ μεγάλα συγκροτήματα είχαν την δυνατότητα να περιλαμβάνουν περισσότερες από μία ενασχολήσεις. Μετόχια λέγονται και μικρότερες μονές, με εκκλησία, κτήματα κ.λπ. που ανήκουν και διοικούνται από άλλο μεγαλύτερο μοναστήρι, το κεφαλομοναστήρι. Τα μετόχια στις αγροτικές περιοχές των πόλεων Ηρακλείου, Χανίων και Ρέθυμνου την περίοδο της Βενετοκρατίας ανήκαν σε Βενετούς, και έφερε το καθένα το όνομα τού ιδιοκτήτη. Κατά την Τουρκοκρατία τα κατέλαβαν Τούρκοι αγάδες και πήραν, το καθένα, το όνομα τού νέου ιδιοκτήτη αγά. Μετά την απελευθέρωση τα κατέλαβαν νέοι προύχοντες και άλλαξαν και πάλι τα ονόματά τους.³³

Η παλιότερη αναφορά στην ύπαρξη των μετοχιών στην Κρήτη είναι γύρω στα 1580. "Ο Πέτρος Καστροφύλακας, μάζεψε σε ειδικό βιβλίο κάθε είδους στατιστικές πληροφορίες και διάσωσε ένα πολύτιμο κατάλογο των κατοίκων και ενοικιαστών του Λασιθίου, που χρωστούσαν σιτάρι στην Αυθεντία. Τα ονόματα των οφειλετών αυτών, που διατηρούνται τα περισσότερα μέχρι σήμερα, απaráλλακτα ή προσαρμοσμένα στις νεώτερες Κρητικές καταλήξεις των οικογενειακών επιθέτων, είτε στο οροπέδιο τού Λασιθίου, είτε στα κοντινά χωριά των γύρω επαρχιών, έχουν αρκετό ιστορικό ενδιαφέρον...Ο Καστροφύλακας αναφέρει επίσης μια σειρά μετόχια τού οροπεδίου, όχι όμως συμπληρωμένη. Όπως φαίνεται, στον

31. Στέργιος.Γ.Σπανάκης, "Πόλεις και Χωριά της Κρήτης στο Πέρασμα των Αιώνων", Τόμος Β', Έκδοση Τρίτη, Ηράκλειο 2006 (σελ. 535-536)

32. Συλλογικό, "Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική", Τόμος 3 (Δωδεκανησα-Κρητη), Εκδόσεις Μέλισσα (σελ 226)

33. Στέργιος.Γ.Σπανάκης, "Πόλεις και Χωριά της Κρήτης στο Πέρασμα των Αιώνων", Τόμος Β', Έκδοση Τρίτη, Ηράκλειο 2006 (σελ. 535-536)

κατάλογο των χωριών— όπως άλλωστε και σε όλες τις στατιστικές πληροφορίες του — τον αντέγραφε από τα σχετικά βιβλία των δημόσιων υπηρεσιών του Χάντακα και κυρίως από την *Camera Fiscal* και την *Cancellaria* . Επειδή δεν μπόρεσε, φαίνεται, να διαβάσει τα ονόματα τους, σημείωσε το *metochio* δίχως να γράψει το όνομά του και τον αριθμό των κατοίκων, όπως στα έξι πρώτα και σε μερικά αλλά, με την προϋπόθεση, ασφαλώς, να τα συμπληρώσει αργότερα, πράγμα που δεν έγινε δυστυχώς. Ο κώδικας του Καστροφύλακα από τον οποίο πήρα τα δημοσιευόμενα εδώ ονόματα, που επιγράφεται: «*LIBRO de informattion delie cosse publiche del Regno/de Candia et Isolle de cerigo, Zante Zaffalonia et/ Corfu fatto co(n) ogni diligentia, per me Pietro Castrofila*»³⁴ είναι ένα μητρώο φορολογουμένων. Στους πίνακες των μετοχιών, αναγράφεται ο αριθμός των κατοίκων αναλυτικά, (δουλευτές, παιδιά, γέροι, γυναίκες), όπως ακόμα και ο αριθμός των κατοικιών που περιλαμβάνονταν στα μετόχια. Παραθέτω κάποια ονόματα μετοχιών από τους πίνακες του βιβλίου: Μετόχι του Ταπεινού Ορφανού, Μετόχι Πασπαλού, Μετόχι του Τζόγια, Μετόχι Γερωμουρί, Μετόχι Ψυχρό, Μετόχι Καμινάκι του Χαρκιά, κλπ.³⁵ (πίνακας 2, βλ. παράρτημα)

Σημαντικές επίσης αναφορές είναι αυτές των περιηγητών. Ο Spratt το 1850 καταγράφει: "Η πεδιάδα των Χανίων, που απλώνεται ανατολικά και δυτικά από τον κόλπο της Σούδας και τους πρόποδες της οροσειράς της Μαλάξας σε απόσταση επτά ή οκτώ μιλίων, καλύπτεται σχεδόν εξ ολοκλήρου από ελιές. Αυτή η έκταση, ένα σεντόνι από σκούρα και ασημί φύλλα ζωντανεύει και αποκτά ποικιλία εξ' αιτίας κάμποσων χωριών τα οποία βρίσκονται στις παρυφές της και μερικών διάσπαρτων μετοχιών και επαύλεων πλούσιων Κρητικών ιδιοκτητών που ξεπροβάλλουν από τα φυλλώματα στο κέντρο της πεδιάδας."³⁶ (εικ.12)

12. Το μετόχι Κουκουναρά στην Κίσαμο στο βάθος άγνωστο μετόχι.³⁷

34. Στέργιος.Γ.Σπανάκης, "Συμβολή στην Ιστορία του Λασιθίου κατά την Βενετοκρατία", Εταιρεία Κρητικών Ιστορικών Μελετών, Ηράκλειο 1957. (σελ. 36)

35. Στέργιος.Γ.Σπανάκης, "Συμβολή στην Ιστορία του Λασιθίου κατά την Βενετοκρατία", Εταιρεία Κρητικών Ιστορικών Μελετών, Ηράκλειο 1957. (σελ. 36)

36. Τ.Α.Β. Spratt, "Ταξίδια και Έρευνες στην Κρήτη του 1850", τόμος Β', Εκδόσεις Καρμάνωρ 2007. (σελ 215).

37. Λεύκωμα (Φωτογραφικό πανόραμα από το αρχείο του Περικλή Διαμαντοπούλου), "Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα μας", Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων: Ο Χρυσόστομος και Υπουργείο Πολιτισμού, Αθήνα 1988.

2.1.5 Το Μετόχι Ησυχάκη και ο Μίνωας Ησυχάκης

Το "μετόχι του Ησυχάκη" κρίθηκε ιστορικό διατηρητέο μνημείο με πρόταση και αυτοψία από την εφορεία νεωτέρων μνημείων Χανίων, το 1993 με Α/Α της απόφασης του Υπουργείου: 204/93. Ενδεικτικά στην αυτοψία αναγράφεται: *"Χαρακτηρίζουμε ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο που χρειάζεται ειδική κρατική προστασία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1469/50, το κτιριακό συγκρότημα στο Αλικιανό, Ν. Χανίων (Μετόχι Ησυχάκη), επειδή παρουσιάζει ενδιαφέρον όσον αφορά στην εξέλιξη της αρχιτεκτονικής από τα φεουδαρχικά σπίτια των Βενετών στα Τούρκικα μετόχια και αργότερα στα Ελληνικά αγροτικά συγκροτήματα."*³⁸ (εικ.13,14)

Ένα πρώτο στοιχείο που έχουμε για το ιδιοκτησιακό καθεστώς του μετοχιού είναι ότι το 1887 κατοικούσε ο Τούρκος Αρίφ Σουλάκης, που σκοτώθηκε απ' το Δημητρογιάννη και το Νικ. Λουλουδάκη την ίδια χρονιά κατά την διάρκεια κάποιας εξέγερσης.³⁹ Την αναφορά αυτή του κου Μανούσακα για τον Οθωμανό Κρήτη ιδιοκτήτη του μετοχιού, δεν κατόρθωσα να την διασταυρώσω σε καμία από τις πηγές κατά την διάρκεια της έρευνας, οπότε την παραθέτω ως μια πιθανότητα και θεωρώ άγνωστο τον προγενέστερο ιδιοκτήτη του Μ.Ησυχάκη. Παρόλο όμως που τα ιστορικά στοιχεία λείπουν, από το μέγεθος της φάμπρικας⁴⁰, καταλαβαίνουμε ότι ο πρώτος ιδιοκτήτης και κατασκευαστής, ήταν οικονομικά ισχυρό πρόσωπο, ένας τουρκοκρητικός γαιοκτήμονας. Η προφορική μαρτυρία του κληρονόμου εν ζωή, Μίνωας Ησυχάκης, μιλάει για κάποιον πλειστηριασμό που έγινε στα τέλη του 18ου αιώνα και πριν το 1896, και από την ιδιοκτησία κάποιου Οθωμανού τοιφλικά πέρασε στα χέρια του παππού του. Το συγκρότημα οπότε, αγοράστηκε στα τέλη του 19ου αιώνα απ' τον Μίνωα Ησυχάκη - γνωστό πολιτικό και οικονομικό παράγοντα της εποχής.

Επόμενο καταγεγραμμένο στοιχείο, και με την ύπαρξη χαρακτηριστικών και εικόνων, είναι ότι σ' αυτό στεγάστηκε ο Τιμολέων Βάσσος και η Διοίκηση της ελληνικής στρατιωτικής αποστολής στα γεγονότα του 1896-97 κι έτσι έμεινε γνωστό κι ως Αρχηγείο του Τιμολέοντα Βάσσου. (εικ.15) Την εποχή της γερμανικής κατοχής επίσης επιτέλεσε αρχηγείο των Γερμανών στρατιωτικών. Μάρτυρες της περιόδου εκείνης αποτελούν οι επιγραφές στους τοίχους, όπως αυτή πάνω από μια πόρτα, καθώς και κάποιες ζωγραφιές στο πάνω τμήμα του κλιμακοστασίου με μουσικοχορευτικά θέματα. (εικ.16) Στο τέλος της Κατοχής ξανάνοιξε ως ελαιοτριβείο στις παλιές του εγκαταστάσεις, ως τα μέσα του 20ου αιώνα⁴¹. Μετέπειτα του Μ.Ησυχάκη ιδιοκτήτης του ήταν ο Κριμπάς από τον οποίο δωρίθηκε τελευταία στο δήμο Μουσούρων, σημερινός Δήμος Πλατανιά, για πολιτιστική χρήση.

Ο Μίνωας Ησυχάκης (1876-1915) ήταν ένας εύπορος δικηγόρος με μεγάλη ακίνητη περιουσία στα Νεροκούρου, στον Αλικιανό, στο Μόδι και στον Πλατανιά. (εικ.17) Ασχολήθηκε και με την πολιτική στην περίοδο της αυτόνομης Κρητικής Πολιτείας. Το 1898 υπήρξε μέλος της επιτροπής για το σχέδιο Συντάγματος της Κρητικής Πολιτείας μαζί με τους Βενιζέλο, Φούμη, Κούνδουρο, Πωλογιώργη κ.ά.. Διετέλεσε μάλιστα και για μικρό χρονικό διάστημα το 1912, Πρωθυπουργός της Κρητικής Πολιτείας.

Το Κόμμα των Συντηρητικών, ισχυρά στελέχη του οποίου ήταν ο Χαντζημιχάλης Γιάνναρης και ο αδελφός του Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αντώνιος Γιάνναρης, ο Ν. Σταυράκης, ο Ι. Σφακιανάκης κ.ά., εκπροσωπούσε τους ισχυρούς παράγοντες και τους μορφωμένους του

38. Αρχείο Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων (Ηράκλειο, Κρήτης)

39. 2009 Μ.Μανούσακας, "Παλιά Χανιά", (Τεύχος: 270).

40. Οι εσωτερικές διαστάσεις του παρόντος λιοτριβιού είναι 7,80x25,15, κάτι μικρότερο από το ελαιοτριβείο στο Καρύδι, που θεωρείται ένα από τα μεγαλύτερα στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Χανίων. Αναλυτικότερα στοιχεία αναφέρονται σε παρακάτω κεφάλαιο.

41. Μ.Μανούσακας, "Παλιά Χανιά", (Τεύχος: 272)

τόπου, που κατείχαν και τις σημαντικότερες θέσεις στη διοικητική ιεραρχία της Κρήτης. Αρχηγός των Συντηρητικών ήταν ο Μίνωας Ησυχάκης. Το Κόμμα περιελάμβανε στους κόλπους του όλα τα φιλήσυχα, μη επαναστατικά στοιχεία του ελληνικού πληθυσμού της Κρήτης και τη συντριπτική πλειοψηφία των Τουρκοκρητικών και μάλιστα το σύνολο των μεγαλοκτηματιών μπέδων και αγάδων.⁴²

13.

14.

15.

16.

17.

13. Βορεινή άποψη του μετοχιού Ησυχάκη, άγνωστης χρονολογίας⁴³,
 14. Βορειοδυτική άποψη του μετοχιού Ησυχάκη σήμερα,
 15. Χαρακτικό του 1897, έξω από την περίβολο του μετοχιού Ησυχάκη.⁴⁴
 16. Μία από τις ζωγραφιές των γερμανών στους τοίχους του μετοχιού.⁴⁵
 17. Ο Μίνωας Ησυχάκης.

42. Δήμος Χανίων, "Εν Χανίοις", Ετήσια Έκδοση του Δήμου Χανίων, Τόμος 3ος, Περίοδος 3η, Χανιά (Ο κρητικός λαός χωρίστηκε σε δύο κόμματα, των Συντηρητικών και των Φιλελευθέρων. Οι Φιλελεύθεροι ονόμαζαν τους Συντηρητικούς «Καραβανάδες», γιατί, όπως έλεγαν, απομυζούσαν το Δημόσιο Ταμείο, και αυτοί έλεγαν τους Φιλελεύθερους «Ξυπόλητους». Παρόμοια ήταν και η κομματική διαίρεση του τουρκικού στοιχείου. Υπήρχε η μερίδα των Μπέδων, που ήταν πολύ ισχυρή και η μερίδα των Λαϊκών Αγάδων. Το περίεργο είναι ότι οι Μπέδες υποστήριζαν τους «Ξυπόλητους», ενώ οι Αγάδες τους «Καραβανάδες».)

43. Αρχείο Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων (Ηράκλειο, Κρήτης)

44. Μ.Μανούσακας, "Παλιά Χανιά", (Τεύχος: 270)

2.2 Η Ιστορική Αναδρομή και η Αγροτική Παραγωγή των Ελαίων στην Κρήτη

2.2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η γεωγραφική θέση της Κρήτης βρισκόταν πάντα στην διαδρομή των ιστορικών εξελίξεων της λεκάνης της Μεσογείου και όχι μόνο. Η Κρήτη υπήρξε σημαντικό κέντρο θαλάσσιας επικοινωνίας και εμπορίου, στρατηγικό σημείο για όσους ήθελαν τον έλεγχο της ευρύτερης περιοχής. (εικ.18) Έχει μια αξία η παράθεση όσων πέρασαν από το νησί ως κατακτητές. Έτσι μετά τους Ρωμαίους έχουμε Άραβες, Έλληνες, Βενετούς, Γενουάτες, Οθωμανούς, Αιγύπτιους, τη συνεργασία των μεγάλων δυνάμεων στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, Γάλλοι, Άγγλοι, Ιταλοί, Ρώσοι. Δεν είναι λίγες και οι εξεγέρσεις που έγιναν στο νησί. Οι λόγοι διάφοροι, οι αναταραχές προέκυπταν από τη φορολογία που επιβαλλόταν, τις καταπατήσεις των ιδιοκτησιών των Κρητών, τη θρησκευτική επιβολή των εκάστοτε εξουσιαστών, την εξαθλίωση των χωρικών, τις απαγορεύσεις (πχ. της οπλοφορίας).

Οι Βενετοί από τα πρώτα χρόνια προσέφεραν προνόμια σε όποιον ήθελε να μετοικήσει στο νησί.⁴⁶ Έτσι εξηγείται ότι υπήρχαν κάτοικοι από όλη την υπόλοιπη Ελλάδα και από διάφορα μέρη της Μεσογείου. Οι Ευρωπαίοι κάτοικοι του νησιού, έρχονταν λόγω πολιτισμικού ή οικονομικού ενδιαφέροντος, (υπήρχαν πολλοί έμποροι-κάτοικοι από χώρες που γινόντουσαν εμπορικές συναλλαγές με την Κρήτη σταθερά μέσα στα χρόνια). Πολλές είναι λοιπόν και οι επιρροές από τη Δύση. Παρόλα αυτά διατηρείται το ελληνικό στοιχείο, γλώσσα, τοπικά έθιμα, συνήθειες.

Η ποικιλομορφία της φύσης (ακτές, εύφορες κοιλάδες, ορεινές περιοχές), οι οικισμοί και οι σχέσεις κατανομής του πληθυσμού ανάμεσα στις πόλεις και στην ύπαιθρο, παρουσιάζουν αρμονικές αναλογίες.⁴⁷ Είναι εντυπωσιακή η ανάπτυξη της αγροτικής έκτασης του νησιού τόσο ώστε τα μετόχια, τα ελαιοτριβεία, οι μύλοι και γενικότερα οι δομές της παραγωγής, να απαντώνται σήμερα σχεδόν σε όλη την Κρήτη. Το νησί έτσι προσέφερε στους κατακτητές μεγάλα κέρδη λόγω της εμπορικής δραστηριότητας των γεωργικών παραγώγων και τα προϊόντα ήταν περιζήτητα στις ξένες αγορές⁴⁸.

Καταλήγοντας, το νησί της Κρήτης αποκτά μέσα στα χρόνια δική του ιστορική φυσιογνωμία και ιδιαίτερη πολιτισμική οντότητα.

Αν και είναι γνωστά αναφέρω τα σημαντικότερα ιστορικά γεγονότα:

- Κυριαρχία ενετών από το 1204 μέχρι 1669.⁴⁹
- 1669, Οι Οθωμανοί επικρατούν στο νησί ύστερα από 24 χρόνια που πολιορκούσαν τους Ενετούς.
- 1830, Η Κρήτη παραχωρείται στην αιγυπτιακή κυριαρχία για δέκα χρόνια.
- 1841 Δεύτερη τουρκική κυριαρχία της Κρήτης.
- 1866 Κρητική Επανάσταση
- 1870 Ρεούφ Πασάς (Δάνεια στους αγρότες- καινούργια μηχανήματα)
- 1878 Σύμβαση της Χαλέπας
- 1896-1897 επανάσταση των Ελλήνων
- 1897-1913 Αυτόνομη Κρητική Πολιτεία

45. Μ.Μανούσακας, "Παλιά Χανιά", (Τεύχος: 272)

46. Χρύσα Μαλτέζου, "Κρήτη: Ιστορία και Πολιτισμός", Η Κρήτη στην Διάρκεια της περιόδου της Βενετοκρατίας (1211-1669), Σύνδεσμος Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων Κρήτης, 1990.(σελ 56)

47. Γιόλαντα Τριανταφυλλίδου Baladie, "Το εμπόριο και η Οικονομία της Κρήτης" (1669-1795), Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1988.(σελ 13)

48. Χρύσα Μαλτέζου, "Κρήτη: Ιστορία και Πολιτισμός", Η Κρήτη στην Διάρκεια της περιόδου της Βενετοκρατίας (1211-1669), Σύνδεσμος Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων Κρήτης, 1990.(σελ 72)

49. Χρύσα Μαλτέζου, "Κρήτη: Ιστορία και Πολιτισμός", Η Κρήτη στην Διάρκεια της περιόδου της Βενετοκρατίας (1211-1669), Σύνδεσμος Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων Κρήτης, 1990.(σελ 11:Στην πραγματικότητα με την συνθήκη "Εκχώρησης της Κρήτης" το 1204, από τον Βονιφάτιο Μομφερρατικό, η Βενετία αποκτούσε έναντι ευτελούς ποσού (100,000 υπέρπυρα), ένα σημαντικό κέντρο ναυτιλίας.)

- 1913 Ένωση με την Ελλάδα

18. Βενετσιάνικος ναυτικός χάρτης⁵⁰

2.2.2 Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΙΑΣ

Η ελιά είναι γνωστή από την αρχαιότητα ως αυτοφυές φυτό. Πρωτοεμφανίστηκε στην ανατολική Μεσόγειο, τόπο ανάπτυξης μερικών από τους αρχαιότερους πολιτισμούς και είναι άρρηκτα

συνδεδεμένη με τη ζωή των ανθρώπων στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου και σε όλες τις καθημερινές ανάγκες τους. Γενικά η καλλιέργεια της ελιάς είναι από τις αρχαιότερες καλλιέργειες στον κόσμο. Ακριβώς δεν έχει προσδιοριστεί το αρχικό είδος από το οποίο προέρχεται, υπάρχουν ενδείξεις ότι η ιστορία της ελιάς ξεκινάει πριν την ανακάλυψη της γραφής. Η εμφάνιση και η καλλιέργειά της φθάνουν ως την προϊστορική εποχή.⁵¹ Στην Κρήτη η καλλιέργεια του ιερού δένδρου της ελιάς χρονολογείται, όπως είναι σήμερα γνωστό, τουλάχιστον από την εποχή του λίθου. Κατά τα μινωικά χρόνια αυτή αναπτύσσεται ιδιαίτερα και όπως δείχνουν ποικίλα αρχαιολογικά ευρήματα (παραστάσεις μινωικών αγγείων και τοιχογραφιών, μεγάλα πιθάρια αποθηκείσεως ελαιολάδου και εγκαταστάσεις στοιχειωδών ελαιουργείων και ελαιοπιεστηρίων, λύχνι κ.ά.), γραπτές μαρτυρίες και η ύπαρξη τεράστιων ελαιόδεντρων με ηλικία πολλών αιώνων σε διάφορα μέρη της Κρήτης.

Οι ιστορικοί ελαιώνες της Κρήτης με την έντονη και ολοκληρωτική παρουσία τους σφραγίζουν καθοριστικά το κρητικό τοπίο. (εικ.19) Όλη η Κρήτη απ' άκρη σ' άκρη, στις πεδιάδες, τις

50. <http://keritisriver.blogspot.gr/p/a-place-history.html>

51. Δέσποινα Απλάδα, "Η Καλλιέργεια της Ελιάς από την Μινωική εποχή ως σήμερα", Ηράκλειο 2010.

κοιλιάδες, τα χαμηλά οροπέδια, το εσωτερικό και τα παράλια, παντού σχεδόν, όπου υπάρχει καλλιεργήσιμο γόνιμο ή και σχεδόν άγονο έδαφος, είναι κατάφυτη από ελαιόδεντρα, τα οποία καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της καλλιεργούμενης επιφάνειας του εδάφους της.⁵²

Ειδικά για την περίοδο που μας ενδιαφέρει στην παρούσα εργασία θα αναπτύξουμε την πρόοδο της ελαιοκαλλιέργειας από τα τελευταία χρόνια της ενετοκρατίας (16ος-17ος αιώνας), μέχρι και τα τέλη του 19ου αιώνα. Βάσει των αναφορών των Θεοχ. Δετοράκη και Στυλ. Αλεξίου ότι το λάδι απουσιάζει από τον κατάλογο των μεγάλων εξαγωγών στις αρχές του 16ου αιώνα, αλλά και τις μαρτυρίες του C.Buondelemoniti, δεχόμαστε ως πιθανή τη θεωρία πως κατά τον 15ο αιώνα οι ελαιώνες στην Κρήτη ήταν περιορισμένης έκτασης⁵³. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες της ενετοκρατίας παρατηρούμε ορισμένες μετατροπές στη γεωργία. Η αμπελοκαλλιέργεια, η οποία ήταν στους προηγούμενους αιώνες η βασική πηγή της αγροτικής οικονομίας, σιγά σιγά υποχωρεί, ενώ ολοένα και περισσότερο τείνει να αντικατασταθεί από την καλλιέργεια της ελιάς.⁵⁴ Οι Βενετοί προσπαθούν με διάφορους τρόπους και κίνητρα να ενθαρρύνουν τους αγρότες της Κρήτης να αναπτύξουν και να επεκτείνουν τους ελαιώνες τους, ώστε να αυξηθεί η παραγωγή λαδιού και να εμπορευματοποιηθεί αυτό προς όφελος αυτών ως κυρίαρχων. Με την υποβοήθηση της ελαιοκαλλιέργειας η Βενετία είχε δύο στόχους: να σταματήσει τον οικονομικό μαρασμό του νησιού, εξ αιτίας της κρίσης που αντιμετώπιζε η αμπελοργία στο τέλος του 16ου αιώνα, και να εξασφαλίσει νέες πηγές πλούτου στο θαλάσσιο εμπόριό της.⁵⁵ Η αρχή λοιπόν, της μεγάλης επέκτασης των ελαιώνων της Κρήτης και της ανάπτυξης, συνακόλουθα, της ελαιοκαλλιέργειας και της παραγωγής λαδιού βρίσκεται στην τελευταία περίοδο της βενετοκρατίας. Τότε συντελείται η μετάβαση από την εκτεταμένη αμπελοκαλλιέργεια στην εξ ίσου μεγάλη σε έκταση καλλιέργεια της ελιάς στο νησί.(εικ. 20.) Η Βενετία στρέφεται την περίοδο εκείνη στην ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου του λαδιού.⁵⁶ Η εντατική καλλιέργεια του γεωργικού αυτού προϊόντος θα επιτρέψει στο εξής στην Κρήτη να αποκτήσει θέση σημαντική στις εμπορικές ανταλλαγές της με τα άλλα κράτη⁵⁷. Εκτός από τις απαιτήσεις του διεθνούς εμπορίου ως αιτία για τη στροφή στην καλλιέργεια της ελιάς, υπάρχουν και εσωτερικοί λόγοι που συνετέλεσαν σε αυτήν. Η εκμετάλλευση αυτού του προϊόντος είναι περισσότερο προσαρμοσμένη στις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες κάτω από τις οποίες ζει ο πληθυσμός της Κρήτης αυτή την περίοδο. Επίσης για την ελαιοπαραγωγή δεν είναι αναγκαίες ιδιαίτερα μεγάλες επενδύσεις όπως ο πολυδάπανος γεωργικός εξοπλισμός που απαιτείται για την παραγωγή κρασιού καλής ποιότητας. Έτσι η καλλιέργεια της ελιάς ανταποκρίνεται και στις περιορισμένης κλίμακας γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Θα αποτελέσει για την εποχή που μιλάμε, τυπικό μοντέλο οικογενειακής οικονομίας σαφώς πιο διαδεδομένο από τις μεγάλης κλίμακας γεωργικές μονάδες.⁵⁸ Ειδικά στις περιορισμένης έκτασης καλλιέργειες καθίσταται δυνατή η ποικιλοκαλλιέργεια στον ίδιο αγρό, σημαντικός παράγοντας για την επιβίωση του φτωχού αγρότη.

Επιπροσθέτως, η ελιά είναι δέντρο που απαιτεί για την ανάπτυξή της ήπιο και ελαφρώς υγρό κλίμα. Οι απότομες μεταβολές της θερμοκρασίας, οι σφοδροί άνεμοι και οι συχνές βροχές δεν

52. Πρακτικά Συμποσίου, "Η Ελιά και το Λάδι στον Χώρο και τον Χρόνο", Δημοσιεύματα του κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήνα 2003. (σελ. 206)

53. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, "Η Ελιά και το Λάδι από την Αρχαιότητα ως σήμερα", Δημοσιεύματα του κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήνα 2003. (σελ. 82)

54. Γιόλαντα Τριανταφυλλίδου Baladie, "Το εμπόριο και η Οικονομία της Κρήτης" (1669-1795), Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1988. (σελ. 133)

55. Πρακτικά Συμποσίου, "Η Ελιά και το Λάδι στον Χώρο και τον Χρόνο", Δημοσιεύματα του κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήνα 2003. (σελ. 208)

56. Πρακτικά Συμποσίου, "Η Ελιά και το Λάδι στον Χώρο και τον Χρόνο", Δημοσιεύματα του κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήνα 2003. (σελ. 207)

57. Γιόλαντα Τριανταφυλλίδου Baladie, "Το εμπόριο και η Οικονομία της Κρήτης" (1669-1795), Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1988. (σελ. 134)

58. Γιόλαντα Τριανταφυλλίδου Baladie, "Το εμπόριο και η Οικονομία της Κρήτης" (1669-1795), Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1988. (σελ. 136)

ευνοούν την καλλιέργειά της. Ευδοκimei σε βραχώδη, ασβεστώδη αλλά και σε πλούσια εδάφη. Αναπτύσσεται έως ένα ορισμένο υψόμετρο. Στην Κρήτη ευδοκimei μέχρι τα 700 μέτρα περίπου και βρίσκει πρόσφορες συνθήκες σε ολόκληρο σχεδόν το νησί⁵⁹. Κυρίως όμως στο βορειοδυτικό τμήμα, και στις περιοχές Χανίων - Ρεθύμνου, στους λόφους και τις πεδιάδες μέχρι τους πρόποδες των Λευκών Όρων, θεωρείται η περιοχή με το πιο κατάλληλο για την ελαιοκαλλιέργεια κλίμα.

Όταν άρχισαν να αποδίδουν τα μέτρα των Βενετών και ν' αυξάνεται σημαντικά η ελαιοπαραγωγή της Κρήτης, έχασαν τη μεγαλύτερη και πολυτιμότερη αποικία τους μετά τον τουρκοβενετικό πόλεμο 1645-69. Έτσι οι νέοι κυρίαρχοι του νησιού, οι Τούρκοι, θα επωφεληθούν, μόλις επιβληθούν, της εμπορευματοποίησης του λαδιού της Κρήτης και της μεγάλης σημασίας του για τις αγορές της Δυτικής Ευρώπης. Γι' αυτό και θα επεκτείνουν ακόμη περισσότερο τους κρητικούς ελαιώνες αναπτύσσοντας και ενισχύοντας κι αυτοί την ελαιοκαλλιέργεια. Η περιοχή Χανίων ήταν κατά τον 18ο αιώνα, όπως και πριν, αλλά και στους επόμενους αιώνες, η σπουδαιότερη ελαιοπαραγωγική περιφέρεια της Κρήτης και το κύριο εξαγωγικό της κέντρο για τη διάθεση του προϊόντος. Οι εκτεταμένοι παραγωγικοί ελαιώνες της αναπτύχθηκαν καλύτερα και εντατικότερα από άλλες περιοχές του νησιού.⁶⁰

19. Αιώνόβια ελιά στις Βούβες Χανίων⁶¹

20. Βενετσιάνικες ελιές ή "φραγκόριζες" στην Κάντανο Σελίνου⁶²

2.2.3 Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΩΝ ΕΛΑΙΩΝ

Η παραγωγή και το εισόδημα της ελαιοκαλλιέργειας είναι άμεσα συνδεδεμένα με την οικονομία του τόπου, ώστε η αύξηση ή η μείωση του εισοδήματος της ελαιοπαραγωγής ανά περιόδους επέφερε αντίστοιχη μεταβολή της οικονομίας της μεγαλονήσου συνολικά. Ακόμα και σήμερα η οικονομία του νησιού στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην καλλιέργεια της ελιάς.⁶³

Τα βασικά στάδια της διαδικασίας παραγωγής ελαίων είναι τρία:

1. Καλλιέργεια ελαιόδεντρων.

59. Γιόλαντα Τριανταφυλλίδου Baladie, "Το εμπόριο και η Οικονομία της Κρήτης" (1669-1795), Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1988. (σελ. 282: Το ανάγλυφο του νησιού διαμορφώνεται ως εξής, Ψηλά βουνά, πάνω από 700μ- 19%, χαμηλότερα, 250 έως 700μ- 35%, λόφοι μέχρι 250μ-36%, πεδιάδες-10%. Η διαμόρφωση αυτή επιτρέπει την καλλιέργεια της ελιάς σε έκταση ίση με τα 4/5 της επιφάνειας του νησιού.)

60. Πρακτικά Συμποσίου, "Η Ελιά και το Λάδι στον Χώρο και τον Χρόνο", Δημοσιεύματα του κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήνα 2003. (σελ. 209)

61. <http://www.archaiologia.gr/blog/blogs/στην-κρήτη-η-αρχαιότερη-ελιά/>

62. Πρακτικά Συμποσίου, "Η Ελιά και το Λάδι στον Χώρο και τον Χρόνο", Δημοσιεύματα του κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήνα 2003. (σελ. 479)

63. Πρακτικά Συμποσίου, "Η Ελιά και το Λάδι στον Χώρο και τον Χρόνο", Δημοσιεύματα του κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήνα 2003. (σελ. 206)

2. Κατά την περίοδο της συγκομιδής γίνεται η συλλογή⁶⁴, η μεταφορά και η φύλαξη του καρπού της ελιάς.(εικ.21)
3. Για την κατεργασία του καρπού, ακολουθούσαν τα βήματα ως εξής: σύνθλιψη του καρπού στο τσακιστήρι με τους μύλους, συμπίεση του πολτού στα πιεστήρια, μέσα σε τρίχινα τσουβάλια, τους μποξάδες⁶⁵, διαχωρισμός του λαδιού από το νερό, μεταφορά, μέτρηση, και αποθήκευση⁶⁶. (εικ.22)

Τα ελαιοτριβεία ήταν τα εργοστάσια στα οποία γινόταν η σύνθλιψη του καρπού της ελιάς, προκειμένου να εξαχθεί το βασικό συστατικό της, που είναι το λάδι. Παλαιότερα αναφέρονται και ως "φάμπρικες". Άλλες ονομασίες που συναντάμε είναι "αλετρουγείο", ή "αλετρουβιδείο" και αναφέρονται σε αυτά τα λιοτρίβια που λειτουργούσαν με μία μυλόπετρα⁶⁷. (εικ.23) Συνήθως βρίσκονται μέσα στα χωριά και κοντά σε πηγή νερού, αφού η εξαγωγή του λαδιού απαιτεί πολύ ζεστό νερό.⁶⁸ Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που διαπιστώνεται αξιόλογη και ασυνήθιστη αρχιτεκτονική στα κτίρια των ελαιοτριβείων⁶⁹, δεδομένου και της ανάγκης μεγάλου χώρου για την στέγαση των μηχανημάτων και την διεξαγωγή της παραγωγικής διαδικασίας. Επίσης το κτήριο του ελαιοτριβείου έπρεπε να έχει εκτός από τις εγκαταστάσεις του, ιδιαίτερο χώρο για αποθήκευση ελαιοκάρπου μέχρι να έρθει η στιγμή της σύνθλιψής του, χώρο για αποθήκευση ελαιολάδου, χώρο για σταυλισμό των ζώων που χρησιμοποιούνταν στον ελαιόμυλο και τέλος χώρο για παραμονή των εργαζομένων του ελαιοτριβείου.⁷⁰

Το μέγεθός τους είναι σαφώς μεγαλύτερο από αυτό των κατοικιών. Τα μέσα παραγωγής λαδιού μέχρι την σύγχρονη ιστορία λειτουργούν με τις απλές και κοπιαστικές μεθόδους. Συνήθως εκμεταλλεύονταν τη δύναμη των ζώων για την κίνηση των μύλων, ενώ για τα πιεστήρια τα εργατικά χέρια.(εικ. 24) **Να σημειωθεί ότι το μεταλλικό πιεστήριο εμφανίστηκε στην Κρήτη κατά το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα και σε μορφή ήταν το ίδιο με το ξύλινο. Λειτουργούσε με ανθρώπους που με την δύναμή τους πίεζαν τον ελαιοπολτό και συνήθως ήταν δυο τύπων με τέσσερις και δυο βίδες.**⁷¹ (εικ.25,26)

Άμεση απόρροια της εκτεταμένης καλλιέργειας της ελιάς σε όλο το νησί, είναι πως ελαιοτριβεία διέθεταν και αρκετοί χωρικοί, εκτός από τους ευγενείς ή τους τσιφλικάδες.⁷² Τα

64. Γιόλαντα Τριανταφυλλίδου Baladie, "Το εμπόριο και η Οικονομία της Κρήτης" (1669-1795), Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1988. (σελ 282: Η συγκομιδή αρχίζει τον Οκτώβριο και τελειώνει κατά τον Φεβρουάριο. Όταν υπήρχε έλλειψη εργατικών χεριών, οι ελιές μένουν στα δέντρα ακόμη και μέχρι τον Απρίλιο. Οι χωρικοί μαζεύουν τις ελιές με τα χέρια, αποφεύγοντας όσο το δυνατόν να τινάζουν το δέντρο με ραβδιά που καταστρέφουν τους κλάδους. Ακόμα και στις μέρες μας η ίδια μέθοδος εφαρμόζεται, αφού κανένας μηχανικός τρόπος δεν υπάρχει για το μάζεμα της ελιάς.)

65. <http://www.e-thrapsano.gr/thrapsano-memories/oliveoil/194-oliveoil-mill-pressing.html>

66. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, "Η ελιά και το λάδι από την Αρχαιότητα ως σήμερα", Δημοσιεύματα του κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήνα 2003. (σελ. 96: Το λάδι φυλασσόταν συνήθως μέσα σε πιθάρια στους μαγατζέδες (αποθήκες), τους οποίους κατά κανόνα διέθεταν οι φεουδάρχες και οι εύποροι κάτοικοι της περιοχής. Οι μαγατζέδες βρίσκονταν συχνά στα λιμάνια της περιοχής, για να γίνεται ευκολότερα η διάθεση των προϊόντων σε άλλα εμπορικά σημεία μέσω των πλοίων.)

67. Πρακτικά Συνεδρίου, "Ελιά και Λάδι", Δ' Τριήμερο Εργασίας, Καλαμάτα 7-9/5/1993, Πολιτιστικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ, 1999, (σελ. 290)

68. Πρακτικά Συνεδρίου, "Ελιά και Λάδι", Δ' Τριήμερο Εργασίας, Καλαμάτα 7-9/5/1993, Πολιτιστικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ, 1999, (σελ. 283)

69. Πρακτικά Συνεδρίου, "Ελιά και Λάδι", Δ' Τριήμερο Εργασίας, Καλαμάτα 7-9/5/1993, Πολιτιστικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ, 1999, (σελ. 304)

70. Δέσποινα Απλαδά, "Η Καλλιέργεια της Ελιάς από την Μινωική εποχή ως σήμερα", Ηράκλειο 2010.(σελ.42)

71. Στο μετόχι Ηουχάκη υπάρχει πιεστήριο με τρεις βίδες.

72. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, "Η ελιά και το λάδι από την Αρχαιότητα ως σήμερα", Δημοσιεύματα του κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήνα 2003. (σελ. 87)

κλασικά ελαιολιβερά, όπως έχουν χαρακτηριστεί σήμερα, εγκαταλείφθηκαν μετά την δεκαετία του 80.⁷³

Η σπουδαιότερη αγορά των ελαίων βρισκόταν στα Χανιά. Εκεί έφθανε το λάδι από όλη την Κρήτη. Εκτός από την ελαιοπαραγωγική περιοχή των Χανίων, έχουμε και τη συγκέντρωση λαδιού από τη Σητεία, την Ιεράπετρα, το Ηράκλειο και το Ρέθυμνο.⁷⁴ Οι κυριότερες χώρες που γινόταν η εξαγωγή του λαδιού ήταν η Τουρκία, η Κύπρος, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Αγγλία, η Γαλλία, οι χώρες της Μέσης Ανατολής. Μεγάλο μέρος επίσης της παραγωγής απορροφούσαν οι ντόπιοι σαπυνοποιοί οι οποίοι εμφανίστηκαν στην αγορά το 1723, εποχή που δημιουργούνται οι πρώτες σαπυνοποιίες στο νησί.⁷⁵

Η παραγωγή του ελαιόλαδου και η πρωτεύουσα σημασία που κατείχε στην γενικότερη οικονομία του νησιού αποδεικνύεται από τις καταγραφές του εμπορίου του λαδιού. Οι κρητικοί προϋπολογισμοί ήταν απόλυτα εξαρτημένοι από τα έσοδα του λαδιού και η διαμόρφωση των δημόσιων δαπανών επηρεαζόταν από το αν ήταν χρονιά ελαιοφορίας ή όχι.⁷⁶

Παραθέτω κάποια στατιστικά στοιχεία τα οποία διαμορφώνουν μια σαφή εικόνα για τις διακυμάνσεις της ελαιοπαραγωγής στην Κρήτη και πως αυτές επηρεάζονταν από πολιτικά καιρικά και κοινωνικά συμβάντα.

- Η αύξηση της παραγωγής κατά την περίοδο αυτή οφείλεται στον πολλαπλασιασμό και επέκταση των ελαιώνων, αφού στους τομείς της καλλιέργειας και επεξεργασίας ισχύουν ακόμη οι παραδοσιακές τεχνικές. Σημαντικό ρόλο έπαιξε και η δημογραφική άνοδος.⁷⁷ Το 1700 και μετά η παραγωγή κυμαινόταν γύρω στις 300.000 μιστάτα⁷⁸ (εικ. 27), το 50% προοριζόταν για εξαγωγή και το υπόλοιπο κάλυπτε την εγχώρια κατανάλωση. Την εποχή εκείνη ο πληθυσμός του νησιού ανερχόταν στις 100.000 κατοίκους, συν τον πολυάριθμο οθωμανικό στρατό.⁷⁹
- Κατά την περίοδο 1720-1741 η εμπορευματοποίηση του προϊόντος γίνεται πιο έντονη. Μόνο για την Γαλλία φορτώνονται και τα μέσο όρο 143.000 μιστάτα το χρόνο.⁸⁰
- Στα μέσα του 18ου αιώνα η ανάπτυξη της ελαιοκαλλιέργειας επιταχύνεται. Το 1748 μόνο στα Χανιά η συγκομιδή έφτανε τα 400.000 μιστάτα το χρόνο.⁸¹
- Το 1763 η παραγωγή λαδιού ανέρχεται στις 1.000.000 μιστάτα το χρόνο.⁸²

73. Κ.Σ.Χαρτζουλάκης, "Ακολουθώντας τα αποτυπώματα της Ελιάς", Χανιά Δεκέμβριος 2013.

74. Γιόλντα Τριανταφυλλίδου Baladie, "Το εμπόριο και η Οικονομία της Κρήτης" (1669-1795), Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1988. (σελ 146)

75. Γιόλντα Τριανταφυλλίδου Baladie, "Το εμπόριο και η Οικονομία της Κρήτης" (1669-1795), Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1988. (σελ 147)

76. Κάλλια Καλλιατάκη Μερτικοπούλου, "Η Εσωτερική Κατάσταση στην Κρήτη, 1868-1877", Αθήνα 1984.(σελ 66)

77. Γιόλντα Τριανταφυλλίδου Baladie, "Το εμπόριο και η Οικονομία της Κρήτης" (1669-1795), Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1988. (σελ 143)

78. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, "Η ελιά και το λάδι από την Αρχαιότητα ως σήμερα", Δημοσιεύματα του κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήνα 2003. (σελ. 86: Η μέτρηση του λαδιού γινόταν κυρίως σε μιστάτα. Το μιστάτο ήταν μονάδα κρητικής προέλευσης για τη μέτρηση των υγρών προϊόντων, κυρίως του κρασιού και του λαδιού. Κυκλοφορούσαν δοχεία-μιστάτα διαφορετικής χωρητικότητας και επομένως ανόμοιου βάρους, γι' αυτό και η αξία του μιστάτου ποικίλλει κατά τόπους και εποχές.)

79. Γιόλντα Τριανταφυλλίδου Baladie, "Το εμπόριο και η Οικονομία της Κρήτης" (1669-1795), Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1988. (σελ 139)

80. Γιόλντα Τριανταφυλλίδου Baladie, "Το εμπόριο και η Οικονομία της Κρήτης" (1669-1795), Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1988. (σελ 139)

81. Γιόλντα Τριανταφυλλίδου Baladie, "Το εμπόριο και η Οικονομία της Κρήτης" (1669-1795), Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1988. (σελ 141)

82. Γιόλντα Τριανταφυλλίδου Baladie, "Το εμπόριο και η Οικονομία της Κρήτης" (1669-1795), Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1988. (σελ 141)

- Το 1771 Οι γάλλοι έμποροι εξάγουν στη Μασσαλία 372.933 μιστάτα.⁸³
- Το 1788 μπορεί να θεωρηθεί η σημαντικότερη χρονιά του αιώνα. Συνολικά 744.880 μιστάτα λαδιού κατευθύνθηκαν στις αγορές της δυτικής Ευρώπης.
- Το 1866-67 οι συγκομιδές ήταν μηδαμινές λόγω της έλλειψης εργατικών χεριών και της μετανάστευσης των Κρητών στην Ελλάδα, μετά την κρητική επανάσταση του 1866 που διήρκεσε πάνω από ένα χρόνο.
- Το 1871-72 συνεχίζει η σοδειά των ελιών παραμένει σε χαμηλά επίπεδα, μόνο που αυτή τη φορά υπαίτιες είναι οι κακές καιρικές συνθήκες.⁸⁴
- Το 1875 το νησί φαίνεται να εξέρχεται από την ύφεση που είχε χαρακτηρίσει την περίοδο μετά τον τερματισμό της κρητικής επανάστασης. Υπήρξε μια ευνοημένη ελαιοφορία και τα ελαιοτριβεία του νησιού εργάζονταν νύχτα μέρα.⁸⁵
- Το 1884 από τα 2.500 ελαιοτριβεία που υπήρχαν στο νησί μόνο τα 1.800 ήταν ενεργά.⁸⁶
- Το 1896-98 υπήρξε ιδιαίτερη μείωση στην παραγωγή λόγω των γεγονότων της επανάστασης, κατά την οποία αφανίστηκαν ολόκληρα χωριά και καλλιέργειες.⁸⁷

21.

22.

23.

24.

83. Γιόλντα Τριανταφυλλίδου Βαλαδέ, "Το εμπόριο και η Οικονομία της Κρήτης" (1669-1795), Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1988. (σελ 141)

84. Κάλλια Καλλιατάκη Μερτικοπούλου, "Η Εσωτερική Κατάσταση στην Κρήτη, 1868-1877", Αθήνα 1984.(σελ 199)

85. Κάλλια Καλλιατάκη Μερτικοπούλου, "Η Εσωτερική Κατάσταση στην Κρήτη, 1868-1877", Αθήνα 1984.(σελ 206)

86. Κάλλια Καλλιατάκη Μερτικοπούλου, "Η Εσωτερική Κατάσταση στην Κρήτη, 1868-1877", Αθήνα 1984.(σελ 69)

87. Κάλλια Καλλιατάκη Μερτικοπούλου, "Η Εσωτερική Κατάσταση στην Κρήτη, 1868-1877", Αθήνα 1984.(σελ 66)

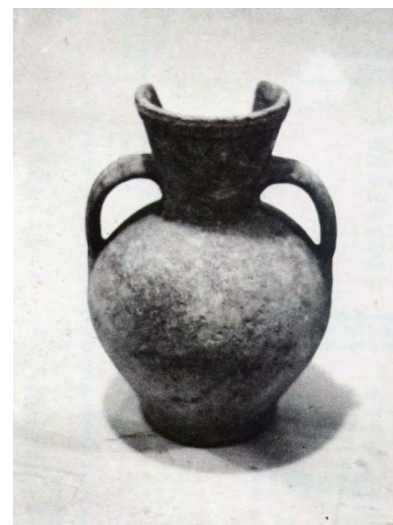
21. Συγκομιδή ελιάς, "χαμολόι"⁸⁸, 22. Λαδοπίθαρo στο ελαιοτριβείο του Μετοχιού στον Ντερέ Χανίων.⁸⁹
23. Εσωτερικό ισόγειου ελαιοτριβείου, Έργο Ιταλού Χαράκτη, 16ο αιώνας⁹⁰.

25.

26.

27.

24. Ξύλινο πιεστήριο στο Λαογραφικό Μουσείο Βατόλακκου Χανίων, 26. Μεταλλικό πιεστήριο με 2 βίδες στο ελαιοτριβείο του Μετοχιού Σπυριδάκη, 27. Το μιστάτο⁹¹

88. <http://blog.mantinades.gr/2014/11/14/kriti-tou-1911-mesa-apo-tis-aristourgimatikes-fotografies-tou-fred-boissonnas/>

89. <http://blog.mantinades.gr/2014/11/14/kriti-tou-1911-mesa-apo-tis-aristourgimatikes-fotografies-tou-fred-boissonnas/>

90. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, "Η ελιά και το Λάδι από την Αρχαιότητα ως σήμερα", Δημοσιεύματα του κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήνα 2003.

91. Γιόλαντα Τριανταφυλλίδου Baladie, "Το εμπόριο και η Οικονομία της Κρήτης" (1669-1795), Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1988. (σελ 240)

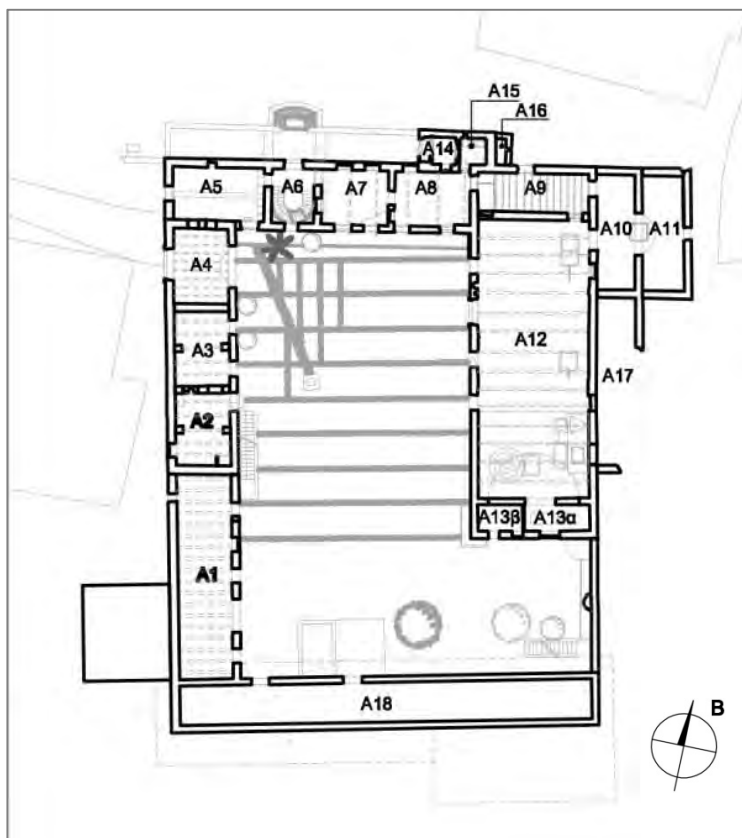
3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ

3.1 ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΟΨΗ ΤΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ

Το Μετόχι Ησυχάκη είναι ένα οικοδομικό συγκρότημα ορθογώνιας κάτοψης, και με απλή οργάνωση των λειτουργιών γύρω από την αυλή-αίθριο, και με αρκετές νεώτερες προσθήκες και επισκευές, συνολικής έκτασης μαζί με την εσωτερική αυλή 1353τμ. Πρόκειται για ένα αρκετά μεγάλο μετόχι, με εσωτερική αυλή και κεντρική πύλη απ' τα δυτικά. Ανατολικά βρίσκεται το ελαιοτριβείο με τον βασικό σύγχρονο εξοπλισμό (μεταλλικά πιεστήρια, μολόπετρες, ντίζελ μηχανή κίνησης) να διατηρείται στο εσωτερικό του. Το ελαιοτριβείο λειτουργούσε μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα. (προφορική μαρτυρία κατοίκου Α. Γεωργεδάκη). Στα βόρεια βρίσκουμε την δώροφη κατοικία του εκάστοτε ιδιοκτήτη, με μορφολογική ιδιαιτερότητα ένα τριώροφο τμήμα στο κέντρο, που στεγάζει το κλιμακοστάσιο της κατοικίας και λειτουργεί ως ένα είδος παρατηρητηρίου. Στην ίδια βόρεια όψη και μπροστά από το χώρο του ελαιοτριβείου υπάρχουν οι χώροι υγιεινής, δύο οθωμανικά αποχωρητήρια και το χαμάμ. Ο περίβολος και τα υπόλοιπα κτίρια εκτείνονται στα δυτικά και νότια, όπως οι χώροι κατοικίας των εργατών, τα υποστατικά, οι αποθηκευτικοί χώροι, και ο στάβλος, τα οποία ολοκληρώνουν το κλειστό σχήμα του συνόλου. Μέρος αυτών στο νότιο τμήμα, έχει διαμορφωθεί σε σύγχρονες κατοικίες και έχει προστεθεί όροφος. Νοτιοανατολικά του κτιρίου εκτείνεται πορτοκαλεώνας. Εξωτερικά είχε δεύτερο περίβολο ο οποίος περικλείει εκτός από τον πορτοκαλεώνα και μεγάλο τμήμα καλλιεργήσιμης γης.

3.2 ΤΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΑΝΑ ΚΤΙΡΙΟ, ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΦΘΟΡΕΣ.

Για την διευκόλυνση της περιγραφής του συγκροτήματος τα κτίρια έχουν αριθμηθεί σε επιμέρους ενότητες, ξεκινώντας από το δυτικό τμήμα και συνεχίζοντας με δεξιόστροφη φορά όπως εμφανίζεται στο παρακάτω σκαρίφημα.(εικ.28)

28.

Επειδή στους περισσότερους τομείς του οικοδομήματος λείπουν οι στέγες, κάθε κωδικός που υποδεικνύεται στην ισόγεια στάθμη αφορά και την καθ' ύψος προέκτασή του, όταν αυτή υπάρχει.

Ενότητα Α1.

Ο χώρος Α1 είναι δώροφος, με επιφάνεια 54,65τμ και αποτελεί κομμάτι της δυτικής ενότητας του συγκροτήματος.

Οι τοιχοποιίες κατασκευάστηκαν από ακατέργαστους λίθους περισυλλογής από κοίτη ποταμού, και κρίνονται σε σχετικά καλή κατάσταση, χωρίς ρωγμές ή μετακινήσεις από την κατακόρυφο. Αρχικά ήταν σοβατισμένες εσωτερικά και εξωτερικά. (εικ.29)

Τα ανοίγματα διαμορφώθηκαν από σύμμεικτη κατασκευή λίθων και οπτόπλινθων. Τα ανώφλια είναι ξύλινα, εκτός από αυτό της μεγάλης εισόδου στην ισόγεια στάθμη, το οποίο είναι μεταλλικό, διατομής διπλού T. Τα ανοίγματα στο ισόγειο έχουν διαμορφωμένο γείσο από πλάκες πωρόλιθου, ακριβώς πάνω από το ξύλινο πρέκι. Μια ενισχυμένη ζώνη λίθων, 17-20 εκατοστά ύψους, εδράζεται πάνω στις πλάκες του γείσου, πιθανώς για την καλύτερη στερέωση-πάκτωση τους στην τοιχοποιία. Τα ανοίγματα του ορόφου διαθέτουν επίσης γείσο ίδιας κατασκευής, με τη διαφορά ότι πάνω από αυτά εδράζεται ανακουφιστικό τόξο από οπτόπλινθους. Στον όροφο έχουμε παράθυρα και από τις δυο παρειές του κτιρίου, εξωτερικά και εσωτερικά του αίθριου, ενώ στο ισόγειο μόνο εσωτερικά. Από τα κουφώματα σώζονται ελάχιστα δείγματα. Ήταν ξύλινα και διέθεταν εκτός από τα εσωτερικά διπλά ανοιγόμενα, και εξωτερικά σκούρα μέλη. Στα παράθυρα που έβλεπαν στο χωριό είχαν τοποθετημένες σιδεριές.(εικ30) και τις δυο όψεις διακοσμεί ταινία τριπλής σειράς οπτόπλινθων, τοποθετημένοι στην πρώτη σειρά κάθετα, στην δεύτερη με γωνία 45 μοιρών και στην τρίτη παράλληλα με τον τοίχο.

Η πρόσβαση στον όροφο γίνεται μέσα από το αίθριο, με μια γραμμική σκάλα, σύμμεικτης κατασκευής, (λίθινο το κυρίως σώμα με κάποιες προσθήκες από οπτόπλινθους), η οποία τοποθετείται κατά μήκος της ανατολικής τοιχοποιίας των τμημάτων Α1-Α2.(εικ 31,31) Το ενδιάμεσο πάτωμα ήταν διαμορφωμένο με ξύλινες δοκούς, σχεδόν τετράγωνης διατομής (20*20εκ), πακτωμένες ανά 60 περίπου εκατοστά στην λιθοδομή και σε εγκάρσια διεύθυνση. Πάνω στις δοκούς γινόταν η δοκίδωση, με μόνωση από χώμα και άχυρα ανάμεσα στα κενά των δοκίδων. Στις δοκίδες καρφωνόταν το πέτωμα. Από αυτή την κατασκευή σώζονται μόνο οι δοκοί αλλά και αυτές σε κακή κατάσταση. (εικ.33)

Η στέγαση του Α1 ήταν δίρριχτη κεραμοσκεπή με ξύλινα ζευκτά, 8 τον αριθμό, ανά 1,70μ περίπου. Βάσει των ζευκτών που υπάρχουν σήμερα φαίνεται ότι πρόκειται για την περίπτωση που ο τεγοστάτης στηρίζεται επάνω στον ελκυστήρα. Σήμερα η στέγη έχει καταρρεύσει και υπάρχουν μόνο κάποιοι φορείς που μαρτυρούν τη δομή της. Το δάπεδο δεν ήταν εύκολο να αποκαλυφθεί λόγω της μεγάλης ποσότητας χώματος και υλικού από τις καταρρεύσεις της στέγης και του μεσοπατώματος.

Η χρήση του χώρου είναι κατά βάση άγνωστη. Το ισόγειο ίσως να χρησιμοποιούταν ως αποθήκη, λόγω της μεγάλης εισόδου από το εσωτερικό του αίθριου. Στον όροφο οι περίτεχνοι χρωματισμοί των τοίχων παραπέμπουν πιθανόν σε κατοικία.(εικ.34)

29.

30.

31.

32.

33.

34.

Ενότητα Α2-Α3.

Οι χώροι Α2-Α3 είναι διώροφοι επίσης και ενώνονται στο ισόγειο με ενδιάμεση θύρα, με επιφάνεια 19,44τμ και 20,04τμ αντιστοίχως. Αποτελούν κομμάτι της δυτικής ενότητας του συγκροτήματος.

Οι τοιχοποιίες κατασκευάστηκαν από ακατέργαστους λίθους περισυλλογής από κοίτη ποταμού. Στο ισόγειο τμήμα του ενδιάμεσου τοίχους των Α1-Α2, διακρίνονται γωνιόλιθοι από πωρόλιθο.(εικ.35) Ακόμα και στα δύο δωμάτια στο ισόγειο, υπάρχουν στο μέσο της επιφάνειάς τους αντικριστές κολώνες-πεσσοί πάνω στις οποίες εδράζεται μία από τις δοκούς κατασκευής του μεσοπατώματος. Οι πεσσοί αυτοί έχουν κτιστεί αυτόνομα αφού δεν υπάρχει πλέξη στους λίθους της τοιχοποιίας και των ίδιων.(εικ.36,37) Η κατάσταση των τοιχοποιιών είναι καλή, χωρίς εμφανείς ριγματώσεις. Αρχικά ήταν σοβατισμένες εσωτερικά και εξωτερικά.

Τα ανοίγματα διαμορφώθηκαν με σύμμεικτη κατασκευή λίθων και οπτόπλινθων. Όμοια με τα ανοίγματα στον χώρο Α1, τα ανώφλια είναι ξύλινα (εικ. 38) και ισχύει το ίδιο σύστημα με τα γείσα και την στέψη τους στο ισόγειο και στον όροφο. Εξαιρούνται τέσσερα παράθυρα που βρίσκονται στη ισόγεια στάθμη του εξωτερικού τοίχου των Α2-Α3, σήμερα είναι σφραγισμένα, ενώ οι λαμπάδες και τα ανώφλια τους είναι διαμορφωμένα από λαξευτούς πωρόλιθους.(εικ.39) Σώζονται και εδώ κάποια λίγα δείγματα από τα ξύλινα κουφώματα. Στον ενδιάμεσο τοίχο των δωματίων υπάρχει πόρτα σφραγισμένη με μικρούς στρογγυλούς πωρόλιθους.

Το δάπεδο και στους δύο χώρους μοιάζει με είδος κονιάματος με χονδρά σκύρα.(εικ.40)

Η ύπαρξη στο ισόγειο Α2 μιας εστίας μαγειρέματος με κτιστή καμινάδα (εικ.41), και μιας λαϊνοθήκης⁹², (εικ.42) μαρτυρά την χρήση του ως κατοικία. Μάλιστα επειδή ο χώρος είναι μικρός, πιθανόν να πρόκειται για κατοικία εργατών.

92. Διπλή κόγχη στον τοίχο. Στην μεγαλύτερη τοποθετούσαν τη στάμνα με το νερό και στην μικρότερη το κύπελο με το οποίο έπιναν.

35.

36.

37.

39.

38.

40.

41.

42.

Ενότητα A4.

Το τμήμα A4 είναι επίσης διώροφο, και αποτελεί κομμάτι της δυτικής ενότητας του συγκροτήματος. Η ισόγεια στάθμη είναι ένα διαβατικό επιφάνειας 20,19τμ. και αποτελεί την κύρια είσοδο στο αίθριο του μετοχιού. (εικ.43)

Οι τοιχοποιίες είναι παρόμοιας κατασκευής με των προαναφερθέντων χώρων, (εκ.44). Στον ανατολικό τοίχο υπάρχει ενσωματωμένος στο κτίσιμο λαμπάς από παλιότερο θύρωμα, εμφανής και από τις δύο παρειές. (εικ.45) Επίσης στον βορεινό τοίχο του διαβατικού υπάρχουν δύο παράθυρα σφραγισμένα, διαμορφωμένα από λίθινους λαμπάδες και ξύλινο πρέκι. Εδώ οι τοιχοποιίες παρουσιάζουν ρωγμές σε εσωτερικά γωνιακά σημεία, στοιχείο αποκόλλησης της πλέξης των λίθων. Επίσης είναι εμφανής η ύπαρξη υγρασίας με την ανάπτυξη μυκήτων στην επιφάνεια του τοίχου, (εικ. 46)

Στην εξωτερική όψη του προς το χωριό η είσοδος διαμορφώνεται με περίτεχνο θύρωμα και γείσο από λαξευτούς πωρόλιθους. (εικ.47) Κάποιες εσοχές στους λαμπάδες μαρτυρούν και την ύπαρξη πόρτας αγνώστου υλικού, ξύλου ή σίδηρου, αφού σήμερα δεν σώζεται τίποτα. Στην εσωτερική προς το αίθριο όψη η είσοδος διαμορφώνεται με ημικυκλικής χάραξης καμάρα, επίσης από λαξευτούς πωρόλιθους. (εικ.48) Στην στάθμη του ορόφου υπάρχει ένα παράθυρο στην εξωτερική όψη.

Το δάπεδο είναι ανακατεμένο χώμα με βότσαλα και σε σημεία στρωμένο τσιμέντο.

Η ίδια κατασκευή του μεσοπατώματος του χώρου A1 επαναλαμβάνονταν στους A2-A3-A4, όπως και η ίδια στέγη κάλυπτε όλη τη δυτική πτέρυγα του μετοχιού. (εικ.49) Τα τμήματα A1-A2-A3-A4, στον όροφο αποτελούν ένα διαμέρισμα, με ένα διαχωριστικό τοίχο μεταξύ των A1 και A2.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

49.

Ενότητα Α5-Α6-Α7-Α8.

Τα τμήματα Α5 έως Α8 αποτελούν μια ενότητα, μιας και συνθέτουν την κατοικία του εκάστοτε ιδιοκτήτη. Αρχικά ήταν διώροφη κατασκευή με επιφάνεια χώρων 23,66τμ, 11,20τμ, 17,95τμ και 20,11τμ σε σειρά. (εικ.50)

Η είσοδος της κατοικίας γινόταν αυτόνομα από το υπόλοιπο μετόχι από την βορεινή όψη και μέσω του χώρου Α6,(εικ.51) όπου σώζεται και το κλιμακοστάσιο. Εξωτερικά του τμήματος αυτού υπάρχει διαμορφωμένη πρόσβαση με λίθινη σκάλα, αφού όλο το βόρειο κομμάτι του μετοχίου είναι υπερυψωμένο κατά 1,35μ σε σχέση με την στάθμη του βορεινού προαύλιου. (εικ.52) Το κλιμακοστάσιο διανέμει την κίνηση στα επιμέρους δωμάτια της κατοικίας εκατέρωθεν και στα δύο επίπεδα. Επιπλέον επεκτείνεται και σε δεύτερο όροφο, ο οποίος λειτουργούσε ως παρατηρητήριο για την εποπτεία της γύρω περιοχής από το μετόχι. Είναι εντυπωσιακός ο αριθμός των παραθύρων στον χώρο αυτό, όπου υπάρχουν δύο σε κάθε πλευρά, δηλαδή σύνολο 8 παράθυρα σε ένα χώρο 11 τετραγωνικών. Η ύπαρξη όμως τόσων ανοιγμάτων, φαίνεται να δημιουργήσει κάποια στιγμή πρόβλημα γιατί σήμερα τα 5 από τα 8 είναι κτισμένα με οπτόπλινθους. (εικ.53)

Η κατασκευή του κλιμακοστασίου είναι ξύλινη, τμήματα του οποίου έχουν καταστραφεί. Η κάτοψη της σκάλας είναι σχήματος Π, ημι-κυλινδρικής χάραξης και παρουσιάζει περίτεχνα ξύλινα μέλη, όπως ο ενιαίος ξύλινος κουρμπαριστός χειρολισθήρας. (εικ.54,55)

Το δάπεδο στο ισόγειο συνθέτουν τετράγωνα κεραμικά πλακίδια, διαστάσεων 35*35 εκατοστά, με ζωγραφιστό γεωμετρικό μοτίβο, και εναλλαγή άσπρου και μαύρου χρώματος. (εικ.56)

Ο χώρος Α5 διαμορφώνεται με ένα δωμάτιο κάτω και ένα πάνω. Διατηρείται τόσο το μεσοπάτωμα αυτών, με επιμέρους φθορές των δοκών στα σημεία έδρασης του στον ανατολικό τοίχο (εικ 57), όσο και η δίρριχτη κεραμοσκεπή με την οποία στεγάζονται. Στην ισόγεια στάθμη έχει ξηλωθεί και απομακρυνθεί το ξύλινο πάτωμα που κάποτε υπήρχε. Μάρτυρες αυτού αποτελούν οι φωλιές στους επιμήκεις τοίχους του δωματίου (εικ.58), όπως επίσης και ένα ενδιάμεσο λίθινο πεζούλι με διαμορφωμένες στο άνω μέρος του επίσης

υποδοχές για τις δοκούς του πατώματος. Με την αφαίρεση του ξύλινου πατώματος αποκαλύφθηκε το αρχικό δάπεδο του δωματίου, ίδιο με το εξωτερικό βοτσαλωτό δάπεδο της αυλής. (εικ.59) Επίσης αποκαλύφθηκε ένα χτιστό κάθισμα, (εικ.60). Η υγρασία στους τοίχους έχει κάνει και εδώ την εμφάνισή της. (εικ.61)

Οι χώροι Α7 και Α8 διέθεταν αντίστοιχα 2 δωμάτια κάτω, αλλά ένα ενιαίο στον όροφο. Σήμερα ο όροφος αυτός έχει καταρρεύσει, και υπάρχουν μόνο τα κάτω δωμάτια. Για την εκ νέου στέγαση των ισόγειων χώρων κάποια στιγμή κατασκευάστηκε μονόριχτη κεραμοσκεπή, η οποία και αυτή επίσης έχει καταρρεύσει, και μένουν μόνο οι δοκοί στήριξής της και κάποια κεραμίδια στη στέψη των τοίχων. Τα ανοίγματα έχουν αψιδωτά ανώφλια, διαμορφωμένα με οπτόπλινθους. Αυτά που βρίσκονται στην βορεινή όψη είναι χτισμένα με οπτόπλινθους. Και οι δύο χώροι επίσης έχουν θύρες εξόδου προς το αίθριο. (εικ.62) Το δάπεδο και σε αυτούς τους χώρους είναι από κεραμικά πλακίδια, διαστάσεων 20*20 εκατοστά, αλλά με διαφορετικό ζωγραφικό μοτίβο σε κάθε δωμάτιο. (εικ.63,64)

Τα ανοίγματα της κατοικίας στον όροφο είναι διακοσμημένα με γείσα, διαμορφωμένα από οπτόπλινθους και τελική στρώση γύψου, με κυματοειδές προφίλ. Το ίδιο προφίλ παρουσιάζει και η διακοσμητική ταινία που περιτρέχει το ψηλότερο μέρος του κλιμακοστασίου πάνω από τα παράθυρα του παρατηρητηρίου. Τα ανώφλια είναι αψιδωτά. Σε σημεία που δεν υπάρχει πια το επίχρισμα είναι εμφανής η κατασκευή του ανακουφιστικού τόξου από οπτόπλινθους. Στα αετώματα που δημιουργούνται από τις δίριχτες στέγες, υπάρχουν κυκλικά μικρά παράθυρα, φεγγίτες, διαμορφωμένα από ακτινωτή διάταξη οπτόπλινθων. Αναφέρεται αυτό το είδος κυκλικού παράθυρου και ως "μάτι" και αποτελεί συχνό μορφολογικό στοιχείο των οθωμανικών κτισμάτων.

Οι τοιχοποιίες ήταν σοβατισμένες και τα επιχρίσματα διατηρούνται σήμερα στην πλειονότητά τους. Εξαιρούνται οι χώροι Α7 και Α8 στους οποίους υπάρχει ολοκληρωτική απώλεια του επιχρίσματος στην βορεινή όψη. (εικ 65) Επίσης η κατάσταση των λιθοδομών δεν παρουσιάζει εμφανείς ρωγμές. Αυτό που πρέπει να σημειωθεί είναι η προσθήκη δύο πέτρινων αντηρίδων στη βορεινή όψη του τμήματος Α6. Στην ανάλυση των φάσεων υπάρχει η ερμηνεία της εν λόγω κατασκευής.

50.

51.

52.

53.

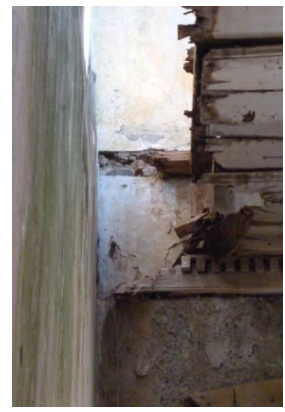
54.

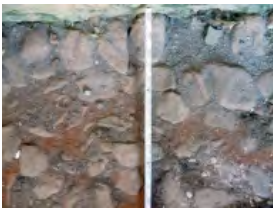
55.

56.

57.

58.

59.

60.

61.

62.

63.

64.

65.

Ενότητα A9, A12, A13α & A13β.

Τα τμήματα A9 έως A13 απαρτίζουν τον χώρο του ελαιοτριβείου, με συνολικό εμβαδόν 196,24τμ. Η βορεινή όψη βρίσκεται στην ίδια ευθεία με αυτήν της κατοικίας και όλο το λιοτριβί μαζί με τους διπλανούς του χώρους συνθέτουν την ανατολική πτέρυγα του συγκροτήματος.

Ο κεντρικός ενιαίος χώρος A12, επιφάνειας 152, 03τμ, είναι το εργαστήριο του λιοτριβιού και διατηρεί μέχρι σήμερα μέρος του εξοπλισμού. (εικ.66)

Πρόκειται για ισόγειο κτίσμα με ανοίγματα και στις τέσσερις πλευρές των τοίχων. Οι τοίχοι χτίστηκαν με λίθους περισυλλογής από κοίτη ποταμού και αρκετά τσιβίκια. (εικ.67) Οι δύο

επιμήκεις τοίχοι έχουν διαφορά στο ύψος. Συγκεκριμένα ο ανατολικός είναι ψηλότερος του δυτικού κατά 1,80μ περίπου. Οι δύο εγκάρσιοι τοίχοι φέρουν τριγωνική διαμόρφωση για την υποδοχή της δίρριχτης στέγης. Επίσης στην επιφάνεια των τοίχων διακρίνονται πολλές στρώσεις επιχρίσματος. (εικ.68)

Η είσοδος του μονόχωρου γίνεται από το αίθριο μέσω θύρας διαμορφωμένης με λαξευτούς πωρόλιθους και ξύλινο ανώφλι και πρέκι. (εικ.69) Στην ίδια όψη προς το αίθριο υπάρχουν ακόμα 5 παράθυρα. Τρία από αυτά είναι ορθογωνίου σχήματος, με λαμπάδες σύμμεικτης κατασκευής, πέτρα και οπτόπλινθοι, ενώ τα ανώφλια τους είναι ξύλινα. (εικ.70,71) Τα άλλα 2 βρίσκονται σε ψηλότερο ύψος, επίσης διαμορφωμένα με σύμμεικτη κατασκευή. Το ανώφλι τους είναι αψιδωτό, ημικυκλικής χάραξης διαμορφωμένο με οπτόπλινθους σε ακτινωτή διάταξη. (εικ.72) Όλα τα ανοίγματα φέρουν γείσο από πλάκες πωρόλιθου. Στο πάνω μέρος της πόρτας και σε ένα από τα παράθυρα εξακολουθούν να υπάρχουν σιδερένια κάγκελα. Την όψη κοσμεί διακοσμητική ταινία τριπλής σειράς οπτόπλινθων, αυτοί είναι τοποθετημένοι στην πρώτη σειρά κάθετα, στη δεύτερη με γωνία 45 μοιρών και στην τρίτη παράλληλα με τον τοίχο. (εικ.73)

Στην επιμήκη ανατολική τοιχοποιία υπάρχουν επίσης πλήθος ανοιγμάτων. Δυο πόρτες ανάλογης κατασκευής με της κεντρικής εισόδου, οδηγούν στους πίσω χώρους A10 και A17. (εικ.74) Υπάρχουν δύο ακόμα πόρτες χαμηλότερου ύψους διαμορφωμένες με λαξευτούς πωρόλιθους και αψιδωτά ανώφλια, που είναι σφραγισμένες και φαίνεται να οδηγούσαν αντίστοιχα με τις προηγούμενες, στους χώρους A10 και A17. Τέλος υπάρχουν τρία μικρά παράθυρα- φεγγίτες, με ύψος ποδιάς 2,50μ από το δάπεδο. (εικ.75) Διακρίνεται ένα ακόμη ίδιο με αυτά και σφραγισμένο. (εικ.76)

Ο νότιος τοίχος του A12 είναι ένα εγκάρσιο τόξο. Η γεωμετρία του τόξου είναι ημικυκλικής χάραξης, με ακτίνα 3,20μ. Η χάραξη του τόξου είναι διαμορφωμένη από λαξευτούς πωρόλιθους. (εικ.77) Κάποια στιγμή προκειμένου να μειωθεί το άνοιγμα του τόξου και πιθανά να δίνεται η δυνατότητα να κλείνει ο χώρος, κτίσανε λίθινο τοίχο και διαμορφώσανε άνοιγμα προς τον χώρο A13α. Κεντρικά του αετώματος και πάνω από το τόξο υπάρχει παράθυρο, με λαμπάδες από λίθους και οπτόπλινθους, και ξύλινο ανώφλι. (εικ.78)

Στον βορεινό τοίχο υπάρχει θύρα όμοια με τις δύο μικρές του ανατολικού τοίχου, η οποία οδηγεί στο τμήμα A9. Δύο ίδια σε μέγεθος παράθυρα και τοποθετημένα κεντρικά του τοίχου, είναι χτισμένα με οπτόπλινθους και ένα τρίτο κεντρικά του αετώματος όμοιο με αυτό του νότιου τοίχου.

Ο χώρος στεγαζόταν με δίρριχτη κεραμοσκεπή, από την οποία σήμερα σώζεται μόνο ένα ξύλινο διαλυμένο ζευκτό και κάποια κεραμίδια στην στέψη των τοίχων. (εικ.79) Επίσης τις θέσεις των υπόλοιπων ζευκτών μαρτυρούν οι φωλιές-δοκοθήκες στους επιμήκεις τοίχους.

Το είδος του εσωτερικού δαπέδου μας είναι άγνωστο αφού αυτή την στιγμή στον κυρίως χώρο υπάρχει επιστρωμένο σκυρόδεμα, σε δύο στάθμες, με διαφορά ύψους 24 εκατοστά.

Ο χώρος A9, βρίσκεται σε συνέχεια με τον A12 προς τον βορρά και έχει εμβαδόν 21,09τμ. Οι τοιχοποιίες του είναι επίσης χτισμένες από λίθους που έχουν περισυλλεγεί από κοίτη ποταμού. Εξωτερικά διακρίνονται οι λαξευτοί από πωρόλιθο γωνιόλιθοι, μια κουτσουνάρα⁹³ και μια αναγλυφάδα⁹⁴. Στην ίδια όψη έχει δυο όμοια παράθυρα, διαμορφωμένα με λαξευτούς πωρόλιθους, ποδιά, λαμπάδες και ανώφλι. Πάνω από το πρέκι υπάρχει γείσο από πέτρινες πλάκες. (εικ.80)

Στο εσωτερικό του ο χώρος A9 έχει πολλές καταστροφές. Το πατάρι που άλλοτε υπήρχε τώρα έχει γκρεμιστεί. Μένουν κάποια στοιχεία, όπως οι φωλιές στους τοίχους που πακτώνονταν οι δοκοί, δύο από τις δοκούς, και μερικές σανίδες. (εικ.81) Επίσης υπάρχουν τμήματα του δυτικού και ανατολικού τοίχου γκρεμισμένα, με τρόπο όμως που προδίδει πως έχουν γκρεμιστεί εσκεμμένα. (εικ.82) Από την μονόριχτη στέγη μένει περίπου η μισή στη θέση της. Εφτά κορμοί εδράζονται στον βορεινό και νότιο τοίχο. Πάνω σε αυτούς είναι καρφωμένες

93. Πέτρινη σκαλιστή υδρορροή για την απορροή των υδάτων

94. Διαμόρφωση στο επίχρισμα της όψης για την απορροή των υδάτων

7 τεγίδες, σε αντίθετη διεύθυνση με τους κορμούς. Το πέτσωμα έχει γίνει με καλάμια, πάνω στα οποία είναι τοποθετημένα τα κεραμίδια. (εικ.83)

Στην βορεινή όψη υπάρχει επίσης πόρτα στη στάθμη του παταριού, που οδηγεί σε αποχωρητήριο. (εικ.84)

Το εσωτερικό δάπεδο μας είναι άγνωστο αφού αυτή την στιγμή υπάρχουν στο χώρο υλικό από κατεδάφιση και χώμα.

Τα δύο παράθυρα μεταξύ του Α9 και Α12, στο ύψος του παταριού, δημιουργούν υποψίες πως πρόκειται για το δωμάτιο του επιστάτη, ο οποίος επέβλεπε το εργαστήριο και τους εργάτες.

Διαμετρικά αντίθετα αυτού του χώρου, και σε συνέχεια του Α12 προς το νότο, υπάρχουν δύο μικρά δωμάτια, Α13α και Α13β, επιφάνειας 8,56τμ και 5,86τμ αντιστοίχως.

Το Α13α έχει πρόσβαση προς τον κεντρικό χώρο του ελαιοτριβείου, αλλά και προς την νότια πλευρά του αίθριου. Εκεί βρίσκεται η ντίζελ μηχανή. Για αυτό το λόγο οι τοίχοι και η οροφή είναι μαυρισμένα.

Η οροφή αποτελείται από ξύλινες δοκούς, πάνω στις οποίες έχει καρφωθεί το πέτσωμα, και η τελική στρώση είναι από σκυρόδεμα. (εικ.85)

Με το τμήμα Α13β διαχωρίζονται με ένα τοίχο από οπτόπλινθους. Ο χώρος αυτός έχει πρόσβαση μόνο προς την αυλή μέσω δύο θυρών. Η μία έχει χτιστεί με οπτόπλινθους, ενώ η δεύτερη φέρει ξύλινη χαμηλή πόρτα. Λόγω αυτής πιθανολογείται πως χρησιμοποιούταν ως στάβλος. (εικ.87)

66.

67.

68.

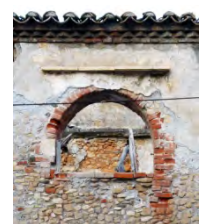
69.

70.

71.

72.

73.

74.

75.

76.

77.

78.

79.

80.

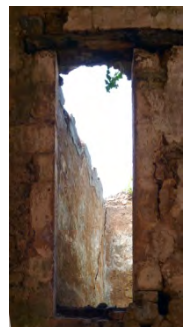
81.

82.

83.

84.

85.

86.

87.

Ενότητα A10- A11.

Τα δύο δωμάτια A10 και A11, βρίσκονται σε συνέχεια του κεντρικού χώρου του ελαιοτριβείου. Κατέχουν επιφάνεια 21,62τμ και 23,58τμ αντίστοιχα. (εικ.88,89) Στον ενδιάμεσο τοίχο υπάρχει ημικυκλικής χάραξης καμάρα (εικ.90), διαμορφωμένη από λαξευτούς πωρόλιθους. Υπάρχει μόνο ένα παράθυρο στην ανατολική τοιχοποιία του A11, με αψιδωτό ανώφλι, (εικ.91). Η στέγαση των χώρων πραγματοποιείται με μονόριχτη κεραμοσκεπή, της οποίας το μεγαλύτερο κομμάτι έχει καταρρεύσει στο τμήμα A10. Στο τμήμα A11 σώζεται, αλλά με πολλές φθορές στις ξύλινες δοκούς της και ειδικά στα σημεία στήριξης τους στον ενδιάμεσο τοίχο, όπου φαίνονται να έχουν αποσαθρωθεί. (εικ.92) Με λίγα λόγια είναι θέμα χρόνου και η κατάρρευση της υπόλοιπης κεραμοσκεπής. Το δάπεδο είναι από σκυρόδεμα. Οι τοιχοποιίες εμφανίζουν την ίδια σύνθεση, με ακατέργαστους λίθους περισυλλογής από κοίτη ποταμού και άφθονα τσιβίκια. Στην εξωτερική βορεινή παρειά των τοίχων και των δύο τμημάτων έχει αναπτυχθεί κισσός, καθ' όλο το ύψος τους. Αποτέλεσμα είναι η σταδιακή αποδόμηση της πλέξης των λίθων της τοιχοποιίας, και η κατάρρευση αυτής σε σημεία. (εικ.93)

88.

89.

90.

91.

92.

93.

Ενότητα A14.

Ο χώρος του χαμάμ βρίσκεται στην βορεινή πλευρά του συγκροτήματος, και εκτείνεται εκτός της νοητής ευθείας που οριοθετείται από τη βορεινή όψη.(εικ.94) Είναι επίσης υπερυψωμένος σε σχέση με το προαύλιο βορεινό χώρο. Πρόκειται για ένα μικρό χαμάμ εσωτερικής επιφάνειας 3,10τμ.(εικ.95) ενώ μαζί με τον χώρο καύσης και θέρμανσης του νερού καταλαμβάνει 5,00τμ. (εικ.96) Αρχικά δεν υπήρχε κανένα άνοιγμα εκτός από την θύρα εισόδου, για την διατήρηση της θερμοκρασίας στο εσωτερικό. Το θύρωμα είναι διαμορφωμένο με λαξευτούς πωρόλιθους με αψιδωτό ανώφλι.(εικ.97) Στο χώρο σώζονται οι κατακόρυφοι πήλινοι καπναγωγοί παροχέτευσης των ατμών, οι τούβουλοι, τόσο στο εσωτερικό των τοίχων όσο και γκρεμισμένοι στο δάπεδο. (εικ.98) Επίσης σε σημεία είναι ορατοί και οι υπόσκαφοι πήλινοι καπναγωγοί, αφού το δάπεδο έχει ξηλωθεί.(εικ.99) Η στέγαση του χαμάμ γίνεται με λίθινη θολωτή κατασκευή, με χάραξη τμήματος ημικυκλικού τόξου.(εικ.100) Στο κέντρο του θόλου υπάρχουν φωτιστικές οπές, ή αλλιώς φεγγίδες, που διαμορφώνονται με διαμπερή κυλινδρικά κεραμικά τεμάχια.(εικ.101)

Οι φθορές εδώ είναι αρκετές μιας και στον ανατολικό τοίχο του δωματίου υπάρχει ανεπτυγμένος κισσός με διατομή κορμού που φτάνει τα 10 με 15 εκατοστά.(εικ.102) Η ανάπτυξη του στον ενδιάμεσο εσωτερικό τοίχο μεταξύ χαμάμ και 1ου αποχωρητηρίου, δημιούργησε μια διαμπερή ρωγμή σε αυτόν και αποκόλληση-κατάρρευση των λίθων. Η ρωγμή επεκτάθηκε και στο θόλο που στεγάζει το χαμάμ με διάκενο σε κάποια σημεία, 5 εκατοστών.(εικ.103) Όπως αναφέρθηκε και πρωτύτερα το κυρίως σώμα της θολωτής οροφής του χαμάμ είναι λίθινο. Αποτέλεσμα της ριγμάτωσης είναι η αποκόλληση των λίθων και του συνδετικού κονιάματος στο θόλο, η κατάρρευση τμημάτων της τοιχοποιίας στο εσωτερικό και η δημιουργία ρωγμών στην εξωτερική βορεινή τοιχοποιία λόγω της διάνοιξης του θόλου. Επίσης έχει γκρεμιστεί ο δυτικός διαχωριστικός τοίχος, μεταξύ του εσωτερικού του χαμάμ και του χώρου καύσης. (εικ.104) Εκεί είναι ορατές οι είσοδοι 2 καπναγωγών εισαγωγής-διοχέτευσης των ατμών. (εικ.105)

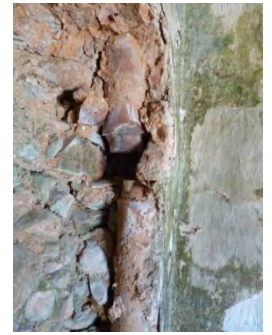
94.

95.

96.

97.

98.

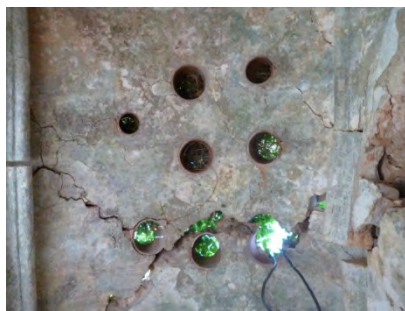
99.

100.

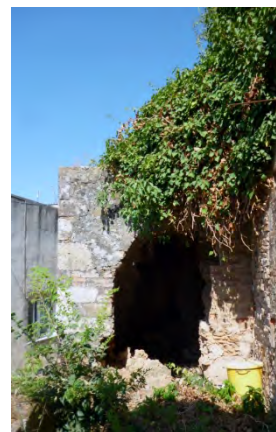
101.

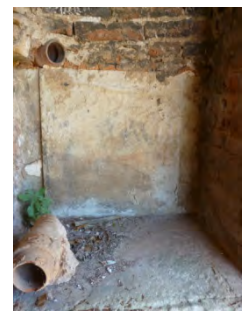
102.

103.

104.

105.

Ενότητα A15.

Στη συνέχεια του χαμάμ ανατολικά βρίσκεται ένα οθωμανικό αποχωρητήριο. Πρόκειται για ένα επίσης μικρό δωμάτιο, διαστάσεων 1,85*1,85. (εικ.106) Η στέγαση πραγματοποιείται με τρούλο, με βάση τον περιγεγραμμένο κύκλο του τετράγωνου χώρου. Αντί για ημιχώνια στην βάση του τρούλου δημιουργούνται πλάγια τριγωνικά επίπεδα, τα οποία μοιάζουν με τα λεγόμενα "τούρκικα τρίγωνα"⁹⁵. (εικ.107,108,109) Η κατασκευή των τοιχοποιιών και της οροφής είναι από λίθους. Η είσοδος στο αποχωρητήριο γίνεται από τη δίδυμη θύρα εισόδου του χαμάμ. (εικ.110) Στον βορεινό τοίχο υπάρχει ένα πολύ μικρό παραθυράκι με αψιδωτό ανώφλι και διαστάσεις 16*36 εκατοστά. (εικ.111) Η διαμόρφωση της τούρκικης λεκάνης, όπως την γνωρίζουμε και σήμερα γίνεται με μαρμαρίνες πλάκες, υπερυψωμένες κατά 15 εκατοστά από δάπεδο, και σώζεται ακριβώς στην αρχική της μορφή. (εικ.112) Επίσης υπάρχει υποκείμενο αυτής σύστημα αποχέτευσης με όδευση προς το εσωτερικό του εδάφους. (εικ.113) Στο

95. http://morfologia.arch.duth.gr/1o_etos/pdf/tholotes.pdf (σελ 297)

σύστημα αυτό έρχεται να προστεθεί και μια πολύ ιδιαίτερη λεπτομέρεια. Στη βάση της "λεκάνης" από την μπροστινή πλευρά υπάρχει οπή σε σχήμα οθωμανικού μοτίβου, για την όδευση των νερών, με τα οποία ενδεχομένως έπλεναν το χώρο, προς την ίδια αποχέτευση. (εικ.114) Το δάπεδο αποτελείται από τετράγωνα κεραμικά πλακίδια 20*20 εκατοστά, μοτίβου ασπρόμαυρης σκακιέρας. (εικ.115) Ο κισσός και εδώ έχει φέρει καταστροφές, όχι όμως στον ίδιο βαθμό με το χώρο του χαμάμ. Η σοβαρότερη είναι η κατάρρευση του ενδιάμεσου τοίχου, όπως προαναφέρθηκε και κάποιες ρωγμές τριχοειδούς μορφής. (εικ.116,117)

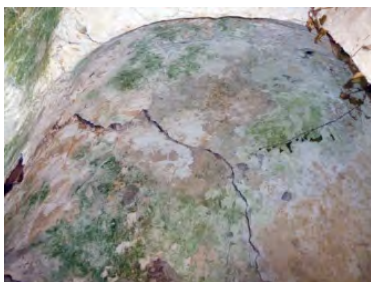
106.

107.

110.

108.

109.

111.

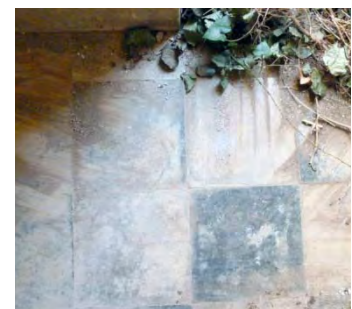
112.

113.

114.

115.

116.

117.

Ενότητα A16.

Ο χώρος A16 είναι το δεύτερο αποχωρητήριο και αποτελεί τον τρίτο στη σειρά χώρο υγιεινής. Είναι ένας ακόμα πιο μικρός και παράγωνος χώρος, εμβαδού 2,30τμ. (εικ.118,119) Ο όγκος του όμως είναι μεγαλύτερος αφού είναι τόσο υπερυψωμένο, ώστε η είσοδος του βρίσκεται στην στάθμη του παταριού του ελαιοτριβείου. (εικ.120) Ο υποκείμενος κενός χώρος που δημιουργείται αποτελεί το βόθρο του αποχετευτικού του συστήματος. (εικ.121) Η κατασκευή στο σύνολο της είναι πιο απλή από αυτή του 1ου αποχωρητηρίου. Και στους δυο χώρους, αποχωρητήριο και βόθρος, υπάρχουν δυο σχισμές-παράθυρα για τον αερισμό τους. (εικ.122) Η στέγαση του χώρου γινόταν με επίπεδο δώμα. Από την κατασκευή του σώζονται μόνο οι φωλιές των δοκών. (εικ.123) Το σημαντικό εδώ είναι πως μέρος της τοιχοποιίας της κατασκευής στηρίζεται στον ανατολικό τοίχο του ισόγειου αποχωρητηρίου A15. Αποτέλεσμα είναι η επιβάρυνση των υποκείμενων τοίχων και η δημιουργία ρηγματώσεων σε αυτούς. (εικ.124,125)

118.

119.

120.

121.

122.

123.

124.

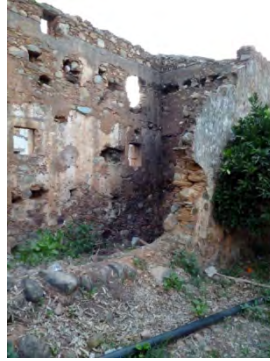
125.

Ενότητα A17.

Πρόκειται για τα ερείπια παλαιότερου κλειστού βοηθητικού χώρου του ελαιοτριβείου, σε συνέχεια του χώρου A10. (εικ.126,127,128) Αναλυτική περιγραφή για την αρχική του μορφή γίνεται στην παράγραφο των κατασκευαστικών φάσεων. Αυτό που υπάρχει σήμερα είναι ένα τμήμα του ανατολικού πέτρινου τοίχου του, με ένα παράθυρο διαμορφωμένο από λαξευτούς πωρόλιθους. (εικ.129) Στον ενδιάμεσο τοίχο του ελαιοτριβείου και του A17, υπάρχουν δύο θύρες πρόσβασης προς αυτόν. (εικ.130)

126.

127.

128.

129.

130.

Ενότητα A18.

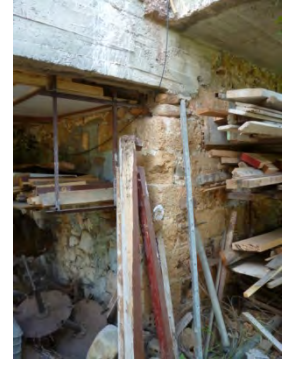
Όλη η νότια πτέρυγα του μετοχιού αποτελείται από καινούργιες κατασκευές, και πιο συγκεκριμένα τρεις κατοικίες που σήμερα χρησιμοποιούνται, διώροφου ύψους. (εικ.131,132) Οι επεκτάσεις καθ' ύψος και κατά πλάτος των αρχικών διαστάσεων, έχουν γίνει με προσθήκες φέροντα οργανισμού από οπλισμένο σκυρόδεμα. Εκτός από την ανατολική τοιχοποιία που σώζεται στο ισόγειο τμήμα και δηλώνει τα προηγούμενα όρια του συγκροτήματος, δεν έχει διατηρηθεί κανένα άλλο στοιχείο συσχέτισης με το υπόλοιπο μετόχι. (εικ.133,134,135)

131.

132.

133.

134.

135.

Το αίθριο.

Το αίθριο του μετοχιού έχει γενικές διαστάσεις 28,21* 16,00μ. Μέρος της αυλής 22,00*16,00μ είναι στρωμένο με βότσαλα (χοχλάδια⁹⁶), σε σχηματισμό ζωνών.(εικ.136,137) Υπάρχουν δύο μεγέθη βότσαλων. Αυτά που στρώθηκαν σχηματίζοντας παράλληλες ευθείες, ανά περίπου 2,40μ, είναι της τάξεως μεγέθους 0,20* 0,10μ. Τα βότσαλα που γεμίζουν τα κενά μεταξύ των ευθειών είναι της τάξεως μεγέθους 0,08*0,10μ.(εικ.138) Στο κέντρο και προς τη δυτική πτέρυγα του μετοχιού υπάρχει πηγάδι, σήμερα σφραγισμένο. Η κατασκευή του είναι από λαξευτές πέτρες πωρόλιθου.(εικ.139,140,141) Με αρχή το πηγάδι και με διεύθυνση προς τον χώρο Α5, διαγράφεται μια όδευση για τα νερά, διαμορφωμένη από πέτρες μεγαλύτερου μεγέθους. (εικ.142) Στο πέρασμα των χρόνων αναπτύχθηκαν διάφορα δέντρα ή θάμνοι στο εσωτερικό του αίθριου. Κάποια από αυτά υπάρχουν σε παλαιότερες φωτογραφίες. Το πιο εντυπωσιακό είναι μια φωτογραφία που απεικονίζεται η αυλή γεμάτη με φραγκοσυκιές. (εικ.143) Σήμερα υπάρχουν μόνο 4 μουριές και ένας μικρός φοίνικας.

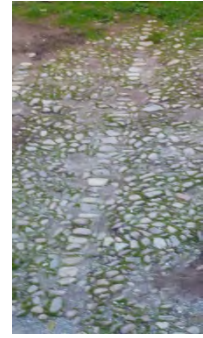
96. Συλλογικό, "Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική", Τόμος 3 (Δωδεκανησα-Κρήτη), Εκδόσεις Μέλισσα (Κρήτη, Μποζινέκη Πρασκευή)

136.

137.

138.

139.

140.

141.

142.

143.⁹⁷

97. Εσωτερικά του αίθριου 1992. Φωτογραφικό Αρχείο της Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Κρήτης, στο Ηράκλειο.

Το βορεινό προαύλιο.

Εκτός από την αυλή εσωτερικά του αίθριου, ο χώρος του σημερινού πλατώματος μπροστά από το συγκρότημα, ήταν κήπος με λουλούδια και ψηλά δέντρα, που σώζονταν και μεταπολεμικά.⁹⁸ Ο κήπος αυτός αναφερόταν στην κατοικία, από την οποία υπήρχε άμεση πρόσβαση. Κομμάτι αυτού του κήπου φαίνεται σε φωτογραφία του 1897, όπως επίσης και στην αεροφωτογραφία του 1945-1960, που παρουσιάζεται η παλιότερη ρυμοτομία των δρόμων. (εικ.144,145)

144. Αεροφωτογραφίες 1945-1960 (ΓΥΣ) και 2015 (Google Earth). Βορειοδυτική άποψη του μετοχιού Ησυχάκη, 1983⁹⁹, 1992¹⁰⁰, 2015 αντίστοιχα.

145.

98. Μ.Μανούσακας, "Παλιά Χανιά", (Τεύχος: 271)

99. Βορειοδυτική άποψη του μετοχιού, 1983. Φωτογραφικό Αρχείο της Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Κρήτης, στο Ηράκλειο.

100. Βορειοδυτική άποψη του μετοχιού, 1992. Φωτογραφικό Αρχείο της Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Κρήτης, στο Ηράκλειο.

Ο περίβολος.

Το μετόχι περιτειχιζόταν. Σήμερα υπάρχουν τμήματα της παλιάς περιβόλου, με όμοια λιθοδομή με αυτή του κτιρίου. (εικ.146,147,148,149,150) Δεν είναι δυνατό να καθορίσουμε τη χρονολογία κατασκευής της ή το ολοκληρωμένο σχήμα της. Ένα στοιχείο που έχουμε είναι χαρακτηριστικό του 1897, κατά τη διάρκεια που στεγαζόταν εκεί το αρχηγείο του Τ.Βάσσου, όπου απεικονίζεται η δυτική πλευρά της περιβόλου με τις πολεμίστρες και την κεντρική πύλη του κτήματος. (εικ.151)¹⁰¹ Η ίδια πύλη που απεικονίζεται στο χαρακτηριστικό βρέθηκε και σε μια φωτογραφία του 1983, από το αρχείο της της Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Κρήτης, στο Ηράκλειο. (εικ.152)¹⁰²

146.

147.

148.

149.

150.

151.

152.

101. Μ.Μανούσακας, "Παλιά Χανιά", (Τεύχος: 270)

102. Εσωτερικά του αίθριου 1983. Φωτογραφικό Αρχείο Της Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Κρήτης, στο Ηράκλειο.

4. ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

4.1 ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΦΑΣΕΙΣ

Στο πέρασμα των χρόνων υπάρχει μια δυναμική αλληλεξάρτηση της οικοδομικής οργάνωσης και των παραγωγικών διαδικασιών. Οι χωρικές ανάγκες της εξελισσόμενης παραγωγικής διαδικασίας καθόρισαν και τις κατασκευαστικές φάσεις του συγκροτήματος. Μέσα από τη διαδικασία παρατήρησης, σύγκρισης και ιστορικής τεκμηρίωσης, κατέληξα στην άποψή μου για το μετασχηματισμό των κτιρίων στην τωρινή τους μορφή. Άποψη που μένει κατά κάποιο τρόπο ανοιχτή, όσο δεν έχουν αποκαλυφθεί όλα τα οικοδομικά στοιχεία, τα οποία ενδεχομένως να διατηρούν κρυφά οι σοβατισμένες επιφάνειες ή οι αλλεπάλληλες επεμβάσεις. Τα συμπεράσματα πάντως που ακολουθούν είναι κατά το δυνατόν ασφαλή και στηρίζονται σε στοιχεία εμφανή στο χώρο. Έχει γίνει επίσης προσπάθεια η χρονολόγηση των σημαντικότερων φάσεων να είναι συνυφασμένη με την εξέλιξη της ελαιοπαραγωγής στην Κρήτη.

Αναφέρω ενδεικτικά τα κυριότερα σημεία οικοδομικών λεπτομερειών στα διάφορα τμήματα του κτιρίου τα οποία βοήθησαν στην διάκριση των φάσεων:

1. Οι αρμοί στις τοιχοποιίες, οι συνδέσεις ή όχι των τοιχοποιιών σε ενώσεις και η παρουσία γωνιόλιθων.
2. Τα διαδοχικά διαφορετικά υλικά δόμησης (χρωματισμοί, σύνθεση, μεγέθη), π.χ. η διαστρωμάτωση των επικαλύψεων του σοβά.
3. Η επιλογή του είδους των κατασκευών, συνυφασμένη με τις ανάγκες και τα εκάστοτε εν χρήσει υλικά, πχ. αντικατάσταση των επίπεδων χωμάτων με δίρριχτες κεραμοσκεπές.
4. Τα διαφορετικά υλικά κονιαμάτων, (χρωματισμοί, σύσταση υλικών).
5. Οι διαφορές στη λάξευση και επεξεργασία των πέτρινων μελών.
6. Μορφολογικά στοιχεία των ανοιγμάτων, (λαμπάδες, θυρώματα, μεγέθη).
7. Εισαγωγή των μεταλλικών εξαρτημάτων στα δομικά υλικά. (Μεταλλικές λάμες σε ανώφλια, μεταλλικές ράβδοι στήριξης της πέτρινης διακόσμησης στα υπέρθυρα, κλειδιά των ξύλινων ζευκτών στέγης, κλπ).
8. Μέλη πέτρινα προγενέστερων κατασκευών χρησιμοποιημένα σε διαφορετικά σημεία κατά τη διαδικασία προσθήκης και μετατροπής των κτιρίων.

Φάση 1η.

Αρχικά έχουμε την οικοδόμηση του χώρου του ελαιοτριβείου μαζί με τους χώρους υγιεινής. Αν και τυπολογικά η συνύπαρξη αυτών των δύο λειτουργικών περιεχομένων δεν έχει ξανά συναντηθεί χωρίς την ύπαρξη συνάμα κατοικίας, η επιτόπια έρευνα απέδειξε πως η οικοδόμηση τους έγινε μαζί. Με μια πρώτη παρατήρηση η ύπαρξη των οικοδομικών αρμών, οι συνδέσεις των μεταξύ τους τοίχων και οι όμοια λάξευση των γωνιόλιθων τους, πιστοποιούν ότι πρώτα κατασκευάστηκαν το ελαιοτριβείο, στο βορειοδυτικό τμήμα του οποίου, προεξέχουν το χαμάμ με το οθωμανικό αποχωρητήριο και τον προθάλαμο αυτών.

- Το ελαιοτριβείο είχε την μορφή ενιαίου χώρου, με 8 εγκάρσια τόξα. Ήταν ισόγειο μονόχωρο με στέγαση επίπεδου δώματος και γενικές εσωτερικές διαστάσεις 7,80x25,15μ. Το μέγιστο ύψος, από τα ίχνη της λίθινης τοιχοποιίας και του αρχικού επιχρίσματος, υπολογίζεται στα 4,30μ και 3,90μ καθαρό εσωτερικό. Το κυρίως σώμα στις τοιχοποιίες είναι φτιαγμένο από λίθους ενδεχομένως φερμένους από την κοίτη του ποταμού Κερίτη. Οι γωνιόλιθοι είναι κατασκευασμένοι από ασβεστολιθικά πετρώματα, πωρόλιθους. Το ίδιο πέτρωμα χρησιμοποίησαν και για την λάξευση των πέτρινων μελών των κουφωμάτων, τους λαμπάδες, τα θυρώματα και τα ανώφλια. Το πάχος των εξωτερικών τοίχων κυμαίνεται στα 50 με 52 εκατοστά, ενώ το πάχος τοίχου των τόξων στα 43 με 45 εκατοστά. Όλες οι

επιφάνειες των τοίχων ήταν σοβατισμένες. Η γεωμετρία του τόξου είναι ημικυκλικής χάραξης, με ακτίνα 3,20μ. Τέτοια ευμεγέθη τόξα διευκόλυναν την κατασκευή, αφού μείωναν το άνοιγμα που έπρεπε να γεφυρώσουν τα δοκάρια και παρείχαν το πλεονέκτημα μιας μεγάλης ενιαίας αίθουσας. Οι είσοδοι στο ελαιοτριβείο ήταν 2 από την βορεινή όψη. Η μία από αυτές φέρει φθορά κυκλικού σχήματος στους λαμπάδες, πιθανώς από τα καλάθια των ζώων τα οποία πέρναγαν φορτωμένα από εκεί. (εικ.153) Στην ίδια θέση που είναι σήμερα η θύρα προς το αίθριο, κατοπινής φάσεως, ενδεχομένως να υπήρχε μια και στην αρχική φάση, μικρότερη και σε αντίστοιχες διαστάσεις με τις 2 απέναντι θύρες, οπότε και εξασφαλιζόταν η πρόσβαση στο λιοτρίβι από το εσωτερικό της αυλής. Ομοίως γίνεται η υπόθεση πως τα 3 μεγάλα παράθυρα που βλέπουν σήμερα στο αίθριο, υπήρχαν με την μορφή των αντίστοιχων απέναντι φεγγιτών, αφού οι θέσεις τους βρίσκονται αξονικά στην ίδια ευθεία με αυτούς. Οι πόρτες είναι κατασκευασμένες με λαξευτή λιθοδομή και έχουν ημικυκλικό τοξωτό υπέρθυρο. Τα πέτρινα μέλη των λαμπάδων παρουσιάζουν αύξηση του πλάτους της πόρτας από το εσωτερικό προς το εξωτερικό μέρος της τοιχοποιίας και καταλαμβάνουν όλο το πλάτος της. Τα παράθυρα ήταν μικρά, εν είδη φεγγιτών και τοποθετημένα σε ύψος 2,50μ, σε 6 από τα 7 μεσοδιαστήματα των τόξων. Στην ίδια λογική με τις πόρτες, εσωτερικά είχαν διαστάσεις 0,72μ ύψος και 0,65μ πλάτος, ενώ εξωτερικά 0,58μ και 0,52μ αντίστοιχα. Παρότι 4 από τα 6 είναι σήμερα χτισμένα, η ύπαρξη αυτών των ανοιγμάτων σε συνδυασμό με το εναπομείναν τόξο ήταν η πρώτη ένδειξη για την αρχική κατασκευή του λιοτριβιού. Σε δεύτερο χρόνο και με καλύτερη παρατήρηση των διαμήκων τοίχων, βλέπει πια κανείς καθαρά τις θέσεις των γκρεμισμένων ενδιάμεσων τόξων. Η στέγαση τέτοιων χώρων ήταν κατά κανόνα επίπεδα δώματα. Συγκεκριμένα πάνω στα τόξα εδράζονταν ξύλινα δοκάρια παράλληλα στους διαμήκεις τοίχους. Στα δοκάρια καρφώνονταν τεγίδες κατά την αντίθετη φορά, και πάνω στις τεγίδες φαρδιές σανίδες στις οποίες τοποθετούσαν το χωμάτινο δώμα, (συνήθως ειδικό χώμα-λεπιδόχωμα είτε με άχυρα, είτε με τρίχες ζώων). Αυτό για το οποίο δεν υπάρχουν καθόλου στοιχεία στον χώρο είναι η ύπαρξη μιας εστίας-τζάκι όπου ζέσταιναν νερό, άκρως απαραίτητο για τη διαδικασία παραγωγής του λαδιού. Επίσης αξίζει να αναφερθεί πως ο προσανατολισμός του εξωτερικού διαμήκη τοίχου του ελαιοτριβείου με τα περισσότερα παράθυρα, είναι ανατολικός, πράγμα σύνηθες για κτίρια του είδους.

- Οι αρχικές μορφές του χαμάμ και του αποχωρητηρίου είναι αυτές που περιγράφηκαν νωρίτερα στην ανάλυση του συγκροτήματος. Δεν είναι, δηλαδή ορατή κάποια μετέπειτα επέμβαση, εκτός από τη φραγή της εισόδου στο χαμάμ. Ωστόσο κατά την αποτύπωση του συγκροτήματος διαπιστώθηκε η ύπαρξη ενός προθάλαμου ακριβώς μπροστά από τις θύρες εισόδου των δύο χώρων υγιεινής, ο οποίος εφάπτονταν με το ελαιοτριβείο. Υπάρχουν στο χώρο εμφανή τα ίχνη της γωνιακής τοιχοποιίας που προϋπήρχε και σχημάτιζε τα όρια του δωματίου αυτού, επιφάνειας 8,00τμ. Ο χώρος αυτός προσέφερε μια μεταβατική στάση από το εσωτερικό του χαμάμ, σε σχέση με την διαφορά θερμοκρασίας, όπως απαντάται και σε άλλα παραδείγματα κτιρίων οθωμανικών λουτρών και χαμάμ. Χαμάμ υπήρχαν γενικότερα και σε εγκαταστάσεις που απασχολούσαν ικανό αριθμό εργατικού προσωπικού, πχ. στη ναυτική Βάση που χτίστηκε κατά την διοίκηση του Ρεούφ Πασά στα Χανιά το 1871.
- Στην πρώτη φάση ενδέχεται να ανήκει το κτίριο που βρίσκεται δυτικά του αίθριου, το οποίο λόγω της ύπαρξης εστίας, πιθανολογείται να ήταν η κατοικία ή του επιστάτη ή των εργατών. Η αρχική του μορφή ήταν ισόγεια δίχωρη, και καταλάμβανε σε έκταση τα σημερινά τμήματα Α2,Α3,Α4. Μάρτυρες της πρότερης ύπαρξης του οικοδομήματος αποτελούν: τμήμα πόρτας στον βορεινό τοίχο του σημερινού διαβατικού (Α4), 3 παράθυρα "φεγγίτες" στην δυτική όψη όμοια με αυτά του λιοτριβιού, ύπαρξη γωνιόλιθων στην δυτική όψη αλλά και στο εσωτερικό του χώρου Α1, που δηλώνουν καθαρά την γωνία που ξεκινούσε το εν λόγω κτίριο. Τέλος δύο κλειστά παράθυρα στο εσωτερικό του σημερινού διαβατικού και κατασκευασμένα εξολοκλήρου με πέτρινα μέλη. Δεν είναι σίγουρο αν το

οίκημα κτίστηκε ταυτόχρονα με το λιοτρίβι, αλλά μπορεί να καταγραφεί με βεβαιότητα ότι είναι της ίδιας περιόδου. Επιπλέον 2 ακόμα παράθυρα που ανακαλύφθηκαν στην δυτική όψη σε ενδιάμεσο ύψος από τους αρχικούς φεγγίτες και από τα παράθυρα της 4ης φάσης, δηλώνουν μια προέκταση καθ' ύψος που έγινε στο οίκημα πριν την σημαντικότερη παρέμβαση του 19ου αιώνα. (εικ.154)

- Η αυλή (16,00μ*22,00μ), στρωμένη με βότσαλα σε σχηματισμό παράλληλων ζωνών.
- Ο περίβολος. Λογικό είναι βέβαια να υπήρχε και κάποιος περίβολος προφύλαξης των παραπάνω κτιρίων, ίχνη του οποίου κατά την διαδικασία της αποτύπωσης, δεν βρέθηκαν. Υπάρχουν κάποια τμήματα παλαιού τοίχου νοτιοανατολικά της ιδιοκτησίας ο οποίος περιβάλλει τον πορτοκαλεώνα, δεν ήταν όμως δυνατόν να χρονολογηθούν κατά την παρούσα εργασία.

(βλ. σχέδια Α.00.01, Α.00.05, Α00.06, Λ.00.01, φάση νο1, Λ.01.03)

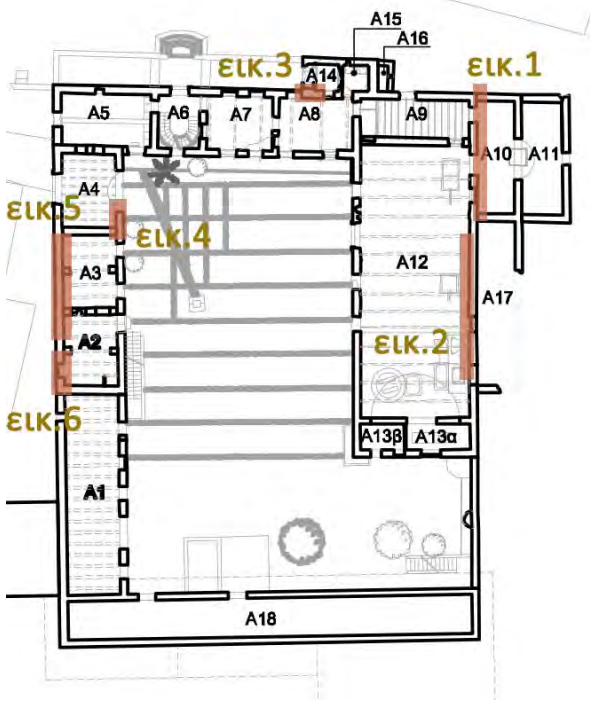
Η πρώτη φάση του κτιρίου χρονολογείται στα πρώιμα οθωμανικά χρόνια. Είναι η περίοδος που η τουρκική κατοχή της Κρήτης εγκαθιδρύεται, οπότε οι προύχοντες Οθωμανοί ξεκινάνε να επενδύουν σε δομές και εγκαταστάσεις στο νησί. Το παρόν ελαιοτριβείο αποτελεί μια τέτοια δομή και μάλιστα διόλου ευκαταφρόνητη. Σε σύγκριση με κάποιες βενετσιάνικες φάμπρικες, οι διαστάσεις του είναι κατά πολύ μεγαλύτερες. Και αν ακόμα κάποια μορφολογικά και οικοδομικά στοιχεία δημιουργούν υποψίες στον παρατηρητή για την εκδοχή ενός βενετσιάνικου οικοδομήματος (διαμόρφωση πέτρινων θυρωμάτων, πέτρινης υδρορροής, διαστάσεις παραθύρων – φεγγιτών) η τυπολογία της κάτοψης μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι έχουμε να κάνουμε με ένα οικοδόμημα της πρώιμης Οθωμανικής περιόδου. Επίσης όσα βενετσιάνικα λιοτρίβια καταγράφηκαν είχαν οξυκόρυφα τόξα, διαφορετικών αναλογιών, αλλά ποτέ ημικυκλικά τόξα. Μία ερμηνεία για τα παρόμοια οικοδομικά χαρακτηριστικά, αποτελεί η εξής: οι κατέχοντες του νησιού μπορεί να εναλλάχθηκαν και να έφεραν διαφορετικές οικοδομικές συνήθειες, οι Κρήτες όμως μάστορες διατήρησαν για κάποια χρόνια την τεχνογνωσία των Ενετών.

153.

154.

1.

3.

2.

4.

5.

6.

Κάποια από τα σημεία της τεκμηρίωσης.

Φάση 2η.

Αργότερα γκρεμίζεται το τελευταίο τόξο στο βορεινό κομμάτι του ενιαίου χώρου, χτίζεται ένας ενδιάμεσος τοίχος μετατοπισμένος κατά λίγο από την θέση του τόξου και δίνεται μεγαλύτερο ύψος στους εξωτερικούς τοίχους ώστε να στεγαστεί εκ νέου το τμήμα αυτό σε ψηλότερη στάθμη με επίπεδο δώμα. Ο τοίχος αυτός "έκλεισε" έναν από τους φεγγίτες της πρώτης φάσης. (εικ.153) Μεσολαβεί μια ξύλινη κατασκευή μεσοπατώματος αφήνοντας καθαρό ύψος περίπου 2.30μ στο ισόγειο και περίπου 3,00μ ύψος στον όροφο. Παράλληλα διανοίγονται στην βορεινή εξωτερική όψη δύο παράθυρα και μια πόρτα στην στάθμη του ορόφου. Η πόρτα οδηγεί σε έναν αυτόνομο χώρο αποχωρητηρίου, ο οποίος προστίθεται στη συνέχεια των αρχικών χαμάμ και αποχωρητηρίου, σε ψηλότερη όμως στάθμη. Προκειμένου να φτάσουν στο επιθυμητό ύψος του μεσοπατώματος, δημιουργήθηκε ένας υποκείμενος χώρος του καινούργιου αποχωρητηρίου, ο οποίος λειτουργούσε ως κλειστός βόθρος με βοτσαλωτό δάπεδο. Στον εσωτερικό τοίχο-χώρισμα από την έκταση του υπόλοιπου διανοίγονται δύο παράθυρα, που δεν παρουσιάζουν τόσο υψηλή αισθητική όπως αυτά της βορεινής όψης, αλλά που πιθανόν αποσκοπούν στην επίβλεψη των εργατών από τον επιστάτη όπως συνηθίζονταν στα ελαιοτριβεία. (εικ.155) Δημιουργείται έτσι ένας μικρός διώροφος χώρος ενδεχομένως κατάλυμα του επιστάτη-πρωτομάστορα. (εικ.156)¹⁰³ Το μόνο στοιχείο που λείπει για να δηλώσουμε σίγουρα ότι είχε χρήση κατοικίας άμεσα συνδεδεμένης με το χώρο παραγωγής είναι η ύπαρξη κάποιας εστίας. Είτε δεν υπήρξε ποτέ, είτε καταστράφηκε κάποια στιγμή στην πορεία. Κρίνοντας από την μορφολογία των καινούργιων ανοιγμάτων (πάλι με αποκλειστικά πέτρινα λαξευμένα μέλη), οι επεμβάσεις αυτές πιθανόν να είναι κοντινές χρονικά με το αρχικό κτίσμα. (βλ. σχέδιο Α.00.02, Λ.00.01, φάση νο2).

155.

156.

Φάση 3η.

Άγνωστο πότε προσκολλήθηκε στο ανατολικό τμήμα του βασικού κτιρίου μια δίχωρη προσθήκη, η οποία κάλυπτε βοηθητικές λειτουργίες του ελαιοτριβείου. Η πρώτη αφορά σ' ένα προστώο της ανατολικής μέχρι τότε εισόδου του ελαιοτριβείου, ημιυπαίθριου χαρακτήρα και με τοξωτό άνοιγμα στα ανατολικά. Αποτελεί μια πιο προστατευμένη μετάβαση και στάση πιθανόν των ζώων στην προσέγγιση του λιοτριβιού, για τη διοχέτευση των πρώτων υλών, δηλαδή τους καρπούς της ελιάς. Η δεύτερη περιλαμβάνει μια κάμαρα με άμεση πρόσβαση στον κεντρικό χώρο, που πιθανότατα να εξυπηρετούσε αποθηκευτικές ανάγκες. Η προσθήκη αυτή ήταν ορθογώνιας μακρόστενης κάτοψης, χαμηλότερου ύψους, αφήνοντας έτσι τα παράθυρα του ελαιοτριβείου ελεύθερα. Τοποθετήθηκε με όριο τη βορεινή όψη του λιοτριβιού, αλλά όχι σε όλο το μήκος του. Ο δε αποθηκευτικός χώρος είχε πανομοιότυπα, με αυτά του κεντρικού χώρου, παράθυρα στη μορφή και στο μέγεθος αλλά σε χαμηλότερη

103. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, "Η ελιά και το Λάδι από την Αρχαιότητα ως σήμερα", Δημοσιεύματα του κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήνα 2003.

στάθμη. Σήμερα υπάρχει στον εναπομείναντα γκρεμισμένο τοίχο της αποθήκης ένα από αυτά, αξονικά στην ίδια ευθεία με του λιοτριβιού. Υποθέτουμε έτσι συνολικά τον αριθμό τους, σε αντιστοιχία με τα υπερκείμενα τους, σε 4. Περαιτέρω η δομή και το συνδυαστικό υλικό της τοιχοποιίας, είναι αρκετά παρεμφερή με αυτή του 2ου αποχωρητηρίου, οπότε υπάρχει μια περίπτωση η προσθήκη του διώροφου τμήματος και η εν λόγω κατασκευή να πραγματοποιήθηκαν ταυτόχρονα.

(βλ. σχέδιο Α.00.03, Λ.00.01, φάση νο3)

Φάση 4η.

Σε αυτή την κατασκευαστική φάση το μετόχι αλλάζει εντελώς μορφή και αποκτά την ολοκληρωμένη μορφή που βλέπουμε και σήμερα. Ανάμεσα στα δύο μέχρι τώρα αντικριστά κτίρια οικοδομείται η προσωρινή διαμονή του τσιφλικά, δυτικά και νότια επεκτείνονται τα υποστατικά, και ανατολικά κλείνει η φάμπρικα με τον περίβολό της, αποκτώντας έτσι αιθριακή δομή. Σημαντικότερο όμως όλων, το λιοτρίβι χάνει την αρχική του μορφή και δομή. Οι καμάρες γκρεμίζονται εκτός από την τελευταία προς νότο, οπότε προκύπτει ένας ακόμα πιο ευρύχωρος ενιαίος χώρος. Τα κενά που δημιουργούνται στο σοβά, λόγω της καταστροφής των τόξων, επιχρίονται εκ νέου. Η επίπεδη στέγαση γκρεμίζεται επίσης, και στην θέση της κατασκευάζεται δිරριχτη κεραμοσκεπή, με ξύλινα ζευκτά¹⁰⁴. Ο ανατολικός εξωτερικός τοίχος ψηλώνει και δέχεται τον κορφιά καινούργιας μονόριχτης στέγης των προσθηκών, στη θέση του δώματος. Επίσης ανοίγονται 2 φαρδύτερες και ψηλότερες πόρτες από τις υπάρχουσες και δίπλα σε αυτές. Η κάθε μία εξυπηρετεί την κίνηση προς τους βοηθητικούς χώρους του λιοτριβιού, το προστώο και την αποθήκη. Το μέχρι τώρα προστώο κλείνει με την προσθήκη ενός δωματίου ανατολικά, και έτσι αλλάζει και η λειτουργικότητα του. Η μοναδική είσοδος για το ελαιοτριβείο μένει τώρα αυτή από το αίθριο. Αλλαγές γίνονται και στην δυτική όψη του ελαιοτριβείου. Ενδεχομένως για τις ανάγκες φωτισμού-αερισμού, μεγαλώνουν οι τρεις φεγγίτες και γίνονται 3 παράθυρα με διαστάσεις 1,10*2,70μ. Ομοίως και η έξοδος προς το αίθριο γίνεται μια αντίστοιχων αναλογιών πόρτα, με διαστάσεις 1,70*3,75μ. Εκτός από την μεγέθυνση των ανοιγμάτων, γίνεται και η διάνοιξη 2 φεγγιτών διαστάσεων 1,10*1,10μ, με ημικυκλικό τοξωτό υπέρθυρο. Παράλληλα μεριμνούν για την ενίσχυση της τοιχοποιίας λόγω των παραπάνω παρεμβάσεων και προσθέτουν εξωτερικά 10 εκατοστά τοίχου, με στρογγυλεμένους πωρόλιθους, διατομής περίπου 7 εκατοστών και πολύ ισχυρό συνδυαστικό κονίαμα.¹⁰⁵ (εικ.157) (βλ. σχέδιο Λ.01.03) Στην εύλογη ερώτηση για το που διοχετεύτηκε τόσο οικοδομικό υλικό από τα γκρεμίσματα, έρχεται να απαντήσει μια λεπτομέρεια: Βρέθηκαν πέτρινα μέλη, διαστάσεων 0,17-0,19μ (ύψος) *0,22-0,24μ (πλάτος) *0,43-0,45 (μήκος)¹⁰⁶, στους λαμπάδες των ανοιγμάτων στα καινούργια κτίρια του μετοχίου. Το πάχος των τοίχων όμως σε αυτά τα κτίρια είναι 0,55μ. Η διαφορά των 10εκατοστών καλύπτεται με χτίσιμο οπτόπλινθων.

Η χρονολόγηση αυτών των επεκτάσεων τοποθετείται γύρω στο 1870. Το πρώτο στοιχείο είναι η χρήση σιδήρου σε διάφορες οικοδομικές λεπτομέρειες σε συνδυασμό με την πληροφορία πως ο σίδηρος άρχισε να χρησιμοποιείται στην Κρήτη μετά το 1850-1860¹⁰⁷. Το δεύτερο

104. Πρακτικά Συνεδρίου, "Ελιά και Λάδι", Δ' Τριήμερο Εργασίας, Καλαμάτα 7-9/5/1993, Πολιτιστικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ, 1999, (σελ. 320: Το 19ο αιώνα εμφανίστηκε τάση αντικατάστασης των δωματίων με στέγες. Ίσως το φαινόμενο εντάθηκε με το σφοδρό σεισμό του 1856.)

105. Την ίδια τεχνική ενίσχυσης τοιχοποιιών συναντάμε και σε άλλα κτίσματα, όπως για παράδειγμα στα βορεινά τείχη της πόλης των Χανίων. (εικ.158)

106. Αυτές είναι και οι διαστάσεις των πωρόλιθων που διαμόρφωναν την ημικυκλική χάραξη στα τόξα του ελαιοτριβείου.

107. Ενδεχομένως η χρήση του σιδήρου στην Κρήτη συνδέεται με την αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής στο καινούριο κράτος της Ελλάδας. (Πρακτικά Συνεδρίου, "Ελιά και Λάδι", Δ' Τριήμερο Εργασίας, Καλαμάτα 7-9/5/1993, Πολιτιστικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ, 1999, σελ. 290)

στοιχείο, είναι η παροχή προνομίων και αγροτικών δανείων από τον Ρεούφ Πασά, που διοίκησε την Κρήτη για ένα χρόνο 1870-1871. Την χρονιά εκείνη δόθηκε ώθηση και δάνεια στους αγρότες, οπότε και στους ελαιοπαραγωγούς, να εξελίξουν και να εκσυγχρονίσουν τον εξοπλισμό τους.¹⁰⁸ Μέχρι το 1870 οι Κρητικοί αγνοούσαν μέχρι και το κλάδεμα των ελαιόδεντρων, ενώ τα παλιά ελαιοπιεστήρια μόλις τότε είχαν αρχίσει να αντικαθίστανται από ισχυρότερα σιδερένια.¹⁰⁹

Τα γεγονότα αυτά συμπίπτουν με την μεταμόρφωση του χώρου του ελαιοτριβείου, αν υποθέσουμε πως η αλλαγή των μηχανημάτων απαιτούσε μεγαλύτερο ύψος και πλάτος. Ο εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού φέρει όμως και αλλαγές στην παραγωγική διαδικασία, στο εργατικό δυναμικό που την υποστηρίζει και στα κτίρια που καλύπτουν τις ανάγκες των προηγούμενων. Εκτός από την ανοικοδόμηση της κατοικίας του ιδιοκτήτη, επεκτείνονται και οι υπόλοιπες εγκαταστάσεις του μετοχιού, αποθήκες και κατοικίες των εργατών, ή χώροι άλλων χρήσεων που σήμερα δεν μπορούμε να γνωρίζουμε.

(βλ. σχέδια Α.00.04, Λ.00.01, φάση νο4)

157.

158.

Φάση 5η.

Για άγνωστους λόγους κάποια στιγμή τμήμα του ορόφου της κατοικίας κατέρρευσε. Υπάρχει ευτυχώς μία φωτογραφία του 1897, τραβηγμένη μέσα από το αίθριο του μετοχιού, στην οποία φαίνεται καθαρά η αρχή αυτής της κατάρρευσης. Συγκεκριμένα στην φωτογραφία λείπει το μισό τμήμα του ορόφου, ανατολικά του παρατηρητηρίου. (εικ.159) Εν συνεχεία, πιθανόν το γκρέμισαν όλο για να στεγάσουν εκ νέου τον ισόγειο χώρο με μονόριχτη κεραμοσκεπή.

(βλ. σχέδιο Λ.00.01, φάση νο5)

108. Κάλλια Καλλιατάκη Μερτικοπούλου, "Η Εσωτερική Κατάσταση στην Κρήτη, 1868-1877", Αθήνα 1984.(σελ 170)

109. Κάλλια Καλλιατάκη Μερτικοπούλου, "Η Εσωτερική Κατάσταση στην Κρήτη, 1868-1877", Αθήνα 1984.(σελ 65)

159. Εσωτερικά του αίθριου, 1897.¹¹⁰

Φάση 6η.

Κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής προστέθηκαν δύο ογκώδεις αντηρίδες στην πρόσοψη, προκειμένου να ενισχύσουν τον πύργο-παρατηρητήριο. Μετά και την κατάρρευση της κατοικίας, το ελεύθερο ύψος από την μια πλευρά του πύργου διπλασιάστηκε και προέκυψε έτσι μια ευπαθής κατασκευή. Επίσης για τον ίδιο λόγο, τα περισσότερα από τα ανοίγματα, (5 από τα 8) στην τελευταία στάθμη κλείστηκαν με οπτόπλινθους. (εικ.160,161)

160.

161.

110. Μ.Μανούσακας, "Παλιά Χανιά", (Τεύχος: 270)

5. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΧΑΝΙΩΝ

5.1 Η καταγραφή 12 ελαιοτριβείων

Σε αυτό το σημείο θα εξετάσουμε άλλα παραδείγματα ελαιοτριβείων στην ευρύτερη περιοχή του νομού Χανίων. Δεν δίνουμε ιδιαίτερο βάρος στα χαρακτηριστικά μετέπειτα χρόνων από τη βενετσιάνικη και οθωμανική εποχή, αφού η αφορμή της συγκριτικής μελέτης ήταν η συλλογή στοιχείων για την όσο το δυνατόν εύστοχη χρονολόγηση και τυπολογική κατάταξη της πρώτης φάσης κατασκευής του Μετοχιού Ησυχάκη. Η αρχική αναζήτηση στράφηκε γύρω από τα ενετικά κτίρια και τα κοινά στοιχεία μεταξύ τους, (μορφολογικά, κατασκευαστικά, λειτουργικά). Μοιραία οδηγηθήκαμε και στην μελέτη και επιτόπια σύγκριση αντίστοιχων στοιχείων της οθωμανικής περιόδου, αφού τα περισσότερα βενετσιάνικα ελαιοτριβεία έχουν επεκταθεί στην διάρκεια αυτής. Εκτός από το αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον που παρουσιάζουν, σημαντικό ρόλο στην επιλογή των παραδειγμάτων έπαιξε και η ημερομηνία κατασκευής τους. Παρακάτω εκτείνεται η χρονολογική κατηγοριοποίηση τους και μια σύντομη περιγραφή για το καθένα. Επίσης ακολουθεί χάρτης για τη γεωγραφική θέση καθενός από αυτά.(εικ.162)

5.1.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΛΙΟΤΡΙΒΙΩΝ ΣΕ ΤΡΙΑ ΕΙΔΗ

- 1. Οι φάμπρικες οι οποίες χτίστηκαν κατά την ενετική περίοδο και διατηρούνται έως σήμερα ως τέτοιες.**
 - α. Ελαιοτριβείο και Ενετική Έπαυλη στο Καρύδι Αποκορώνου, (ύστερος 16ος).
 - β. Ενετικό ελαιοτριβείο στον Κουρνά, Αποκορώνου,
 - γ. Το ελαιοτριβείο στο μετόχι του Αγίου Ιωάννη του Ελεήμονα, στο Παζινό των Χανίων, (ύστερος 16ος-πρώιμος 17ος αι.)
- 2. Οι φάμπρικες οι οποίες χτίστηκαν κατά την ενετική περίοδο και επεκτάθηκαν κατά την οθωμανική.**
 - α. Το ελαιοτριβείο στο μετόχι του Αγίου Ελευθερίου στις Μουρνιές Χανίων, (1678 & 1850).
 - β. Δημοτικό ελαιοτριβείο στο Νιο Χωριό Αποκορώνου Χανίων, (ύστερος 16ος -19ος αιώνας).
 - γ. Ελαιοτριβείο στο Μετόχι Σπυριδάκη,
 - δ. Ελαιοτριβείο στον Βατόλακο Χανίων, (18ος αιώνας).
 - ε. Δημοτικό ελαιοτριβείο μετοχιού Αγίας Κυριακής Βαρυπέτρου, (ύστερος 16ος-19ος αιώνας).
 - ζ. Ελαιοτριβείο με χαμάμ, στις Μουρνιές Χανίων,
 - στ. Ελαιοτριβείο σε Μετόχι στον Ντερέ Χανίων,
 - η. Ελαιοτριβείο στο Μετόχι Αλώνα, Τσικαλαριά Χανίων, (19ος αιώνας).
- 3. Οι φάμπρικες οι οποίες χτίστηκαν κατά την οθωμανική περίοδο.**
 - α. Δημοτικό ελαιοτριβείο Μετοχιού Αγίου Γεωργίου στο Καρύδι Χανίων, (1863).

163.

5.1.2 Η ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΛΙΟΤΡΙΒΙΩΝ

1.α Ελαιοτριβείο και Ενετική Έπαυλη στο Καρύδι Αποκορώνου (ύστερος 16ος).

Η ενετική έπαυλη και το ενετικό ελαιοτριβείο στο Καρύδι Βάμου, του Δήμου Αποκορώνου, βρίσκεται σε άμεση γειτνίαση με τη μονή του Αγίου Γεωργίου, με την οποία αποτελούν συγκρότημα. Η Μονή υπήρξε μετόχι της Ιεράς Μονής Αγ. Τριάδας των Τζαγκαρόλων που βρίσκεται στο Δήμο Ακρωτηρίου. Πρόκειται για ενετική έπαυλη (τέλη 16ου-17ος αι.) με συνεχόμενο ελαιοτριβείο ενώ ανιχνεύονται και τα ερείπια ενός μικρού μονόχωρου ναού βόρεια του χώρου. Η έπαυλη και το ελαιοτριβείο αποτελούν μία ενιαία κατασκευή με κατά μήκος ανάπτυξη των χώρων. Η κτηριακή εγκατάσταση περιβάλλεται από Δυτικά με λιθόκτιστο περίβολο, ο οποίος διέτρεχε όλη τη Βόρεια πλευρά δημιουργώντας έτσι ένα μεγάλο αύλειο χώρο. Το ελαιοτριβείο είναι μονόχωρο επιπεδόστεγο με δύο διπλές ημικυκλικές τοξοστοιχίες και διατηρεί ακόμα την αρχική μορφολογική του κατάσταση.¹¹¹ Σήμερα το συγκρότημα έχει αποκατασταθεί. Οι αναγκαίες μελέτες έγιναν από τους υπαλλήλους της 28ης Εφορίας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Σύμφωνα με την απόφαση ένταξης του έργου υπό τον τίτλο «Αποκατάσταση Ενετικής έπαυλης και Ενετικού ελαιοτριβείου στο Καρύδι Δ.Δ.Βάμου Ν.Χανίων», οι εργασίες αφορούν μεταξύ άλλων στα εξής :

Κατασκευή νέων δαπέδων, στο ισόγειο της έπαυλης και του ελαιοτριβείου. Κατασκευή τοιχοποιιών, W.C. κοινών, ΑΜΕΑ και μαγειρείου. Πλακόστρωση αύλειου χώρου με ακανόνιστες φυσικές πλάκες, πλακόστρωση δαπέδων θολωτού ισόγειου χώρου και μαγειρείου με κανονισμένες φυσικές πλάκες.

Κατασκευή δώματος και μεσοπατώματος στην έπαυλη, δώματος στο ελαιοτριβείο, κατασκευή

111. http://www.history-archaeology.uoc.gr/files/items/1/1931/synoliko_teyhos.pdf

στηθαίων. Κατασκευή εξωτερικών περιμετρικών ξερολιθιών όψης της έπαυλης και τμηματική ανάκτηση βόρειας όψης.¹¹² (βλ. σχέδιο A03.01)

1.β Ενετικό ελαιοτριβείο στον Κουρνά, Αποκορώνου,

Το ελαιοτριβείο στον Κουρνά είναι ένα βενετσιάνικο κτίριο. Δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί η ακριβής χρονολογία κατασκευής του, τα μορφολογικά του στοιχεία ωστόσο το κατατάσσουν περίπου στον 16ο αιώνα. Ξεκινώντας από τον κεντρικό χώρο του εργαστηρίου, βλέπουμε 2 διπλές τοξοστοιχίες με οξυκόρυφα τόξα. Υπάρχουν ακόμα 2 βοηθητικοί χώροι οι οροφές των οποίων είναι οξυκόρυφοι θόλοι. Η πρόσβαση για έναν από αυτούς γίνεται μέσω μιας μεσόπορτας με έντονο διακοσμητικό διάκοσμο, για τέτοιας χρήσης κτίριο. Η γλυφή των λαξευτών λίθων που διαμορφώνουν το άνοιγμα καθώς και το εσωτερικό φουρούσι κάτω από το υπέρθυρο, παραπέμπουν σε παρόμοιες πόρτες, κυρίως σε εκκλησίες με χρονολογία γύρω στα 1500.

(βλ. σχέδιο A03.01)

1.γ Το ελαιοτριβείο στο μετόχι του Αγίου Ιωάννη του Ελεήμονα, στο Παζινό των Χανίων, (ύστερος 16ος–πρώιμος 17ος αι.)

Το μετόχι του Αγίου Ιωάννη του Ελεήμονα, βρίσκεται στο Ακρωτήρι Χανίων, νότια του οικισμού Παζινό. Πρόκειται για ένα ιδιόρρυθμο αρχιτεκτονικά μοναστήρι στο οποίο το ελαιοτριβείο καταλαμβάνει τη βόρεια πλευρά μιας μικρής αυλής, που περικλείει μερικώς το Καθολικό. Ανήκει στο τύπο του μονόχωρου θολοσκέπαστου ελαιοτριβείου και έχει συνολικές διαστάσεις 15x6μ. στον άξονα ανατολικά προς δυτικά. Το δυτικό του τμήμα φέρει όροφο που λειτουργούσε ως Αρχονταρίκι. Τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του μας παραπέμπουν στον ύστερο 16ο–πρώιμο 17ο αι., εποχή στην οποία ανήκει και η κύρια φάση της μονής. Η κύρια είσοδος του, που επιτρέπει την επικοινωνία με τη μονή, βρίσκεται στη νότια πλευρά του, ενώ μια άλλη, στη βόρεια, χρησίμευε για τη μεταφορά του ελαιοκάρπου στο εσωτερικό του. Στο μέσο του, κυκλικό τόξο χωρίζει το χώρο σε δύο τμήματα. Στο δυτικό βρίσκεται ο ελαιόμυλος του νεώτερου τύπου (ύστερος 19ος-πρώιμος 20ός αι.) με τρεις ανισομεγέθεις μυλόπετρες πάνω σε κτιστή βάση, με περιχειλίωμα από λαξευτή λιθοδομή. Σε επαφή με το δυτικό τοίχο του δημιουργείται, μέσω ενός χαμηλού τοίχου, ένας ανοιχτός χώρος που πιθανότατα χρησίμευε ως χώρος αποθήκευσης του ελαιοκάρπου. Οι επιμήκεις τοίχοι του διαμορφώνονται με τρεις χαμηλές και φαρδιές κόγχες (δύο στο βόρειο τοίχο και μία στο νότιο) βοηθητικής χρήσης, ενώ στο νότιο τοίχο βρίσκεται το υπερωψωμένο τζάκι, εξάρτημα απαραίτητο για τη θέρμανση του νερού, το οποίο φέρει υψηλή εξέχουσα καμινάδα. Στην ανατολική πλευρά του σώζεται το μεταλλικό πιεστήριο του τύπου με τους τέσσερις σύλους, που ανήκει στην ίδια εποχή με τον ελαιόμυλο. Δίπλα του υψώνεται και ο μποτζεργάτης, που ήταν απαραίτητος για τη λειτουργία του πιεστηρίου. Το ελαιοτριβείο, που αποκαταστάθηκε το 1992, έτος που πραγματοποιήθηκαν εργασίες από την 13η ΕΒΑ στο σύνολο της μονής, σήμερα αποτελεί έναν επισκέψιμο χώρο.¹¹³ (βλ. σχέδιο A03.02)

2.α Το ελαιοτριβείο στο μετόχι του Αγίου Ελευθερίου στις Μουρνιές Χανίων (1678 & 1850)

Το αρχικά αυτόνομο μοναστήρι του Αγίου Ελευθερίου στις Μουρνιές Κυδωνίας έγινε μετόχι της μονής Χρυσοπηγής το 1681. Ως ανεξάρτητο μοναστήρι διέθετε μεγάλες εκτάσεις γης με πολλά ελαιόδεντρα, καθώς και τις απαραίτητες βιοτεχνικές εγκαταστάσεις. Το ελαιοτριβείο αποτελεί τμήμα της βόρειας πτέρυγας του μετοχίου. Η κατασκευή του ανάγεται, σύμφωνα με την κτητορική επιγραφή πάνω από το τοξωτό θύρωμα της κύριας εισόδου του, της νότιας, στο έτος 1678. Παρά το γεγονός ότι κτίστηκε την περίοδο των πρώιμων Οθωμανικών χρόνων, τα

112. <http://flashnews.gr/post/12092/sto-espai-anastilosi-tis-enetikis-epavlis-ke-tou-eleotriviou-sto-karidi-apokoronou>

113. <http://www.polelia.sedik.gr>

μορφολογικά χαρακτηριστικά του, στο τμήμα τουλάχιστον που δεν αλλοιώθηκε από τις επεμβάσεις του 19ου αιώνα, ακολουθούν παραδόσεις της περιόδου της Βενετοκρατίας. Στην αρχική του φάση το κτίσμα ήταν δίχωρο, είχε επίπεδη στέγη και έφερε περιμετρικά λίγα ανοίγματα. Το έτος 1850, όμως, σύμφωνα με την επιγραφή της εισόδου, το κτίριο ανακαινίστηκε. Τότε πραγματοποιήθηκε η προσθήκη του ορόφου με την δίριχτη κεραμωτή στέγη και τα μεγάλα, απλής μορφής, παράθυρα, χαρακτηριστικά της περιόδου, καθώς και η προσθήκη των δύο βορειοανατολικών δωματίων, που λειτουργούσαν βοηθητικά του κύριου χώρου. Παράλληλα έγιναν επεμβάσεις στα παράθυρα του ισογείου, ενώ διανοίχτηκε και μια βοηθητική πόρτα στα δυτικά. Παρά την πολυετή του εγκατάλειψη και την κατάρρευση της στέγης του, το ελαιοτριβείο διασώζει ακέραιο σχεδόν όλο τον εξοπλισμό του. Ο κύριος εργαστηριακός του χώρος, ο δυτικός, χωρίζεται σε τρία μέρη διαμέσου δύο τοξοστοιχιών με τρία οξυκόρυφα τόξα η κάθε μία, πάνω στα οποία στηριζόταν το ξύλινο μεσοπάτωμα του ορόφου. Στο ΒΔ τμήμα του βρίσκονται σε απόσταση μόλις 2 μέτρων μεταξύ τους οι δύο ελαιόμυλοι, που ανήκουν στο νεώτερο τύπο (ύστερος 19ος-πρώιμος 20ός αι), με τρεις ανισομεγέθεις μυλόπετρες ο καθένας. Οι μυλόπετρες βρίσκονται πάνω σε κτιστή βάση που αρχικά έφερε περιχέλιωμα από πελέκια. Στο μέσο περίπου του ανατολικού τοίχου βρίσκονται στερεωμένα τα δύο πιεστήρια του τύπου με τις τέσσερις βίδες, που ανήκουν στην ίδια εποχή με τους ελαιόμυλους. Δυσερμήνευτη είναι, προς το παρόν, η θέση των τιμεντένιων γουρνών διαχωρισμού του λαδιού από το νερό, αφού βρίσκονται σχεδόν στο πλάι των πιεστηρίων και όχι μπροστά τους όπως θα έπρεπε. Κοντά στα πιεστήρια βρίσκεται, πεσμένος όμως, και ο μποτζεργάτης.¹¹⁴ (βλ. σχέδιο A03.01)

2.β Δημοτικό ελαιοτριβείο στο Νιο Χωριό Αποκορώνου Χανίων

(ύστερος 16ος -19ος αι.)

Βρίσκεται στο νότιο τμήμα του συνεκτικού ιστού του οικισμού. Πρόκειται για ένα πολύχωρο κτίσμα, το οποίο καταλαμβάνει το ανατολικό τμήμα ενός μεγάλου οικιστικού συγκροτήματος. Ο κύριος χώρος του λιοτριβιού στο ισόγειο έχει αποκατασταθεί και σφραγιστεί από το Δήμο Αρμένων προκειμένου να λειτουργήσει ως Λαογραφικό Μουσείο. Οι υπόλοιποι γειτονικοί χώροι βρίσκονται σε ερειπιώδη κατάσταση. Η παράθεση των κτισμάτων μαρτυρά εκτεταμένες επεμβάσεις που έχει δεχθεί το συγκρότημα, από τον ύστερο 16ο αι., στον οποίο ανήκει ο πυρήνας του, έως και τον 19ο αι. που κατασκευάστηκαν οι κεραμωτές στέγες του.

Η κύρια όψη του, η δυτική, βρίσκεται εντός του μικρού αύλειου χώρου, που περιβάλλει το συγκρότημα από τα δυτικά, και διαμορφώνεται με λίγα ανοίγματα και τη λίθινη κλίμακα πρόσβασης στον όροφο. Ο κύριος εργαστηριακός χώρος (διαστάσεων 12x10μ.) στον άξονα ανατολικά προς δυτικά φέρει στο μέσο του τοξοστοιχία με δύο ημικυκλικά τόξα που ανήκουν όμως σε μεταγενέστερη της αρχικής φάσης, στον ύστερο 17ο-πρώιμο 18ο αι. Στο ΝΑ τμήμα του βρίσκεται ο ελαιόμυλος του νεώτερου τύπου, με τρεις ανισομεγέθεις μυλόπετρες του ύστερου 19ου - πρώιμου 20ού αι. Η βάση του είναι κτιστή και φέρει περιχέλιωμα από πελέκια. Στο χώρο σώζεται και η ξύλινη βάση του πιεστηρίου πειραιώτικου τύπου, που έφερε δύο σιδερένιους στύλους και ανήκει στην ίδια εποχή με τον ελαιόμυλο. Μικρό θύρωμα στο νότιο τοίχο οδηγεί σε χώρο με χρήση κουζίνας όπου βρίσκεται και το τζάκι, ενώ άλλο θύρωμα στο βόρειο τοίχο οδηγεί σε ένα μικρό δωμάτιο βοηθητικής χρήσης του εργαστηριακού χώρου, πιθανόν του λαδομαγατζέ, το χώρο δηλαδή αποθήκευσης του λαδιού.

(βλ. σχέδιο A03.01)

2.γ Ελαιοτριβείο στο Μετόχι Σπυριδάκη,

Το λιοτριβί στο μετόχι Σπυριδάκη παρουσιάζει κάποια στοιχεία βενετσιάνικα, λόγω κυρίως του τρόπου που είναι κατασκευασμένες τα εγκάρσια τόξα του εργαστηρίου. Πρόκειται για τέσσερα τόξα με οξυκόρυφη χάραξη στο άνω μέρος τους. Και για αυτό το κτίριο δεν έχουμε

114. <http://www.polelia.sedik.gr>

συγκεκριμένη ημερομηνία. Στα βοηθητικά κτίρια στην πίσω πτέρυγα του μετοχίου είναι στο μεγαλύτερο μέρος τους οθωμανικές προσθήκες. Παρόλα αυτά υπάρχει ένας ισόγειος χώρος που έχει επίσης 3 οξυκόρυφα τόξα, με ένα διακοσμητικό κιονόκρανο στην έδραση τους. Η μετέπειτα προσθήκη είναι μια κουζίνα και χαμάμ στο πίσω μέρος καθώς και ο όροφος. Το ελαιοτριβείο έχει πρόσφατα ανακαινισθεί και λειτουργεί ως χώρος εκδηλώσεων.

2.δ Ελαιοτριβείο στον Βατόλακο Χανίων (18ος αιώνας).

Χτισμένο τον 18ο αιώνα, το ελαιοτριβείο στο οποίο σήμερα έχει αποκατασταθεί, στεγάζει το Μουσείο Ελιάς και Λαδιού. Το κτίριο κρίθηκε διατηρητέο μνημείο από τη 13η Εφορία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού. Σκοπός της αποκατάστασης του κτιρίου ήταν η επαναφορά της αρχικής μορφής του και η αναβίωση της «φάμπρικας». Πρόκειται για ένα μονόχωρο επιπεδόστεγο κτίριο με τριπλή τοξοστοιχία. Το σημαντικό και σπάνιο στοιχείο, για κτίρια της ίδιας περιόδου, είναι ότι οι τρεις καμάρες είναι οξυκόρυφες. Με την αποκατάσταση του κτιρίου αποκαταστάθηκε και ο εξοπλισμός του ελαιοτριβείου (ο ελαιόμυλος, το πιεστήριο και ο «εργάτης»). Το πέτρινο τζάκι, το οποίο εξυπηρετούσε λειτουργικές ανάγκες του ελαιοτριβείου, είχε διατηρηθεί σε καλή κατάσταση. Αντίθετα, το ξύλινο πατάρι το οποίο ήταν ο χώρος του επιστάτη είχε καταστραφεί ολοσχερώς και τώρα έχει επίσης ανακαινισθεί. (βλ. σχέδιο Α03.02)

2.ε. Δημοτικό ελαιοτριβείο μετοχίου Αγίας Κυριακής Βαρυπέτρου (ύστερος 16ος-19ος αιώνας).

Το κάποτε ανεξάρτητο μοναστήρι της Αγίας Κυριακής στα Περιβόλια Βαρυπέτρου Δήμου Θερύσου από το έτος 1637 ανήκει στη Μονή Χρυσοπηγής Χανίων. Αποτελεί ένα από τα πέντε μετόχια της μονής που διαθέτουν ελαιοτριβείο. Το κτίριο του ελαιοτριβείου βρίσκεται στη δυτική πτέρυγα του μετοχίου.

Πρόκειται για ένα μεγάλο επιπεδόστεγο κτίριο που έχει χρονολογηθεί, με βάση τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του, τον ύστερο 16ο αι. Ένα μεγάλο τοξωτό θύρωμα, η κύρια είσοδος του, βρίσκεται στη δυτική πλευρά του, ενώ άλλα δύο, ανάλογα αλλά μικρότερα, θυρώματα στη νότια πλευρά επιτρέπουν την επικοινωνία με τους άλλους χώρους του μετοχίου. Το εσωτερικό του χωρίζεται με τρεις διπλές ημικυκλικές τοξοστοιχίες σε τρεις χώρους. Στο νότιο χώρο βρίσκεται ο ελαιόμυλος του νεότερου τύπου (ύστερος 19ος-πρώιμος 20ός αι.) με περισσότερες από μία μυλόπετρες πάνω σε κτιστή βάση. Δεν γνωρίζουμε αν ο ελαιόμυλος είχε τρεις ή τέσσερις μυλόπετρες, αφού σήμερα σώζεται μόνο μία. Στον κεντρικό χώρο βρισκόταν έως και τα μέσα της δεκαετίας του 1990 άλλος ένας ελαιόμυλος παλαιού τύπου με μία μονή μυλόπετρα πάνω σε μία ανάλογη, μονολιθική, κυκλικής διατομής, βάση. Και οι δύο αυτοί ελαιόμυλοι κινούνταν με ζωική δύναμη. Το έτος 1992 το ελαιοτριβείο αποκαταστάθηκε στα πλαίσια αναστήλωσης του μετοχίου προκειμένου να λειτουργήσει εκ νέου ως τράπεζα των μοναχών, που μεταφέρθηκαν εδώ από τη Μονή Χρυσοπηγής. Τότε ανακατασκευάστηκε το ξυλόστεγο δώμα του, στερεώθηκαν και αποκαταστάθηκαν τα τόξα του και κατασκευάστηκε δάπεδο από ακανόνιστες πλάκες. Παρά την αλλαγή χρήσης του από ελαιοτριβείο σε τράπεζα, η αρχική δομή του κτιρίου δεν αλλοιώθηκε.¹¹⁵ (βλ. σχέδιο Α03.01)

2.ζ. Ελαιοτριβείο με χαμάμ, στις Μουρνιές Χανίων,

Το ελαιοτριβείο στις Μουρνιές αποτελεί τμήμα ενός αρκετά μεγάλου μετοχίου. Το πρώτο βενετσιάνικο κτίριο διαστάσεων 16,41*7,30μ, αποτελείται από ένα μονόχωρο με τέσσερα εγκάρσια τόξα με οξυκόρυφη χάραξη. Αργότερα και στα ανατολικά του αρχικού εργαστηρίου

115. <http://www.polelia.sedik.gr>

προστέθηκαν δύο ακόμα πτέρυγες με μια 2πλή τοξοστοιχία ημικυκλικής χάραξης κατά τα οθωμανικά χρόνια.

Επίσης στα ανατολικά όρια του συγκροτήματος χτίστηκε χαμάμ. Περιλαμβάνει χώρο εισόδου - αποδυτήριο, κυρίως θερμή αίθουσα με μικρό προθάλαμο και το χώρο όπου βρισκόταν το καζάνι και η δεξαμενή. Η πρώτη αίθουσα έχει τετραγωνική κάτοψη, και καλύπτεται από ημισφαιρικό θόλο, με ίχνη σχεδίων φυτικής προέλευσης. Ο προθάλαμος του θερμού δωματίου είναι ορθογώνιος χώρος, που διευρύνεται εμφανίζοντας τοξωτή εσοχή βάθους 0,40 μ. Ο προθάλαμος αυτός καλύπτεται από σκαφοειδή θόλο με τρεις εξαγωνικές οπές, ενώ η ύπαρξη των δύο κυκλικών υποστυλωμάτων ενοποιεί και ελαφρύνει την αίσθηση του εσωτερικού χώρου. Οι κολόνες αυτές έχουν περίτεχνες βάσεις και κιονόκρανα και υποστηρίζουν επιστύλιο με διακοσμητικά μοτίβα φυτικού και ζωομορφικού χαρακτήρα. Η θερμή αίθουσα είναι τετράγωνη και καλύπτεται από ημισφαιρικό θόλο. Στο ανώτερο σημείο του ανοίγεται στρογγυλή φωτιστική οπή. Παρατηρείται, η ίδια με τον προηγούμενο χώρο, στατική επίλυση με τα γωνιακά ημιχώνια, που έχουν πλούσια λαξευτή διακόσμηση. Πρόκειται για το μοναδικό λουτρό στον ελλαδικό χώρο με τόσο περίτεχνα λαξευτά διακοσμητικά στοιχεία.¹¹⁶ (βλ. σχέδιο A03.01)

2.στ. Ελαιοτριβείο σε Μετόχι στον Ντερέ Χανίων,

Ο Ντερές είναι ένας κατάφυτος ημιορεινός οικισμός του Πλατανιά με πολλά νερά. Απέχει 30 χιλιόμετρα από το κέντρο των Χανίων.

Το Μετόχι στον Ντερέ, είναι ένα συγκρότημα κτιρίων φρουριακής αρχιτεκτονικής της ενετικής περιόδου, με αρκετές οθωμανικές προσθήκες. Έχει μεγάλη εσωτερική αυλή και κτίσματα περιμετρικά, ενώ η έκταση όλου διαμορφώνεται σε σχήμα Γ. Ήταν ο τόπος διαμονής του Ενετού άρχοντα και αργότερα, του Τούρκου αγά της περιοχής. Ο αρχικός ενιαίος χώρος του ελαιοτριβείου είχε τρεις σειρές διπλής τοξοστοιχίας, με οξυκόρυφες καμάρες. Κατά την επέκτασή του στα νότια, κατασκευάστηκε άλλο ένα μονόχωρο με τρεις ημικυκλικής χάραξης καμάρες. Στη σύγχρονη εποχή η επέκταση αυτή έχει δεχτεί επεμβάσεις με οπλισμένο σκυρόδεμα, και συγκεκριμένα φέροντα οργανισμό στήριξης του πάνω ορόφου. Το Μετόχι στον Ντερέ έχει αρκετό ενδιαφέρον αφού το κτιριακό του σύνολο, τα περίτεχνα μορφολογικά στοιχεία, τόσο βενετσιάνικα όσο και οθωμανικά και το λειτουργικό του περιεχόμενο, προσδίδουν τη σημαντική δραστηριότητα που είχε. Αναφέρουμε κάποια στοιχεία. Η εξωτερική όψη του είναι επιβλητική με αρκετά μεγάλο πλάτος τοίχου, διαμορφωμένη σκάρπα καθ' όλο το ύψος της και 9 μεγάλα παράθυρα στην στάθμη του ορόφου, όπου ήταν και η κατοικία. Στην είσοδο του μετοχιού, μετά το διαβατικό, υπάρχει μια κρήνη με σκαλιστό πέτρινο διάκοσμο, της οθωμανικής περιόδου. Αξιοσημείωτο είναι το λιθόκτιστο υπαίθριο πατητήρι που βρίσκεται στο νότιο τμήμα του συγκροτήματος. Σώζονται επίσης δύο φούρνοι σε στεγασμένο ημιυπαίθριο χώρο. Σήμερα το μετόχι είναι άκρως εγκαταλελειμμένο.

(βλ. σχέδιο A03.02)

2.η Ελαιοτριβείο στο Μετόχι Αλώνα, Τσικαλαριά Χανίων

(1650-1700).

Το ελαιοτριβείο στο Μετόχι Αλώνα σήμερα είναι ανακαινισμένο με χρήση κατοικίας. Δεν έχουμε πολλά στοιχεία για το συγκεκριμένο, μόνο πως αποτελεί χτίσμα των μέσων του 17ου αιώνα. Από την ενετική εποχή διακρίνουμε ένα τόξο χαμηλής ημικυκλικής χάραξης, ενώ τα υπόλοιπα τόξα είναι οθωμανικής εποχής. Το μετόχι είχε περιμετρικά πολλές μικρές κατοικίες των εργατών, υπαίθριο πέτρινο φούρνο και επιβλητική πύλη με καμάρα στην περίβολο. Η σύγχρονη ανακαίνιση του ελαιοτριβείου δεν μας επιτρέπει την διάκριση άλλων στοιχείων. Στο εσωτερικό της κατοικίας έχει διατηρηθεί και ο εξοπλισμός του εργαστηρίου, ένα μεταλλικό πιεστήριο με 4 βίδες και ο χτιστός πετρόμυλος, που φέρει τρεις ανισομεγέθεις μυλόπετρες. (βλ. σχέδιο A03.02)

116. Ελένη Ι.Κανετάκη, "Οθωμανικά Λουτρά στον Ελλαδικό Χώρο", Εκδόσεις ΤΕΕ, Αθήνα 2004.

3.α Δημοτικό ελαιοτριβείο μετοχίου Αγίου Γεωργίου στο Καρύδι Χανίων (1863)

Τον 19ο αι. το μετόχι της Μονής Αγίας Τριάδας Τσαγκαρόλων στον Άγιο Γεώργιο, στο Καρύδι, γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη λόγω της αύξησης, μέσω αγορών, της αγροτικής περιουσίας της μονής στη γύρω περιοχή. Έτσι το συγκεκριμένο μετόχι, ένα από τα πολλά που διέθετε η μονή, είχε καθαρά αγροτικό χαρακτήρα. Το σημαντικότερο κτίσμα του αποτελεί το μεγάλο ελαιοτριβείο, που βρίσκεται δυτικά του ναού. Αποπερατώθηκε, σύμφωνα με την κτητορική επιγραφή του, το 1863.

Το αρχικό κτίριο ήταν δίχωρο με επίπεδη στέγη. Ο δυτικός χώρος, που ήταν και ο κύριος εργαστηριακός χώρος, έφερε στο εσωτερικό του δώδεκα μεγάλα κυκλικά τόξα τα οποία στήριζαν το δώμα, που σήμερα έχει καταρρεύσει. Στο εσωτερικό του βρίσκονται τέσσερις ελαιόμυλοι, από τους οποίους σώζονται μόνο οι κτιστές βάσεις. Οι μυλόπετρες έχουν αφαιρεθεί. Οι ελαιόμυλοι ανήκαν στον τύπο με τις περισσότερες από μία μυλόπετρες που κινούνταν με ζωική δύναμη. Στον ανατολικό τοίχο βρίσκεται το τζάκι με τη μεγάλη εξωτερική καπνοδόχο, εξάρτημα απαραίτητο στη διαδικασία παραγωγής του ελαιόλαδου αλλά και για τη θέρμανση των εργαζομένων.

Στο μέσο της ανατολικής πλευράς του μεγάλου χώρου βρίσκεται προσαρτημένος εγκάρσια ο δεύτερος χώρος του ελαιοτριβείου, ο λαδομαγατζές, ο χώρος δηλαδή αποθήκευσης του λαδιού. Και αυτός ο χώρος, που επικοινωνεί με τον προηγούμενο με θύρωμα, έφερε δώμα που στηριζόταν σε δύο κυκλικά τόξα. Βόρεια του λαδομαγατζέ βρίσκεται άλλος ένας χώρος, ψηλότερος από τους προηγούμενους, που κατασκευάστηκε μεταγενέστερα και είχε βοηθητική χρήση. Το ελαιοτριβείο είχε τρεις θύρες: μία δευτερεύουσα στη δυτική πλευρά, που σήμερα είναι κτισμένη, και δύο στην ανατολική, κατασκευασμένες από λαξευτή λιθοδομή. Η μεγαλύτερη, στα βόρεια, ήταν η είσοδος και η μικρότερη, στα νότια, η έξοδος. Ο φωτισμός του εσωτερικού γινόταν από τα παράθυρα που βρίσκονταν μόνο στις τρεις πλευρές του: δύο στα νότια, δύο στα ανατολικά και τέσσερα στη δυτική πλευρά του. Το μεγάλο μέγεθος του ελαιοτριβείου αλλά και η ύπαρξη των τεσσάρων ελαιόμυλων, μοναδική περίπτωση στα ελαιοτριβεία της Κρήτης, μαρτυρούν τις τεράστιες ποσότητες ελαιοκάρπου που συγκεντρώνονταν εδώ και, κατά συνέπεια, και την τεράστια παραγωγή λαδιού.¹¹⁷

(βλ. σχέδιο A03.01)

5.1.2 ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Κατά την διάρκεια της επιτόπιας έρευνας του Μετοχίου Ησυχάκη και ενώ βρέθηκαν τα πρώτα στοιχεία της αρχικής μορφής του ελαιοτριβείου, χρειάστηκε η προσωπική εμπειρία πάνω σε κτίρια του ίδιου είδους. Πιο απλά για να μπορέσω να φανταστώ και να καταλήξω στην αρχική κατασκευή βοηθήθηκα από τις άρτια σωζόμενες φάμπρικες που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή του Νομού Χανίων. Αυτή είναι η αξία της παράθεσης των παραδειγμάτων. Το καθένα από αυτά τα κτίρια έχει την δική του διαδρομή μέσα στα χρόνια και είναι ίσως παρακινδυνευμένο στην παρούσα εργασία να καταλήξω σε πιο ειδικά συμπεράσματα. Κάτι τέτοιο απαιτεί περισσότερη διερεύνηση και μελέτη. Το μόνο που μπορεί να καταγραφεί με σιγουριά είναι πως ακόμα και μέσω των επεκτάσεων των κτιριακών εγκαταστάσεων των ελαιοτριβείων, αποδεικνύεται η αύξηση της παραγωγής των ελαίων στα οθωμανικά χρόνια αφού 8 στα 12 παραδείγματα υπέστησαν μετατροπές.

117. <http://www.polelia.sedik.gr>

5.2 Ο εξοπλισμός του ελαιοτριβείου στο Μετόχι Ησυχάκη

5.2.1 ΠΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Από τον προβιομηχανικό εξοπλισμό του ελαιοτριβείου δεν σώζεται τίποτα σήμερα, όσον αφορά τουλάχιστον στα μηχανήματα που βρίσκονται αυτή την στιγμή στο χώρο του εργαστηρίου. Ίσως υπάρχουν κάποια εξαρτήματα, μέσα στο υλικό από τις κατεδαφίσεις και τη βλάστηση που σκεπάζουν το δάπεδο. Το βασικό στοιχείο που είδαμε σε άλλα παραδείγματα ελαιοτριβείων, είναι η χτιστή βάση του ελαιόμυλου ή αλώνι, που τοποθετούταν σε κεντρικό σημείο της ενιαίας κάμαρας, που εδώ δεν υπάρχει. (εικ.163,164,165,166,167) Το μοναδικό στοιχείο που ενδεχομένως ανήκει στον προβιομηχανικό εξοπλισμό είναι τρεις μυλόπετρες οι οποίες σήμερα αποτελούν τα σκαλοπάτια της πρόσβασης προς τον πορτοκαλέωνα, στο ανατολικό τμήμα του περιβόλου. (εικ.168)

163. Κουρνάς

164. Βατόλακκος

165. Τσικαλαριά

166. Βαρούπετρο

167. Καρύδι

168.

5.2.2 ΜΕΤΑΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Ο εξοπλισμός που υπάρχει ακόμα και σήμερα στο χώρο του ελαιοτριβείου αποτελείται αναλυτικά από τα παρακάτω μέρη:

- ε1. Λεκάνη σύνθλιψης της ελιάς, με μεταλλικό περιχέιλωμα.
- ε2. Στρώση: πέτρινη στρογγυλή βάση που απλώνονται οι καρποί της ελιάς.
- ε3. Ελαιόμυλος με δύο μυλόπετρες ή πιο απλά μύλους, διαμέτρου 1,10μ και πλάτους 0,28μ.
- ε4. Μεταλλικό πιεστήριο με τρεις σιδερένιους στύλους ή αλλιώς κολόνες, Sbano & Santovito, Νάπολη.
- ε5. Μεταλλικό πιεστήριο με τέσσερεις σιδερένιους στύλους ή αλλιώς κολόνες.
- ε6. Ντίζελ μηχανή, Moteur Moes - Semi Diesel, Βέλγιο.
- ε7. Σφόνδυλος για την μεταφορά κίνησης, μέσω ιμάντα.

- ε8. Μεταλλικός άξονας μεταφοράς κίνησης.
- ε9. Κατακόρυφη ξύλινη δοκός, (ο μποτζεργάτης ή εργάτης.)
- ε10. Μικρότερη ξύλινη οριζόντια δοκός, βοηθητική για την περιστροφή του μποτζεργάτη, (το πασούλι).
- ε11. Τιμεντένια γούρνα (σκάφη) συλλογής της ζύμης (πολτοποιημένες ελιές).
- ε12. Τιμεντένιες γούρνες συλλογής και διαχωρισμού του λαδιού.
- ε13. Υπόσκαφη δεξαμενή στο δάπεδο του ελαιοτριβείου.
- ε14. Πιθάρι αποθήκευσης λαδιού, (λαδοπίθαρο). (βλ. Σχέδιο Α.01.02, Α.02.09)

Ο τύπος του ελαιόμυλου στο λιοτρίβι του Ησυχάκη, είναι με τους δυο λίθινους κυλίνδρους, τοποθετημένους παράλληλα μεταξύ τους, με οριζόντιο τον άξονά τους – ένας από κάθε μεριά του κατακόρυφου ξύλινου άξονα – που αυξάνουν έτσι την επιφάνεια της συμπίεσης, άρα και την ταχύτητα σύνθλιψης των ελιών. Ο άξονας κίνησης, ο σύρτης, βρίσκεται ανάμεσα από τα δυο λιθάκια και η κινητήρια δύναμη προέρχεται με μεταφορά μέσω των σφονδύλων και των ιμάντων από τη μηχανή ντίζελ, που λειτουργούσε στο διπλανό χώρο. Εδώ αλώνι ονομάζεται ολόκληρη η επιφάνεια της βάσης πάνω στην οποία περιστρέφονται οι δυο κύλινδροι. Ένα μεταλλικό στηθαίο υψώνεται περιμετρικά γύρω από τη βάση, με κεκλιμένη την εσωτερική του επιφάνεια. Το στηθαίο διαθέτει έξοδο-πορτάκι σε ένα σημείο ώστε ο πολτός των συνθλιβόμενων ελιών να μπορεί να βγαίνει και να οδηγείται προς τη σκάφη από όπου θα μεταφερθεί για να τοποθετηθεί στους ελαιόσακκους για τη δεύτερη φάση της συμπίεσης.

6. ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΜΕΤΟΧΙΟΥ

6.1 Η νέα χρήση του συγκροτήματος

Η προαναφερθείσα έντονη γεωργική δραστηριότητα της πεδιάδας των Χανίων, αλλά και της ευρύτερης περιοχής του Αλικιανού, στο πέρασ των χρόνων, καθόρισε την επιλογή μου για το περιεχόμενο και τον τρόπο λειτουργίας της νέας χρήσης του μετοχιού Ησυχάκη.

Η πρόταση αφορά στη στέγαση μιας αγοράς αγροτικών προϊόντων και παραγώγων τους. Πιο απλά, οι ντόπιοι καλλιεργητές θα μπορούν να διοχετεύσουν, οι ίδιοι και άμεσα τα φρέσκα προϊόντα τους σε μια σταθερής βάσης λαϊκή αγορά. Με ανάλογο τρόπο και τα προϊόντα μεγάλης διάρκειας θα μπορούν να διατίθενται σε καταστήματα, μέσα στον ίδιο χώρο.

Στις εγκαταστάσεις του μετοχιού προβλέπονται και κάποιοι χώροι επεξεργασίας-μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων.

Προβλέπεται επίσης ένας χώρος για την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης και ενημέρωσης από γεωπόνο.

Παράλληλα με τη νέα χρήση διατηρούνται κάποια στοιχεία ιστορικού ενδιαφέροντος του συγκροτήματος και της περιοχής. Αυτό πραγματοποιείται είτε με τη στέγαση 3 εκθεσιακών χώρων, είτε με την έκθεση των ίδιων των κτιριακών ενότητων στην αρχική τους μορφή, πχ η αναστήλωση του χαμάμ. Οι καθαρά εκθεσιακοί χώροι είναι μικρής έκτασης, ένα δωμάτιο ο καθένας, και αφορούν στις εξής θεματολογίες.

1. Ιστορικά στοιχεία, σχεδιαστική αναπαράσταση και φωτογραφικό υλικό του Μετοχιού Ησυχάκη, και ακόμα ιστορικές αναφορές στο χωριό του Αλικιανού.
2. Εκθετήριο Ιστορίας της Ελαιοπαραγωγής στην Κρήτη.
3. Ημιυπαίθρια Έκθεση του εξοπλισμού του υπάρχοντος ελαιοτριβείου, με αναπαράσταση της διαδικασίας παραγωγής λαδιού και αν προκύψει η δυνατότητα της λειτουργίας των μηχανημάτων. (Η συντήρηση του εξοπλισμού δεν διασφαλίζει πως θα μπουν και σε λειτουργία.)

Η επιλογή των καινούργιων δέντρων που θα φυτευτούν στο προαύλιο χώρο του μετοχιού, από ποικιλίες της ευρύτερης πεδιάδας (εσπεριδοειδή, οπωροφόρα, καρποφόρα, δέντρα του

δάσους και κάποια καλλωπιστικά, όπως για παράδειγμα η χαρουπιά), ακολουθεί την εκθεσιακή λογική. Τα δέντρα αυτά θα αποτελέσουν μια υπαίθρια συλλογή αντιπροσωπευτικών δειγμάτων. Υπολογίζονται γύρω στις 20 ρίζες.

Το συγκρότημα θα παραχωρείται από το δήμο του Πλατανιά. Ένα βασικό πρόβλημα που παρατηρείται στον ελλαδικό χώρο μετά την αποκατάσταση των μνημείων είναι η αδυναμία εύρεσης πόρων για τη συντήρησή τους. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος στο συγκεκριμένο έργο προτείνεται η συμμετοχή των καλλιεργητών που πρόκειται να στεγαστούν στο συγκρότημα. Η χρήση των χώρων μπορεί να ανταλλάσσεται με ένα μικρό ποσό μίσθωσης, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν σε αυτό οι ίδιοι οι παραγωγοί, προς το δήμο Πλατανιά. Με τον τρόπο αυτό μπορούν να εξασφαλιστούν κάποια σταθερά έσοδα για τη συντήρηση των κτιρίων και για ενδεχόμενες άλλες ανάγκες κατά τη λειτουργία τους, (έξοδα θέρμανσης, αναλώσιμα υλικά, παροχή ύδρευσης, παροχή ηλεκτρικού, κτλ.). Στο οικονομικό σενάριο προστίθεται και ο τρόπος λειτουργίας σε σχέση με τις αγοροπωλησίες των προϊόντων. Είναι θεμιτή η ίδρυση ενός αγροτικού συνεταιρισμού, προκειμένου να υπάρξει μια κοινή βάση συνεννόησης μεταξύ των καλλιεργητών, για τις τιμές, την προώθηση των αγαθών, την οργάνωση της λειτουργίας και ένα ευνοϊκό φορολογικό πλαίσιο.

Η διάταξη του κτιριολογικού προγράμματος σε επίπεδο κάτοψης αποσκοπεί στο να αναμιχτούν οι καινούργιες λειτουργίες. Δηλαδή, οι χώροι με το μουσειακό-εκθεσιακό χαρακτήρα να συσχετίζονται άμεσα με τους χώρους που καλύπτουν τις λειτουργικές ανάγκες της νέας χρήσης.

6.2 Κτιριολογικό πρόγραμμα

- Κλειστή Λαϊκή αγορά, (170,88τμ).
- 6 Καταστήματα λιανικής πώλησης σε μόνιμη βάση, και συγκεκριμένων προϊόντων της ευρύτερης περιοχής. Ελιά-Λάδι: 25,60τμ, Τυροκομικά: 46,47τμ, Κρασί-τσικουδιά: 21,53τμ, Μέλι: 11,40τμ, Προϊόντα Μεταποίησης: 15,00τμ, Άλευρα-Παξιμάδια: 13,40τμ.
- Αίθουσα μεταποίησης γεωργικών προϊόντων με όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό, (39,48τμ).
- Αίθουσα διδασκαλίας και σεμιναρίων βιολογικής καλλιέργειας και γενικότερα κατάρτισης σε θέματα γεωπονίας, (24,67τμ).
- Μία αίθουσα εκθεσιακού χαρακτήρα, με θέμα την ιστορία του Μετοχιού Ησυχάκη, (23,65τμ).
- Μία αίθουσα εκθεσιακού χαρακτήρα, με θέμα την ελαιοπαραγωγή στην Κρήτη, (42,20τμ).
- Ένα καφέ-αναψυκτήριο και το παρασκευαστήριό του, (27,89τμ).
- Χώροι υγιεινής, (23,78τμ).
- Υπαίθρια λαϊκή αγορά, (127,57τμ).
- Υπαίθρια έκθεση του εξοπλισμού του λιοτριβιού Ησυχάκη, (63,81τμ).
- Υπαίθρια έκθεση αντιπροσωπευτικών δέντρων.

6.3 Αποκατάσταση κατασκευαστικών φάσεων

6.3.1 ΕΠΙΛΟΓΗ

Οι τροποποιήσεις που έλαβαν χώρα τον 19ο αιώνα επέφεραν μεγάλες αλλοιώσεις στο αρχικό κτιριακό σύνολο. Σκοπός της αποκατάστασης είναι να δημιουργηθεί μια όσο το δυνατόν, ξεκάθαρη εικόνα των κατασκευαστικών φάσεων του μετοχιού. Τα κριτήρια που οδηγούν σε αυτή την επιλογή είναι ιστορικού και αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος.

Προτεραιότητα δίνεται στην αποκατάσταση της αρχικής μορφής του ελαιοτριβείου, μετά την 1η επέμβαση σε αυτό, δηλαδή της δεύτερης κατασκευαστικής φάσης όπως αναφέρεται στο κεφάλαιο 4. Για την ακρίβεια, κρίνεται σημαντικό να διατηρηθεί, παράλληλα με την επαναφορά των εγκάρσιων τόξων και της επίπεδης στέγασης, ο διώροφος χώρος, για την

επιτήρηση της κεντρικής εργαστηριακής αίθουσας. Με αυτό τον τρόπο επιχειρείται μια πιο ολοκληρωμένη περιγραφή του τρόπου λειτουργίας των ελαιοτριβείων στο πέρασμα των χρόνων. Επίσης διατηρείται η δυτική όψη του ελαιοτριβείου προς το αίθριο, όπως περιγράφεται στην 4η κατασκευαστική φάση. Οι μεταβολές που υπέστη δεν μας αφήνουν περιθώριο για ασφαλή συμπεράσματα σε σχέση με τη αρχική της μορφή. Καταγράφηκε μόνο μια πιθανή εκδοχή αυτής. Είναι λοιπόν προτιμότερο να κρατήσει η εν λόγω πρόσοψη την τελευταία της μορφή, με σαφή αναφορά σε ποια φάση ανήκει, από το να εκπέσουμε σε μια εσφαλμένη εκδοχή. Για την καλύτερη λειτουργία της κλειστής λαϊκής αγοράς, επιλέγεται να ανοίξει μια είσοδος στην βορεινή όψη και προς το βορεινό προαύλιο, μια κεντρική είσοδο από την πλευρά του χωριού. Η πρόσβαση αυτή τοποθετείται στην πρώτη πλαϊνή προσθήκη του ελαιοτριβείου, επαναφέροντας έτσι και την αρχική λειτουργία του προστώου. Παράλληλα η θέση της εισόδου εξασφαλίζει την άμεση λειτουργική σχέση με την υπαίθρια λαϊκή αγορά που σχεδιάζεται στον προαύλιο χώρο για να καλύψει τις ανάγκες κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Η ενοποίηση των δύο αγορών γίνεται με μια κοινή ευθύγραμμη στέγαση του προστώου, της βοηθητικής αποθήκης και της μέρους της υπαίθριας αγοράς.

Στην ίδια λογική βασίζεται και η πρόταση για την αποκατάσταση των χώρων υγιεινής, προκειμένου να αποκτήσουν εκθεσιακό πλέον χαρακτήρα στο συγκρότημα. Στο χαμάμ προτείνεται η επανατοποθέτηση και στερέωση όσων τούβουλων σώζονται, από αυτούς που βρίσκονται στο εσωτερικό δάπεδο του. Όμοια και οι καπναγωγοί που βρίσκονται εσωτερικά του δαπέδου, να επανατοποθετηθούν στις θέσεις τους και να αποκαλυφθούν εν μέρει. Ο χώρος που ζεσταινόταν το νερό, όπως και ο υποκείμενός του που γινόταν η καύση των ξύλων, να ξαναχτιστεί και ο εσωτερικός χώρος του χαμάμ να κλείσει. Στόχος είναι η κατανοητή αναπαράσταση της λειτουργίας του χαμάμ για διδακτικούς λόγους, ακόμα και με τις απώλειες του αυθεντικού υλικού, λόγω των καταστροφών.

Στο σύνολο των κτιρίων που προστέθηκαν κατά την 4η κατασκευαστική φάση να γίνει αποκατάσταση όλων στην αρχική τους μορφή, με τις δίρριχτες κεραμοσκεπές και τα μεσοπατώματά τους, εκτός από το ανατολικό τμήμα της κατοικίας στον όροφο που έχει κατεδαφιστεί. Είναι σημαντικότερο εδώ να διατηρηθεί η εικόνα της βορεινής όψης, όπως αυτή δεσπόζει στο χωριό πάνω από 120 χρόνια. Η κατάρρευση αυτού του όγκου αποτελεί πλέον μέρος της ιστορίας του μετοχιού. Προτείνεται η στέγαση του ισόγειου τμήματος να γίνει με την ανακατασκευή του μεσοπατώματος στη θέση που κατείχε πριν την κατάρρευση. Δημιουργείται έτσι ένας υπαίθριος χώρος στον όροφο, ένα επισκέψιμο δώμα.

Το κομμάτι στο οποίο δεν θα γίνει καμία επέμβαση είναι το νότιο τμήμα. Εκτός του γεγονότος ότι σήμερα κατοικούν εκεί τρεις οικογένειες, επιπλέον οι προσθήκες καθ' ύψος και οι μετατροπές στο ισόγειο που έγιναν τα τελευταία 50 χρόνια, δεν μας επιτρέπουν να αναγνωρίσουμε κανένα στοιχείο της αρχικής μορφής. Επιλέγεται λοιπόν να δημιουργηθεί ένα πέτρινο διαχωριστικό χαμηλού ύψους, στο εσωτερικό του αίθριου, με όριο το νότιο πέρασ του ελαιοτριβείου έως το δυτικό κτίριο. Στον άξονα αυτού του διαχωριστικού και για την εξυπηρέτηση των κατοίκων του συγκροτήματος, διανοίγεται ένα καινούργιο διαβατικό στο δυτικό τμήμα. Επίσης στον ίδιο άξονα τοποθετείται και η εγκατάσταση της ημιυπαίθριας έκθεσης του εξοπλισμού της φάμπρικας, δημιουργώντας έτσι ένα ακόμα πιο σαφές όριο με τις πίσω ιδιοκτησίες. Η εγκατάσταση της έκθεσης μεταφέρεται δίπλα από το χώρο του λιοτριβιού, ξανακατασκευάζοντας το ίδιο περιβάλλον, που απαιτείται για την αναπαράσταση της λειτουργίας. Η στέγαση του "σκηνικού" θα γίνει με ίδιου τύπου κατασκευή με αυτή του στεγάστρου της υπαίθριας λαϊκής αγοράς και της εισόδου.

6.3.2 ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΥΡΙΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΟΥ.

Μια πρώτη ιδέα για το ποιες εργασίες και με ποια σειρά θα πραγματοποιηθούν στο χώρο του ελαιοτριβείου, με γνώμονα την επαναφορά του κτιρίου στην 2η φάση κατασκευής, όπως αυτή έχει περιγραφεί, ακολουθεί παρακάτω.

1. Υποσύλωση των επικίνδυνων προς κατάρρευση τμημάτων του κτιρίου.

2. Λήψη δειγμάτων κονιαμάτων δομής και ανάλυση της σύστασης τους, τόσο για την καταγραφή ιστορικών συμπερασμάτων, όσο και για τη μετέπειτα αναπαραγωγή τους ως το νέο κονίαμα δόμησης.
3. Λήψη δειγμάτων επιχρισμάτων και ανάλυση της σύστασης τους, τόσο για την καταγραφή συμπερασμάτων για τη σειρά εφαρμογής τους οπότε και χρονολόγηση, όσο και για τη μετέπειτα αναπαραγωγή τους ως το νέο υλικό επίχρισης.
4. Επιλογή σύστασης για τα 2 παραπάνω.
5. Προσεχτική καθαίρεση σαθρών επιχρισμάτων.
6. Διατήρηση ιστορικών επιχρισμάτων βάσει της ανάλυσης της σύστασής τους και επιτόπιας αυτοψίας, όπου αυτό είναι δυνατό.
7. Πλύσιμο τοίχου με υδροβολή χαμηλής πίεσης.
8. Προσεχτική καθαίρεση σκυροδέματος δαπέδου στον κυρίως χώρο, προκειμένου να αποκαλυφθεί παλιότερο δάπεδο αν υπάρχει, ή σε αντίθετη περίπτωση να γίνει προετοιμασία για την επίστρωση νέου δαπέδου.
9. Καθαίρεσεις τοίχων μεταγενέστερων φάσεων.
10. Κτίσιμο τόξων στις αρχικές τους θέσεις.
11. Αντικατάσταση των αποσαθρωμένων πωρόλιθων που διαμορφώνουν το υπάρχον εγκάρσιο τόξο, με πωρόλιθους διαφορετικού χρωματισμού.
12. Ενίσχυση των λιθοδομών μετσιβίκωμα στα μικροκενά που έχουν προκύψει μέχρι σήμερα.
13. Ενίσχυση των λιθοδομών με αρμολόγημα, με επιλογή υλικού βάσει της σύνθεσης του υφιστάμενου κονιάματος δομής.
14. Ενίσχυση των λιθοδομών με εφαρμογή ενεμάτων στις λιθοδομές, για την πλήρωση των κενών που τυχόν υπάρχουν στη μάζα τους.
15. Αντικατάσταση των αποσαθρωμένων λίθινων μελών που διαμορφώνουν τα αρχικά θυρώματα, όπως και αυτών που διαμορφώνουν τους λαμπάδες στα παράθυρα, με πωρόλιθο διαφορετικού χρωματισμού.
16. Επίπεδη στέγαση του χώρου, με οδηγό την αρχική της κατασκευή, αλλά με μια παραλλαγή σε κάποια υλικά, και συγκεκριμένα:
 17. α. Χρήση δοκαριών διατομής 0.12*0.15μ.
 - β. Βίδωμα φύλλων κόντρα πλακέ θαλάσσης, πάχους 20-30 χιλιοστών, κατά την αντίθετη διεύθυνση με αυτή των δοκαριών ώστε να διασφαλιστεί η διαφραγματική λειτουργία, σε αντικατάσταση των τειγίδων και του σανιδώματος της αρχικής κατασκευής.
 - γ. Τοποθέτηση υλικών θερμομόνωσης, (θερμομονωτική μεμβράνη).
 - δ. Διαμόρφωση ρύσεων (με ελαφρομετόν) και πρόβλεψη καινούργιων υδροροών όπου κρίνεται απαραίτητο.
 - ε. Διάστρωση υλικών στεγανοποίησης, (υγρομόνωση με διαπνέουσα μεμβράνη).
 - ζ. Επίστρωση ινοπλισμένης τσιμεντοκονίας
 - η. Επίστρωση πατητής τσιμεντοκονίας ως τελική διαμόρφωση δώματος.
18. Στο βορεινό δώροφο τμήμα του ελαιοτριβείου στο οποίο διατηρείται η ψηλότερη στάθμη του δώματος, θα ακολουθηθεί η ίδια οικοδομική εφαρμογή, αφού πρώτα διαμορφωθεί η περιμετρική λιθοδομή κατάλληλα για να δεχτεί τη σύνθεση της στέγασης. Η έδραση των ξύλινων δοκαριών θα πραγματοποιηθεί με φωλιές μέσα στην ίδια την λιθοδομή.
19. Επίχριση εσωτερικά και εξωτερικά του κτιρίου.
20. Διαμόρφωση των εσωτερικών δαπέδων:
 - α. Διάστρωση με χονδρά σκύρα
 - β. Διάστρωση με γαρμπίλι
 - γ. Επίστρωση με γεωύφασμα 120 έως 150 γρ/τ.μ

- δ. Διαμόρφωση ρύσεων (με ελαφρομετόν) και δημιουργία συστήματος αποστράγγισης υδάτων. (Πρόβλεψη της δυνατότητας καθαρισμού του χώρου της κλειστής λαϊκής αγοράς με την χρήση ύδατος).
- ε. Επίστρωση υλικών στεγανοποίησης, (υγρομόνωση με διαπνέουσα μεμβράνη).
- ζ. Επίστρωση ινοπλισμένης τσιμεντοκονίας
- η. Επίστρωση έτοιμης πατητής τσιμεντοκονίας ως τελική διαμόρφωση δαπέδου. Το συνολικό ύψος της κατασκευής θα είναι στα 40-45 εκατοστά.
21. Κατασκευή και τοποθέτηση ξύλινων κουφωμάτων, αντιγραφή αυτών που φαίνονται στο φωτογραφικό αρχειακό υλικό του κτιρίου.
22. Κατασκευή και τοποθέτηση μεταλλικών σιδεριών, αντιγραφή αυτών που βρίσκονται σε κακή κατάσταση σήμερα, ή αυτών που φαίνονται στο φωτογραφικό αρχειακό υλικό του κτιρίου.
23. Επισκευή του γείσου από οπτόπλινθους στην δυτική όψη του λιοτριβιού.
(βλ. Σχέδιο Λ.02.02)

6.3.3 ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΥΡΙΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ-ΣΤΕΡΕΩΣΗΣ ΤΟΥ ΧΑΜΑΜ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΠΟΧΩΡΗΤΗΡΙΩΝ.

Από το σύμπλεγμα των τριών χώρων υγιεινής, τις μεγαλύτερες φθορές παρουσιάζει το χαμάμ. Συγκεκριμένα η διαμπερής ρωγμή εκτείνεται από τη βάση της τοιχοποιίας μέχρι το μέσο της θολωτής στέγασης. Είναι απαραίτητο να συρραφούν τα δύο τμήματα της οροφής. Για την αποκατάσταση του χαμάμ προτείνονται οι παρακάτω εργασίες:

1. Υποστύλωση του θόλου από την εσωτερική παρειά.
2. Καθαρισμός των επικαλύψεων του εξωράχιου.
3. Καθαρισμός των αρμών.
4. Σφήνωμα στην άνω παρειά με σφηνοειδή τσιβίκια.
5. Αρμολόγηση την άνω παρειάς του θόλου.
6. Συρραφή της ρωγμής με ανοξείδωτο οπλισμό, εφόσον καταστεί δυνατόν, (εφόσον δηλαδή υπάρχουν υγιείς λίθοι για τη στήριξη των οπλισμών).
7. Επίστρωση στο εξωράχιο ενισχυτικών πλεγμάτων ύαλου-αραμιδίου, ανάμεσα σε ασβεστοκονίαμα.
8. Διάστρωση υλικών στεγανοποίησης, (υγρομόνωση με διαπνέουσα μεμβράνη).
9. Επίστρωση πατητής τσιμεντοκονίας ως τελική διαμόρφωση του εξωράχιου.
10. Καθαρισμός και διατήρηση των ιστορικών κεραμικών φωτιστικών οπών, όπου αυτό είναι δυνατό.
11. Αντικατάσταση των σπασμένων κεραμικών φωτιστικών οπών με όμοια διαμπερή κυλινδρικά κεραμικά τεμάχια, διαφορετικού όμως χρωματισμού.

Αντίστοιχη σειρά εργασιών και υλικών θα εφαρμοστεί και για τον τρούλο του πρώτου οθωμανικού αποχωρητηρίου. Εκεί υπάρχουν πολύ μικρότερες ρωγμές, από την άνω πλευρά του τρούλου και ίσως να μην είναι απαραίτητη η συρραφή με ανοξείδωτο οπλισμό, αλλά μόνο η επίστρωση του ενισχυτικού υφάσματος. Αυτό όμως θα κριθεί μετά την αφαίρεση των εξωτερικών επικαλύψεων του τρούλου.

Η αρχική στέγαση του 2ου αποχωρητηρίου ήταν επίπεδο δώμα, ίδιας κατασκευαστικής λογικής με τα δώματα των χώρων του ελαιοτριβείου. Ένα στοιχείο που υπάρχει ακόμα είναι οι αντικριστές φωλιές-δοκοθήκες στο πάνω μέρος των επιμήκης τοιχοποιιών. Από αυτές συμπεραίνουμε και τις διαστάσεις των ξύλινων δοκών. Έτσι θα τοποθετηθούν οι καινούργιες ξύλινες δοκοί στις ίδιες θέσεις και θα ακολουθηθεί η σειρά εργασιών:

1. Βίδωμα φύλλου κόντρα πλακέ θαλάσσης, πάχους 20-30 χιλιοστών, κατά την αντίθετη διεύθυνση με αυτή των δοκαριών ώστε να διασφαλιστεί η διαφραγματική λειτουργία, σε αντικατάσταση των τεγίδων και του σανιδώματος της αρχικής κατασκευής.
2. Τοποθέτηση υλικών θερμομόνωσης, (θερμομονωτική μεμβράνη).
3. Διαμόρφωση ρύσεων (με ελαφρομετόν) και αποκατάσταση της υδρορροής-αναγλυφάδας στο νότιο τοίχο του αποχωρητηρίου.
4. Διάστρωση υλικών στεγανοποίησης, (υγρομόνωση με διαπνέουσα μεμβράνη).
5. Επίστρωση ινοπλισμένης τσιμεντοκονίας.
6. Επίστρωση πατητής τσιμεντοκονίας ως τελική διαμόρφωση δώματος.

Των εργασιών αποκατάστασης των στεγάσεων, θα προηγηθούν οι εργασίες ενίσχυσης των λιθοδομών και των δύο ενοτήτων. Ειδικά για την ενδιάμεση τοιχοποιία μεταξύ του χαμάμ και του 1ου αποχωρητηρίου, θα συμπληρωθούν τα κενά που έχουν δημιουργηθεί από τη ρίζα του κισσού. Επίσης θα γίνει ανάταξη των κατακόρυφων πλήλινων καπναγωγών, όσων διασώζονται. Η γενική σειρά εργασιών είναι η ακόλουθη:

1. Λήψη δειγμάτων κονιαμάτων δομής και ανάλυση της σύστασης τους, τόσο για την καταγραφή ιστορικών συμπερασμάτων, όσο και για τη μετέπειτα αναπαραγωγή τους ως το νέο κονίαμα δόμησης.
2. Λήψη δειγμάτων επιχρισμάτων και ανάλυση της σύστασης τους, τόσο για την καταγραφή συμπερασμάτων για την σειρά εφαρμογής τους οπότε και χρονολόγηση, όσο και για τη μετέπειτα αναπαραγωγή τους ως το νέο υλικό επίχρισης.
3. Επιλογή σύστασης για τα 2 παραπάνω.
4. Προσεχτική καθαίρεση σαθρών επιχρισμάτων.
5. Διατήρηση ιστορικών επιχρισμάτων βάσει της ανάλυσης της σύστασής τους και επιτόπια αυτοψίας, όπου αυτό είναι δυνατό.
6. Πλύσιμο τοίχου με υδροβολή χαμηλής πίεσης.
7. Κτίσιμο τμημάτων λιθοδομής που έχει καταρρεύσει.
8. Ενίσχυση των λιθοδομών με τσιβίκωμα στα μικροκενά που έχουν προκύψει μέχρι σήμερα.
9. Ενίσχυση των λιθοδομών με αρμολόγημα, με επιλογή υλικού βάσει της σύνθεσης του υφιστάμενου κονιάματος δομής.
10. Ενίσχυση των λιθοδομών με εφαρμογή ενεμάτων στις λιθοδομές, για την πλήρωση των κενών που τυχόν υπάρχουν στη μάζα τους.

Τα δάπεδα των αποχωρητηρίων, που αποτελούνται από κεραμικά πλακίδια θα καθαριστούν και συντηρηθούν με σκοπό τη διατήρησή τους. Για το πρότερο δάπεδο στο χαμάμ το μόνο στοιχείο που υπάρχει σήμερα είναι μια του γωνία στο νότιο τμήμα του χώρου και μοιάζει να είναι επίστρωση κονιάματος. Από αυτό θα γίνει λήψη δείγματος, ανάλυση της σύστασής του και αναπαραγωγή του ως το νέο κονίαμα επίστρωσης. Επίσης τμήμα του νέου δαπέδου θα αφήνει σε κοινή θέα τους υπόσκαφους πλήλινους καπναγωγούς.

6.3.4 ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ 4ΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ ΦΑΣΗΣ.

Όπως αναφέρθηκε και στην ανάλυση των κτιρίων, ιδιαίτερο πρόβλημα παρουσιάζει το ψηλό τμήμα της διαμονής του εκάστοτε ιδιοκτήτη, του παρατηρητηρίου. Προκειμένου να επανέλθει στην αρχική του μορφή, κρίνεται απαραίτητο να αφαιρεθούν οι λίθινες αντηρίδες οι οποίες προστέθηκαν την κατοχή.

Προτείνεται εδώ μια λύση περίδεσης του κτιρίου. Η λογική της επέμβασης είναι να συνδεθεί το παρατηρητήριο με το υπόλοιπο δυτικό κομμάτι του κτιρίου σε δύο επίπεδα, και παράλληλα να εξασφαλιστεί διαφραγματική λειτουργία της περίδεσης με το σύνολο των

οριζόντιων κατασκευών στα επίπεδα αυτά. Στην στάθμη του α' ορόφου, προτείνεται ένα σύστημα τοποθετημένο εσωτερικά των τοίχων και κάτω από τις δοκούς του πατώματος. Μια γωνιακής διατομής λάμα, διαστάσεων 120*60 χιλιοστών, θα τρέξει περιμετρικά των τοίχων. Πάνω σε αυτή την λάμα θα συγκολληθούν μεταλλικές δοκοθήκες, διαστάσεων 150*120 (πλάτος, ύψος), οι οποίες παραλαμβάνουν κάποιες από τις δοκούς του πατώματος και βιδώνονται με αυτές. Ταυτόχρονα στα ίδια σημεία η περιμετρική λάμα συνδέεται με μεταλλικές ντίζες με μια τετράγωνη μεταλλική λαπάτσα εφαπτόμενη εξωτερικά του τοίχου. Η μεταλλική πλάκα είναι διαστάσεων 8*300*300χιλ. και τοποθετείται ανά 1500χιλ περίπου. Στην εξωτερική επιφάνεια ορατά θα είναι μόνο τα παξιμάδια σφιξίματος της κατασκευής, αφού το επίχρισμα θα καλύψει τις λαπάτσες. Η περιμετρική λάμα στερεώνεται στους τοίχους με αγκύρια.

Στην στάθμη του β' ορόφου τοποθετείται εξωτερική περιμετρική περίδεση. Μια μεταλλική λάμα, διαστάσεων 10*200χιλ, περιτρέχει τους εξωτερικούς τοίχους. Παράλληλα συγκολλούνται στην λάμα μεταλλικά πτερύγια τα οποία συνδέονται με τους ελκυστήρες των ζευκτών της στέγης. Οι ελκυστήρες δένονται με τα πτερύγια και στις δύο άκρες τους. Τα αντικρυστά των ελκυστήρων πτερύγια δένονται χιαστή μεταξύ τους με μεταλλικούς τεντωτήρες. (βλ. Σχέδιο Λ.02.03)

Εδώ οφείλω με σεβασμό να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου κ. Ιωάννη Κίζη, για την εμπιστοσύνη και τις συμβουλές του κατά την διάρκεια αυτής της διδαχής. Ανεκτίμητης αξίας αποδείχτηκε για μένα η περιήγηση στην ιστορία αρχιτεκτονικής της Κρήτης από την κα Παναγιώτα Τριμανδήλη Μαγκάνν, όπως και η περιήγηση στα λιωτρίβια του Νομού Χανίων. Ευχαριστώ τον συνάδελφο και φίλο Πετειναρέλη Αλέξανδρο, για την βοήθειά του στην επιτόπια έρευνα και για την συμβολή του στην ανάλυση του κτιρίου μέσω της εργασίας του στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος του πολυτεχνείου Κρήτης, Χώρος-Σχεδιασμός & Δομημένο Περιβάλλον, με τίτλο "From image data to geometry Quantification of a facade defects and pathology" (Ένα από τα παραδείγματα κτιρίων που χρησιμοποίησε είναι και το μετόχι Ησυχάκη.) Τον Νικόλαο Χαιρέτη, πολιτικό μηχανικό με την βοήθεια του οποίου έγιναν οι μετρήσεις των υψομέτρων, με τη χρήση γεωδαιτικού σταθμού. Την κα Κανετάκη Ελένη, η οποία με κατατόπισε για τον τρόπο λειτουργίας του χαμάμ. Πολλά ευχαριστώ στο φιλικό και οικογενειακό μου περιβάλλον.

8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Β. Θεοφανίδης, *"Ενετικά και Τούρκικα Μνημεία της Δυτικής Κρήτης"*, Εταιρεία Κρητικών Σπουδών, Αθήνα 1941.
- Giuseppe Gerola , *"Creta Veneziana"*, Collezione Fotografica 1900-1902, Istituto Veneto Di Scienze, 1988.
- Giuseppe Gerola , *"Monumenti Veneti Dell' Isola Di Creta"*, Istituto Veneto di Scienze, 1905.
- T.A.B. Spratt, *"Ταξίδια και Έρευνες στην Κρήτη του 1850"*, τόμος Β΄, Εκδόσεις Καρμάνωρ 2007.
- Robert Pashley, *"Ταξίδια στην Κρήτη"*, Α' & Β' τόμος, Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1991.
- Μιχαήλ Δέφνερ, *"Οδοιπορικοί Εντυπώσεις από την Δυτική Κρήτη"*, Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφέλιμων Βιβλίων. 1918.
- Μ.Ι.Τανκοίγυε, *"Από την Κρήτη του 1811-1814"*, Πληροφορίες και Βιώματα, Ρέθυμνο 2008, (Ένα ξεχασμένο κείμενο για την εποχή του Χ' Οσμάν Πασά)
- Cristoforo Buondelmonti, *"Ένας Γύρος της Κρήτης στα 1415 του Χριστόφορου Μπουελντεμόντι, Περιγραφή της νήσου Κρήτης"*, Μετάφραση Μάρθα Αποσκήτη, Σύλλογος Πολιτιστικής Αναπτύξεως Ηρακλείου, Ηράκλειο 1983.
- Ιωσήφ Χατζιδάκης, *"Περιήγησις εις Κρήτην υπό Ιωσήφ Χατζιδάκη(Ιατρού)"*, Εν Ερμούπολει Τύποις Νικολάου Βαρβαρέτου 1881, Βιβλιοθήκη Ιστορικών Μελετών.
- Χρύσα Μαλτέζου, *"Κρήτη: Ιστορία και Πολιτισμός"*, Η Κρήτη στην Διάρκεια της περιόδου της Βενετοκρατίας (1211-1669), Σύνδεσμος Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων Κρήτης, 1990.
- Νικόλαος.Μ.Παναγιωτάκης, *"Κρήτη: Ιστορία και Πολιτισμός"*, Σύνδεσμος Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων Κρήτης, Βικελαία Βιβλιοθήκη 1988.
- Δρ. Ζενάπ Ισματ Ρασέντ, *"Η Κρήτη υπό την Αιγυπτιακή Εξουσία 1830-40"*, Εκδόσεις Συλλόγου Πολιτιστικής Αναπτύξεως Ηρακλείου, Β' Έκδοση Ηράκλειο Κρήτης 2002.
- Στέφανος Ξανθουδίδης, *"Η Ενετοκρατία εν Κρήτη και οι κατά των Ενετών Αγώνες των Κρητών"*, Αθήνα 1939.
- Γιάννης Τσιβής, *"Χανιά 1252-1940"*, Εκδόσεις Έρεισμα, 2014.
- Συλλογικό, *"Τα δεινά των Κρητών υπό τους Τουρκομανούς"*, Τύποις "Αθήνας", Βιβλιοθήκη Ιστορικών Μελετών, 1975.
- Κώστα Εμμ. Παδουβά, *"Κρήτη 1897-1913, Πολυεθνικές Ένοπλες Δυνάμεις-Κατοχή-Αυτονομία-Ένωση με την Ελλάδα"*, Αθήνα 1997.
- Στεργίου.Γ.Σπανάκη, *"Συμβολή στην Ιστορία του Λασιθίου κατά την Βενετοκρατία"*, Εταιρεία Κρητικών Ιστορικών Μελετών, Ηράκλειο 1957.
- Στεργίου.Γ.Σπανάκη, *"Πόλεις και Χωριά της Κρήτης στο Πέρασμα των Αιώνων"*, Τόμος Α΄ & Β΄, Έκδοση Τρίτη, Ηράκλειο 2006.
- Δήμος Χανίων, *"Εν Χανίοις"*, Ετήσια Έκδοση του Δήμου Χανίων, Τόμος 3^{ος}, Περίοδος 3^η, Χανιά 2009.
- Κανάκη.Ι.Γερονυμάκη, *"Κρητική Λαογραφία"*, Ηράκλειο 2008.
- Σπυρίδωνας Ζαμπελίου, *"Οι Κρητικοί Γάμοι"*, Εκδόσεις Δωρικός, 2003.
- Κάλλια Καλλιατάκη Μερτικοπούλου, *"Ελληνικός Αλλυτρωτισμός και Οθωμανικές Μεταρρυθμίσεις - Η περίπτωση της Κρήτης 1868-1877."*, Εκδόσεις Εστία, 1988.
- Γιόλαντα Τριανταφυλλίδου Baladie, *"Το εμπόριο και η Οικονομία της Κρήτης"* (1669-1795), Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1988.
- Μ.Ε.Λ.Κholy, D.Αvanzato, J.Μ.Сabballero, Κ.Σ.Χαρτζουλάκης, F. Vita Serman, *"Ακολουθώντας τα αποτυπώματα της Ελιάς"*, Χανιά Δεκέμβριος 2013.

- Χριστόφορος Σταυρουλάκης, *"Δύο Άγνωστα Παλαιά Ελαιοτριβεία της Ιεράς Μονής Αρκαδίου, 18^{ου} Αιώνας"*, Ανάτυπον εκ του Γ' τόμου των πεπραγμένων του Β' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου, Αθήναι 1968.
- Πρακτικά Συνεδρίου, *"Ελιά και Λάδι"*, Δ' Τριήμερο Εργασίας, Καλαμάτα 7-9/5/1993, Πολιτιστικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ, 1999.
- Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, *"Η ελιά και το Λάδι από την Αρχαιότητα ως σήμερα"*, Δημοσιεύματα του κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήνα 2003.
- Πρακτικά Συμποσίου, *"Η Ελιά και το Λάδι στον Χώρο και τον Χρόνο"*, Δημοσιεύματα του κέντρου Έρευνας της Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήνα 2003.
- Συλλογικό, *"Ελληνική Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική"*, Τόμος 3 (Δωδεκανησα-Κρήτη), Εκδόσεις Μέλισσα (Κρήτη, Μποζινέκη Πρασκευή)
- Ελένη Ι.Κανετάκη, *"Οθωμανικά Λουτρά στον Ελλαδικό Χώρο"*, Εκδόσεις ΤΕΕ, Αθήνα 2004.
- Ιωάννης Εμ. Νουχάκης, *"Κρητική χωρογραφία"*, Εκδόσεις Σπυρ. Κουσουλινός, Εν Αθήναις 1903
- Δήμητρα Πιμπλή, *"Συμβόλαια γάμων - Προικοσύμφωνα, των ληξιαρχικών βιβλίων γεννήσεων, βαπτίσεων και γάμων των Βενετών Ευγενών του διαμερίσματος Χανίων 1519-1591"*, Γραψοτεχνική Εκτύπωση, Χανιά 2000
- Νικόλαος Σταυράκης, *"Στατιστική του πληθυσμού της Κρήτης"*, Εκδόσεις Αθηνήσι, Βιβλιοθήκη Ιστορικών Μελετών, 1890.
- Λεύκωμα (Φωτογραφικό πανόραμα από το αρχείο του Περικλή Διαμαντοπούλου), *"Η Κρήτη στις αρχές του αιώνα μας"*, Φιλολογικός Σύλλογος Χανίων: Ο Χρυσόστομος και Υπουργείο Πολιτισμού, Αθήνα 1988.

ΑΡΧΕΙΑ

- Ιστορικό Αρχείο Χανίων
- Αρχείο Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Κρήτης (Ηράκλειο, Κρήτης)
- Αρχείο Δημοτικής Βιβλιοθήκης Χανίων
- Αρχείο Συμβολαίων κατά την Οθωμανική Περίοδο, Υποθηκοφυλακείο Αλικιανού
- Αρχείο ΕΛΣΤΑΤ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ

- Μαρία Αρακαδάκη, *"Το Φρούριο Της Σπιναλόγκας, 1571-1715"*, Τόμος 1ος, Θεσσαλονίκη 1996.
- Κάλλια Καλλιατάκη Μερτικοπούλου, *"Η Εσωτερική Κατάσταση στην Κρήτη, 1868-1877"*, Αθήνα 1984.
- Δασκαλάκη Παναγιώτα, *" Συμβολή στη γνώση του χημισμού και της ποιότητας των υπογείων υδάτων στον Ελλαδικό χώρο."*, Τόμος 1ος, Πάτρα 2002.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Καφετζής Ευστράτιος ,Περαντωνάκη Ελένη, *"Πολιτισμικό κέντρο-Μουσείο Ελιάς στη Μυτιλήνη"*, Πτυχιακή Εργασία -Σπουδαστικό Έτος 2008-2009, ΤΕΙ Πειραιά.
- Μπαλακίτσας Γεώργιος, Σιτάρας Μάμας, *"Βιομηχανικά κτίρια στα τέλη 19ου και αρχές 20ου αιώνα- Ελαιοτριβεία Χίου"*, Πειραιάς 2006, ΤΕΙ Πειραιά.
- Δέσποινα Απλαδά, *"Η Καλλιέργεια της Ελιάς από την Μινωική εποχή ως σήμερα"*, Ηράκλειο 2010.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ - ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ - ΑΡΘΡΑ

- Εθνικός Κήρυξ, 14/4/1954
- Μ.Μανούσακας, "Παλιά Χανιά", (Τεύχη: 269-273 & 156-158)
- Επτά Ημέρες της Καθημερινής, "Οθωμανικά Λουτρά", 20/5/2001
- Ελευθεροτυπία, "Η Κρητική Επανάσταση του 1866", Ιστορικά, Νοέμβριος 2011.
- Καραβασίλη Μαρίνα, "Η Διαχείριση της Βιομηχανικής Κληρονομιάς στην Ελλάδα", Δρ.Αρχαιολόγος, (Διαθέσιμο στο industrialheritage.gr)

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

α. πηγές-άρθρα

1. <https://www.heraklion.gr/vikelaiia/photo/photo-behaedin-album2.html>
2. <http://anemi.lib.uoc.gr/>
3. <http://www.didaktorika.gr/eadd/handle>
4. <http://www.ypoal.gr/>
5. <http://www.polelia.sedik.gr/>
6. <http://www.sedik.gr/>
7. <http://www.polelia.sedik.gr/maxerus.html>
8. <http://nefeli.lib.teicrete.gr/>
9. http://morfologia.arch.duth.gr/1o_etos/pdf/tholotes.pdf
10. <http://www3.ascsa.edu.gr/gennadeion/AdvancedSearch/tabid/210/language/el-GR/Default.aspx>
11. <http://www.serrelib.gr/akanes.html>
12. http://oceanis.lib.teipir.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/480/pol_00882.pdf?sequence=1
13. http://www.history-archaeology.uoc.gr/files/items/1/1931/synoliko_teyhos.pdf (μικρο καρυδι)
14. <http://www.e-nerokourou.gr/metoxia>
15. <http://libraryoac.gr/el/περιηγήσεις/μοναστηρια>
16. <http://www.haniotika-nea.gr/65105-ena-thaumasio-palaio-elaiotribeio/>
17. <http://www.cretalive.gr/m/view/dhmosia-ktiria-sto-eleos-ths-adiaforias>
18. <http://www.emprosnet.gr/books/55953-elaiotriveio-moyseio-vrana-papados-geras-lesvoy>
19. <http://www.industriemuseum.nl/objecten.html>
20. <http://www.lesvosnews.net/articles/news-categories/politismos/sto-espapolitistikokentro-mesotopoy-kai-i-apokatastasi>
21. <http://www.lesvosgreece.gr/el/istoriko-elaiotriveio-vrana>
22. <http://www.oliveoilmuseums.gr/ecportal.asp?id=57&nt=18&lang=1>
23. http://www.lesvospost.com/2013/11/blog-post_5285.html
24. <http://agro.in.gr/tradition/article/?aid=1231120134> (photos)
25. <http://www.mporos.gr/files/mporos/mporos.htm>
26. <http://www.piop.gr/el/diktuo-mouseiwn/Mouseio-Biomixanikis-Elourgias/to-mouseio.aspx>
27. <http://www.athensmagazine.gr/travel/41035>

28. <http://kato-ampelokipoinews.blogspot.gr/2015/01/blog-post.html> (φώτο
ελαιόδεντρου)
29. http://www.sitiainfo.gr/cave_peristera.html
30. http://valta-trifilias.blogspot.gr/2012_07_01_archive.html http://valta-trifilias.blogspot.gr/2012_07_01_archive.html
31. http://www.aegeanews.gr/default.asp?id=27&lg_id=1&Records=Details&_id=409589
32. <http://www.heliarch.gr/event/5174>
33. <http://www.petrinagefiria.com>
34. <http://keritisriver.blogspot.gr/p/a-place-history.html>
35. <http://chania-creta.gr.blogspot.gr/2010/09/xania-alikianos.html>
36. http://www.platanias.gr/files/items/2/2012/platanias_pocket_guide.pdf
37. <http://www.haniorama.gr/chania/chania-info.html> (XARTIS DHMWN)
38. <http://www.platanias.gr/sightseeing/mousourvn/Alikianos.html>
39. <http://www.eks-ik.eu>
40. <http://iakonos-xania.blogspot.gr>
41. <http://kriaras.com/wp/kriaras-93.php>
42. <http://flashnews.gr/post/12092/sto-espai-anastilosi-tis-enetikis-epavlis-ke-tou-eleotriviou-sto-karidi-apokoronou>
43. <http://libraryoac.gr/el/περιηγήσεις/μοναστήρια/item/182-ιερὰ-μονή-αγίας-τριάδας-σινά-περιβόλια-κυδωνίας>
44. <http://agonaskritis.gr/oi-μεγαλύτεροι-σεισμοι-στην-ιστορία-τ/>
45. [http://aspida.gein.noa.gr/wp-content/uploads/2014/04/έκθεση_ανασκόπησης_της_σεισμικής_προϊστορίας_\(ΑΡΕΤΗ_ΠΛΕΣΣΑ,_ΔΡ._ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ_ΓΚΑΝΑΣ\)](http://aspida.gein.noa.gr/wp-content/uploads/2014/04/έκθεση_ανασκόπησης_της_σεισμικής_προϊστορίας_(ΑΡΕΤΗ_ΠΛΕΣΣΑ,_ΔΡ._ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ_ΓΚΑΝΑΣ))

β. φωτογραφικά λευκώματα

46. <http://blog.mantinades.gr/2014/11/14/kriti-tou-1911-mesa-apo-tis-aristourgimatikes-fotografies-tou-fred-boissonas/>
47. <http://blog.mantinades.gr/2015/01/21/kriti-tou-1927-1939-mesa-apo-tis-iperoches-fotografies-tis-nellys/>
48. <http://www.lifo.gr/team/lola/34138>
49. <http://diktaios.blogspot.gr/2014/04/1950-claude-dervenn.html>

γ. στατιστικά στοιχεία-χάρτες

50. <http://diocles.civil.duth.gr> (τελευταία επίσκεψη 20.12.2015)
51. <http://diocles.civil.duth.gr/links/home/database/chania/pr51ge.pdf>
(τελευταία επίσκεψη 20.12.2015)
52. <http://dlib.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE> (τελευταία επίσκεψη 23.10.2015)
53. <http://www.chania-cci.gr/> (4.1.2016-βιομηχανικό επιμελητήριο Χανίων)
54. <http://emeric.ims.forth.gr> (Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών
Ίδρυμα Τεχνολογίας & Έρευνας)(χάρτης γεωφυσικός)
55. <http://www.dschania.org/index.php/2011-11-23-15-52-15/2011-07-01-19-43-09>
(Δικηγορικός Σύλλογος Χανίων) (τελευταία επίσκεψη 7.10.2016)

9. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΕΔΙΩΝ

9.1 ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ. (A.00.00)

- A.00.01:** φάση 1 - κάτοψη ισόγειας στάθμης & ορόφου, κλίμακα 1:200.
- A.00.02:** φάση 2 και 3- κάτοψη ισόγειας στάθμης & ορόφου, κλίμακα 1:200.
- A.00.03:** φάση 4 - κάτοψη ισόγειας στάθμης & ορόφου, κλίμακα 1:200.
- A.00.04:** φάση 5 και 6 - κάτοψη ισόγειας στάθμης & ορόφου, κλίμακα 1:200.
- A.00.05:** τεκμηρίωση, διαμήκης τομή ελαιοτριβείου (αρχική και τελική μορφή), κλίμακα 1:100.
- A.00.06:** τεκμηρίωση, εγκάρσια τομή ελαιοτριβείου (αρχική και τελική μορφή), κλίμακα 1:100.
- A.00.07:** βορεινή όψη του μετοχιού με όλες τις κατασκευαστικές φάσεις διακριτές, κλίμακα 1:100
- A.00.08:** κάτοψη υπάρχουσας κατάστασης του μετοχιού με όλες τις κατασκευαστικές φάσεις διακριτές, κλίμακα 1:100

Λ.00.01: αναπαράσταση κατασκευαστικών φάσεων, κλίμακα 1:200

9.2 ΣΧΕΔΙΑ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ. (A.01.00)

- A.01.02:** κάτοψη ισόγειας στάθμης (+2.50), κλίμακα 1:100
- A.01.03:** κάτοψη α' ορόφου (+6.45), κλίμακα 1:100
- A.01.04:** όψη α', κλίμακα 1:100
- A.01.05:** όψη ββ', κλίμακα 1:100
- A.01.06:** όψη-τομή γγ', κλίμακα 1:100
- A.01.07:** όψη-τομή δδ', κλίμακα 1:100
- A.01.08:** όψη-τομή ζζ', κλίμακα 1:100
- A.01.09:** όψη-τομή εε', κλίμακα 1:100
- A.01.10:** όψη-τομή ηη'-θθ', κλίμακα 1:100

- Λ.01.01:** βορεινή όψη συγκροτήματος, κλίμακα 1:100
- Λ.01.02:** σκίτσα τεκμηρίωσης κατασκευαστικών φάσεων, κλίμακα 1:20 & 1:50
- Λ.01.03:** λεπτομέρεια ενίσχυσης τοιχοποιίας, κλίμακα 1:10
- Λ.01.04:** λεπτομέρεια κουφώματος, κλίμακα 1:20
- Λ.01.05:** λεπτομέρεια κεντρικής εισόδου κατοικίας, κλίμακα 1:50
- Λ.01.06:** λαϊνοθήκη, κλίμακα 1:50

9.3 ΣΧΕΔΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ. (A.02.00)

- A.02.01:** κάτοψη ισόγειας στάθμης (+2.50), κλίμακα 1:100
- A.02.02:** κάτοψη α' ορόφου (+6.45), κλίμακα 1:100
- A.02.03:** κάτοψη β' ορόφου (+10.60), κλίμακα 1:100
- A.02.04:** κάτοψη δωματίων κλίμακα 1:100
- A.02.05:** όψη α', κλίμακα 1:100
- A.02.06:** όψη ββ', κλίμακα 1:100
- A.02.07:** τομή γγ', κλίμακα 1:100
- A.02.08:** όψη-τομή δδ', κλίμακα 1:100
- A.02.09:** όψη-τομή εε', κλίμακα 1:100
- A.02.10:** όψη-τομή ζζ', κλίμακα 1:100

- Λ.02.01:** Συντετμημένη εγκάρσια τομή στο ελαιοτριβείο, κλίμακα 1:20
- Λ.02.02:** λεπτομέρεια κατασκευής δώματος ελαιοτριβείου, κλίμακα 1:50
- Λ.02.03:** λεπτομέρεια περίδεσης "πύργου", κλίμακα 1:20
- Λ.02.04:** αναπαράσταση προτάσεων, κλίμακα 1:50
- Λ.02.05:** σκαρίφημα αρχικής ιδέας, κλίμακα 1:500
- Λ.02.06:** αναπαράσταση τελικής πρότασης, κλίμακα 1:500

9.4 ΣΧΕΔΙΑ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΩΝ. (Α.03.00)

A.03.01: Κατόψεις και φωτογραφική αποτύπωση 8 παραδειγμάτων ελαιοτριβείων, κλίμακα 1:200

A.03.02: Φωτογραφική αποτύπωση 4 παραδειγμάτων ελαιοτριβείων, κλίμακα 1:20

10. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΧΑΝΙΩΤΙΚΑ (ΚΥΔΩΝΙΑ)

	οικογένειες			οικογένειες	
	χριστ.	μουσ.		χριστ.	μουσ.
1. Κεραμειά ²⁵	194	0	24. Μανουλάτος	14	3
2. Θέρισσο	80	2	Μανουλάτουλο		
3. Μεσολιά	72	3	25. Ψαθιγάνο Ψαθιγάνος	14	2
4. Λάκοι Λάκοι	140	2	26. Λουτράκι	6	2
5. Σέμπρονος, Νέα Ροίμακα, Πρασιές, Σαΐδια, Χωστή, Όρθούνι, Καρές, Καράσου, Σκαφηδόαα	150	12	27. Γεράκι	16	8
6. Κάμποι	0	0	28. Μόδι	18	18
7. Σαρλι	10	6	29. Πατελάροι	6	4
8. Μέση Σαρλι	10	6	30. Πλατανιάς	40	4
9. Νέο Χωριό	3	2	31. Γαλατιάς	70	10
10. Βλαχερνιώτισσα	14	2	32. Έπισκοπή	0	1
11. Πύργος Ψηλόνερο	10	1	33. Άγ. Μαρίνα	20	8
12. Ξενοχωρι	2	1	34. Δαράτσος	20	5
13. Ψύλλες Ψείρες	10	0	35. Βαρύπετρο	18	0
14. Κοντομαρί	3	0	36. Σταλιάς	12	0
15. Νταρές	4	3	37. Κατσιτροχώρι	4	0
16. Σκαντζος	12	2	38. Περίβουλα	30	6
17. Βατόλακος	50	15	39. Μαιρινές	70	8
18. Άλυσανού Άλυσανός	40	9	40. Τσουκαλαριά	40	0
19. Καΐφο Καυφός	6	4	41. Νεροκούρου	30	6
20. Φουρνές	30	6	42. Μαλάζα	25	0
21. Σανές	20	4	43. Ζούρβα	15	0
22. Παπύλος	6	3	44. Βρίσες	20	10
23. Άποθής	7	0	45. Κερταμάδω Κυρταμάδω	6	5
			46. Άγιά	8	4
			47. Άκρωτήρι	250	45
			48. Παραλήψεις	30	10
			Σύνολο	1.655	252

25. Τά χωριά της περιοχής είναι τό Κοντόπουλο, ό Γερολάκκος, ή Δρακώνα, τά Σπηλιάρια και τά Παπαδιανά. Στά Παπαδιανά ανήκουν οί Άχλάδες, ό Άγ. Γεώργιος, ό Λούλος, ό Άλτερου-βάρης, ή Παναγιά και τά Χωραφιανά.

1. Πίνακας οθωμανικών και χριστιανικών οικογενειών κατά τη διαδρομή του Robert Pashley στην Κρήτη (Robert Pashley, "Ταξίδια στην Κρήτη", Α' & Β' τόμος, Βικελαία Βιβλιοθήκη, Ηράκλειο 1991.)

	Δουλευτές	Παιδιά	Γέροι	Γυναίκες
Μετόχι τοῦ Ταπεινοῦ Ὁρφανοῦ ²⁴²	—	—	—	—
Μετόχι Πασπαλοῦ ²⁴³	4	3	—	5
Μετόχι τοῦ Τζόγια ²⁴⁴ , κατοικία του καὶ τῆς οἰκογένειας του	7	2	—	5
Μετόχι Γερωμουρί ²⁴⁵	6	6	—	5
Μετόχι στοῦ Μούση ²⁴⁶	—	—	—	—
Μετόχι Πλάτη τοῦ Σακελάρη ²⁴⁷				
Μετόχι [τῶν] Δραζίνων ²⁴⁸				
Μετόχι Ἁγίου Κύριλου ²⁴⁹				
Μετόχι Ψυχρὸ ²⁵⁰				
Μετόχι Μαγουλιῶς				
Μετόχι Καμινάκι τοῦ Χαρχιά ²⁵¹				
Μετόχι ²⁵²				
Μετόχι				
Μετόχι				
Μετόχι Συκιὰ ²⁵³				
Μετόχι τοῦ Σπέρα σὸ Καμινάκι ²⁵⁴				
Μετόχι τοῦ Ὁχρα ²⁵⁵				
Μετόχι Μαγατζέδες ²⁵⁶	7	4	1	18

70

2. Απόσπασμα από τους πίνακες απογραφής του Πέτρου Καστροφύλακα, με αναφορά στα μετόχια του Λασιθίου το 1580.

(Στεργίου.Γ.Σπανάκη, "Συμβολή στην Ιστορία του Λασιθίου κατά την Βενετοκρατία", Εταιρεία Κρητικών Ιστορικών Μελετών, Ηράκλειο 1957.)

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

Principales industries de l'île de Crète pendant l'année 1873

Établissements	Nombre des établissements		Production		Machines ou métiers employés	Nombre des ouvriers	Salaire par journée	Dépense en salaires	Observations
	existants	en activité	en quantités	en valeurs					
Pressoirs à huile	2.500	1.800	kilogrammes 6.874.000	Francs 6.999.000	Manèges	3.100	2 fcs 50	Francs 348.750	Pour un mois et demi
Savonneries	50	41	6.421.000	4.669.810	—	196	2 fcs 25	86.000	Pour six mois et demi
Tanneries	100	100	110.000	280.500	—	200	2 fcs 50	127.500	Pour huit mois et demi
Fabrication de vin	1	1	25.000	7.500	—	9	2 fcs	540	Pour un mois
Totaux	2.651	1.942		11.956.810		3.505		562.790	

Πηγή: Consulat de France à la Canée, [20 Ὀκτ. 1874]: CCC/Can 29, φ. 156.

3. Πίνακας αναφοράς των ενεργών ελαιοτριβείων το 1873 στην Κρήτη

(Κάλλια Καλλιατάκη Μερτικοπούλου, "Ελληνικός Αλλοτρωτισμός και Οθωμανικές Μεταρρυθμίσεις - Η περίπτωση της Κρήτης 1868-1877.", Εκδόσεις Εστία, 1988.)

Σημείωση: Οι φωτογραφίες οι οποίες δεν φέρουν την αναφορά της πηγής, διευκρινίζω ότι η λήψη τους έχει πραγματοποιηθεί κατά την διάρκεια της επιτόπιας έρευνας, 4/1015 και 6/ 2015, από εμένα την ίδια.

Φωτογραφικό υλικό παλαιότερων χρόνων.

Ιστορικό Αρχείο Χανίων.

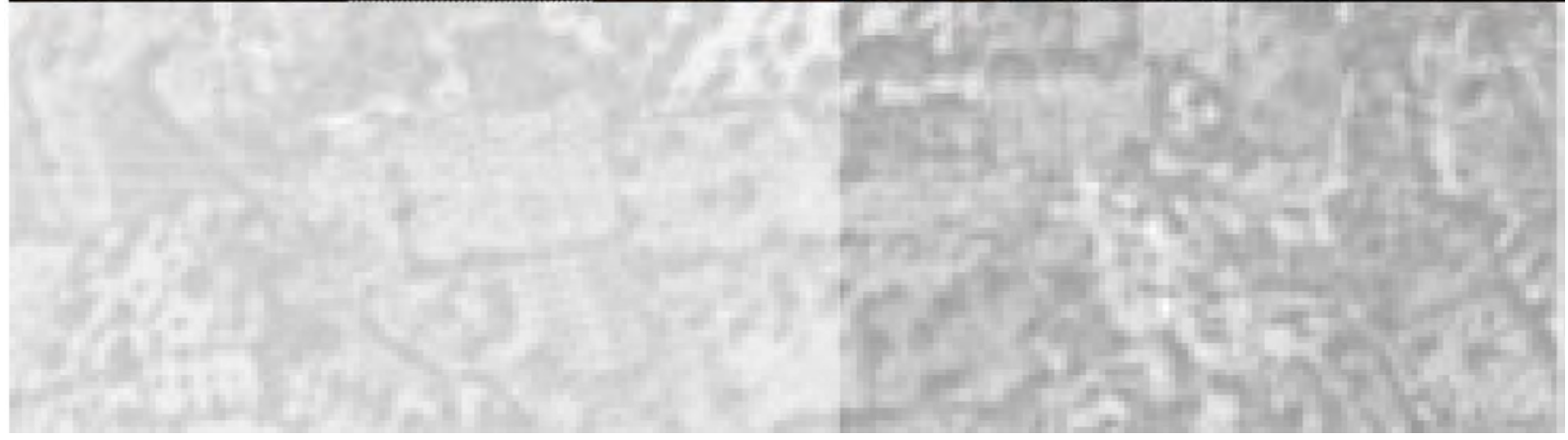
Αρχείο Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικῶν Ἔργων Κρήτης (Ηράκλειο, Κρήτης)
1983

Αρχείο Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Κρήτης (Ηράκλειο, Κρήτης),
Άγνωστης ημερομηνίας.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΔΠΜΣ : “ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ “
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ
ΣΥΝΟΛΩΝ

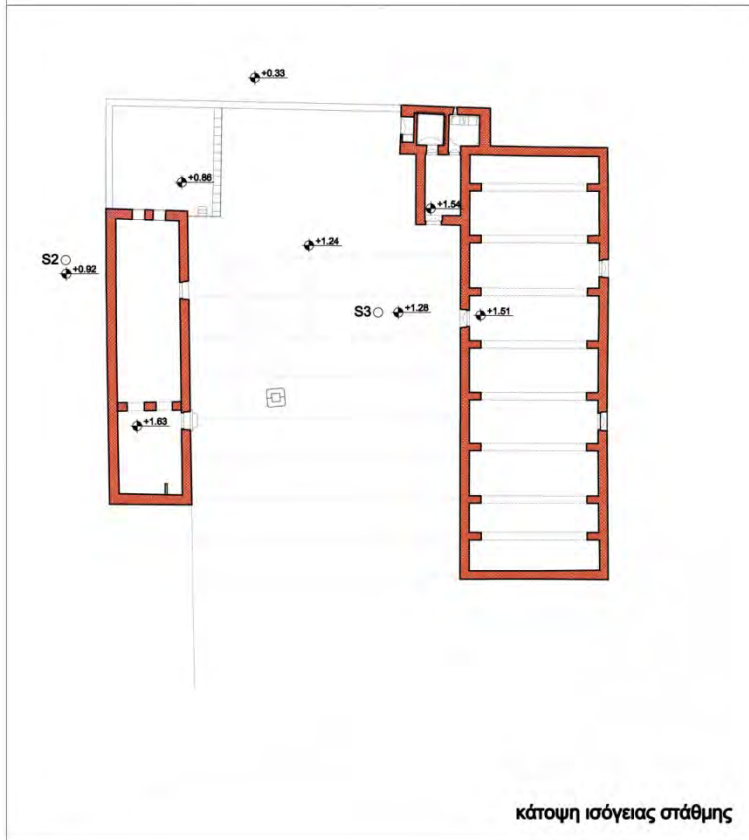
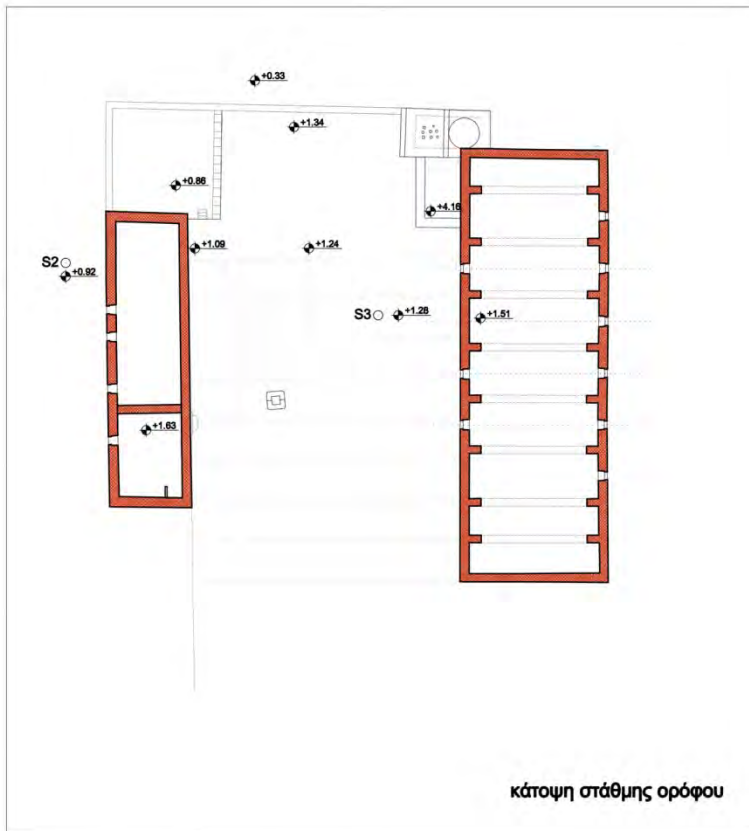
Θέμα: ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ακαδημαϊκό έτος 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ,
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόταση Επανάχρησης του Συγκροτήματος

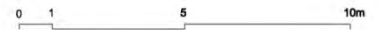
σπουδάστρια: ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
υπεύθυνος καθηγητής: ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΦΑΚΕΛΟΣ ΣΧΕΔΙΩΝ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- 1η ΦΑΣΗ
- 2η & 3η ΦΑΣΗ
- 4η ΦΑΣΗ
- 5η ΦΑΣΗ
- 6η ΦΑΣΗ

Σχετική αψοσφία ύψους (±0.00) αποπελεί το σημείο Σ1, ότως καθορίστηκε κατά την μέτρηση των υψομέτρων με την χρήση Γεωδατικού σταθμού.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΠΜΣ : " ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ "

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ακαδημαϊκό έτος 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ

Μελέτη Αποκατάστασης και

Πρόταση Επανάχρησης του Κπριακού Συγκροτήματος

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ

ΑΛΙΚΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ

ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ

φάση 1-κάτοψη ισόγειας στάθμης & ορόφου

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016

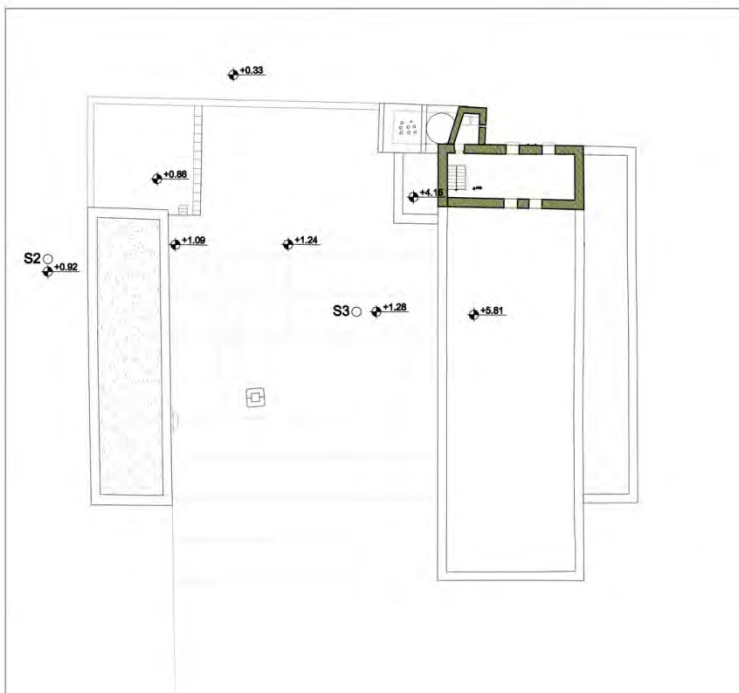
Α/Α ΣΧΕΔΙΟΥ

ΚΛΙΜΑΚΑ

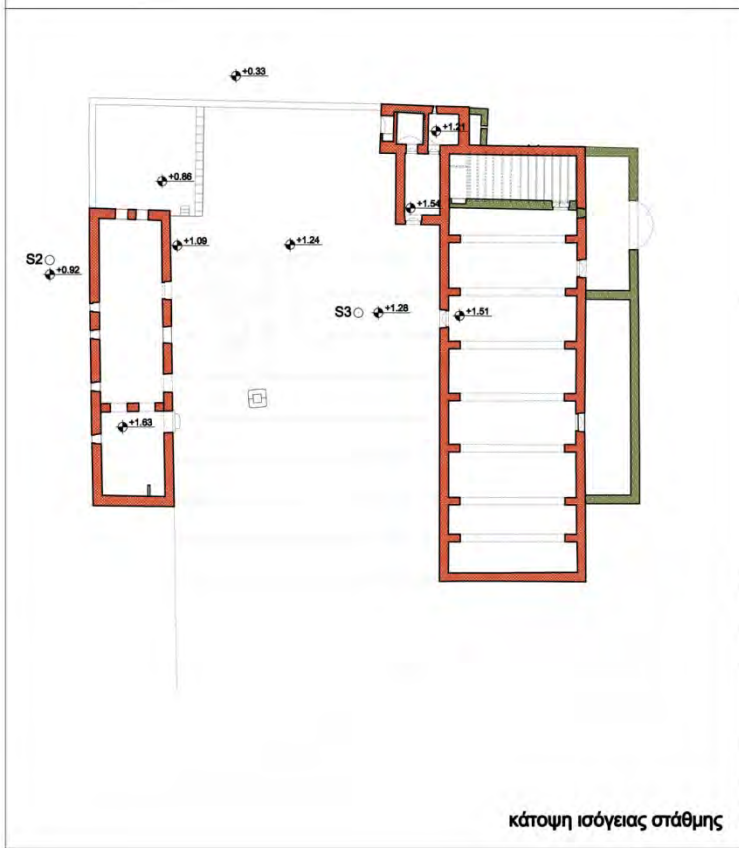
A.00.01

1/200

κάτοψη στάθμης ορόφου

κάτοψη ισόγειας στάθμης

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- 1η ΦΑΣΗ
- 2η & 3η ΦΑΣΗ
- 4η ΦΑΣΗ
- 5η ΦΑΣΗ
- 6η ΦΑΣΗ

0 1 5 10m

Σχετική αφετηρία ύψους (± 0.00) αποτελεί το σημείο Σ1, όπως καθορίστηκε κατά την μέτρηση των υψομέτρων με την χρήση Γεωδαιτικού σταθμού.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΠΜΣ : " ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ "
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ακαδημαϊκό έτος 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόταση Επανάχρησης του Κιριακού Συγκροτήματος

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ

ΑΛΙΚΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ

ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ

φάση 2-κάτοψη ισόγειας στάθμης & ορόφου

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016

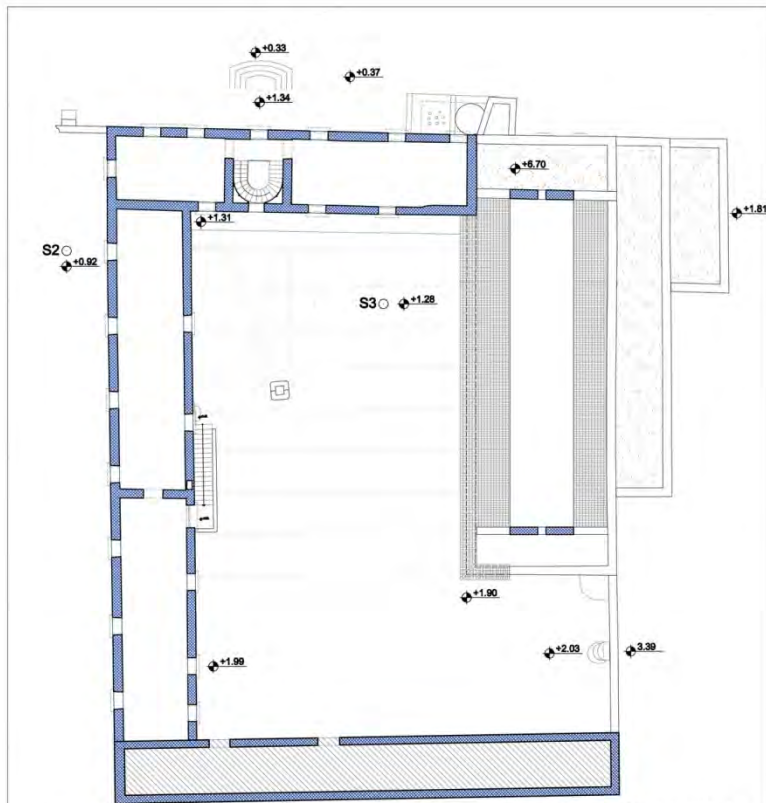
Α/Α ΣΧΕΔΙΟΥ

ΚΛΙΜΑΚΑ

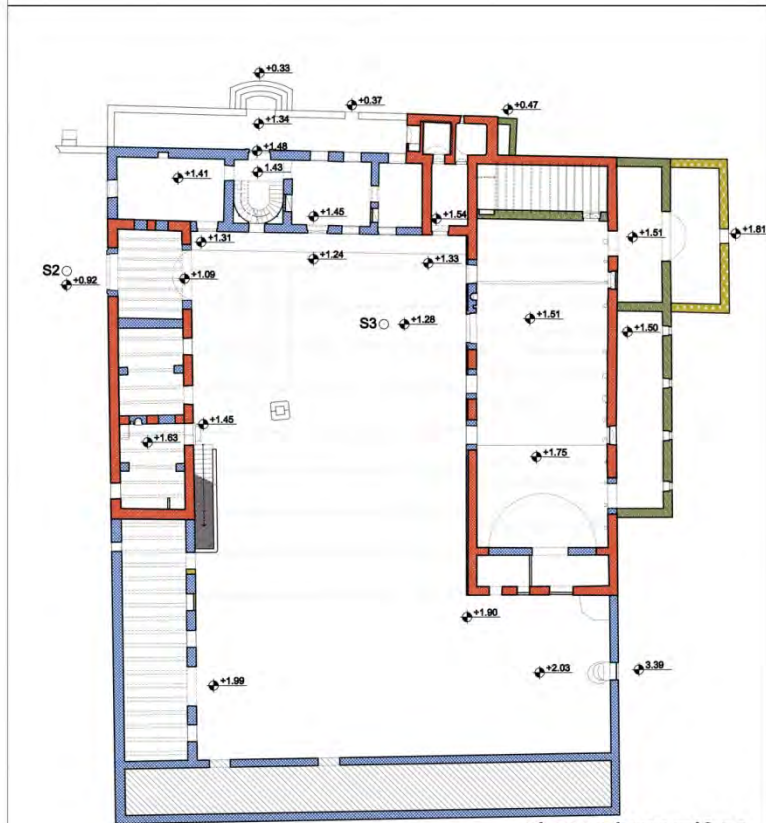
A.00.02

1/200

κάτοψη στάθμης ορόφου

κάτοψη ισόγειας στάθμης

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- 1η ΦΑΣΗ
- 2η & 3η ΦΑΣΗ
- 4η ΦΑΣΗ
- 5η ΦΑΣΗ
- 6η ΦΑΣΗ

0 1 5 10m

Σχετική αφετηρία ύψους (±0.00) αποτελεί το σημείο Σ1, όπως καθορίστηκε κατά την μέτρηση των υψομέτρων με την χρήση Γεωδατικού σταθμού.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΠΜΣ : " ΠΡΟΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ "
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ακαδημαϊκό έτος 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόταση Επανάχρησης του Κτιριακού Συγκροτήματος

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ

ΑΛΙΚΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ

ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ

φάση 3-κάτοψη ισόγειας στάθμης & ορόφου

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016

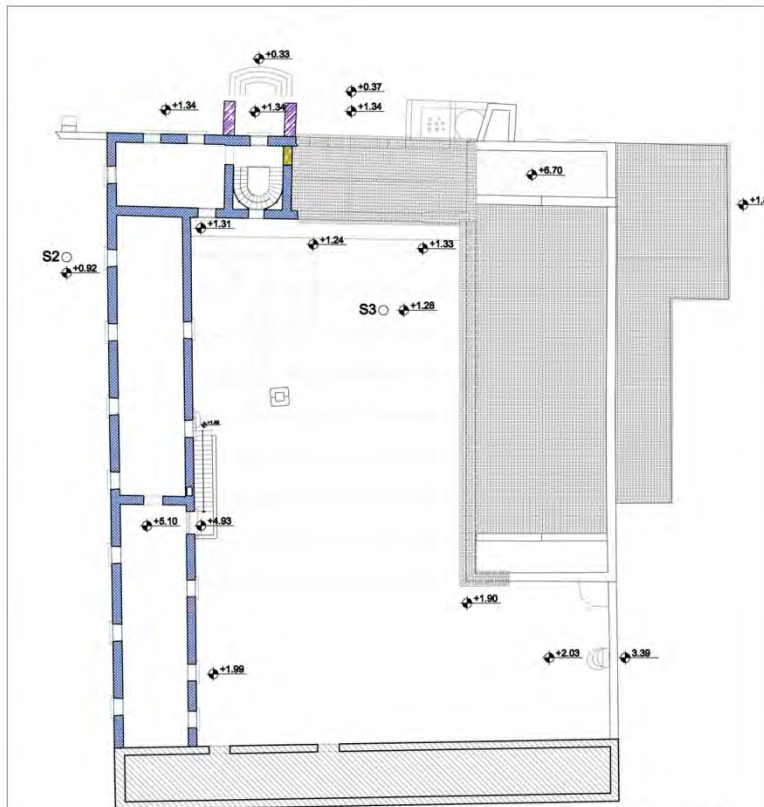
Α/Α ΣΧΕΔΙΟΥ

ΚΛΙΜΑΚΑ

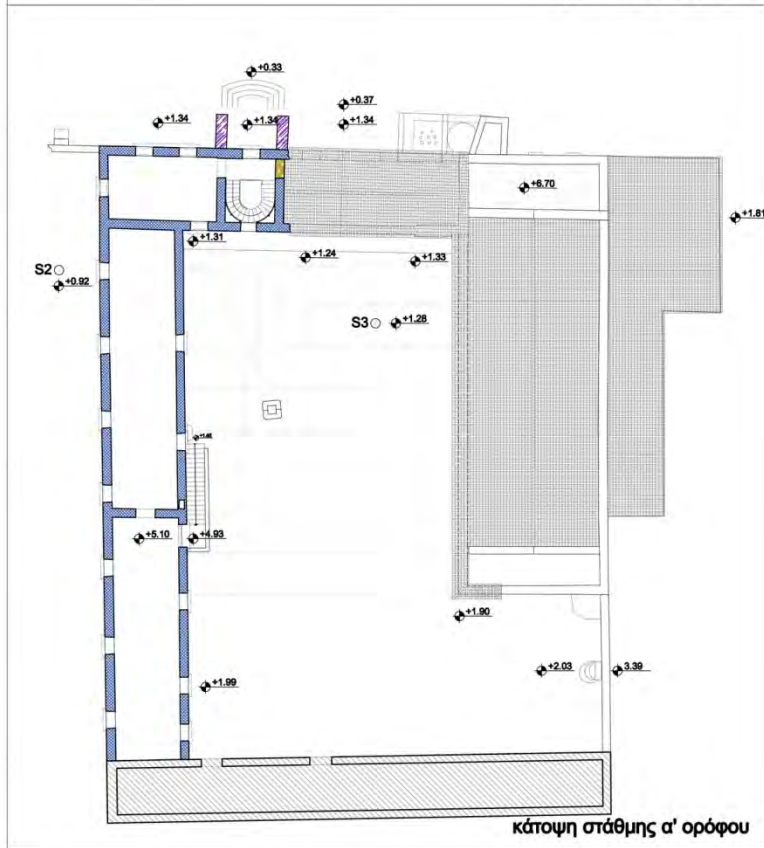
A.00.03

1/200

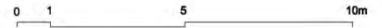
κάτοψη στάθμης β' ορόφου

κάτοψη στάθμης α' ορόφου

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- 1η ΦΑΣΗ
- 2η & 3η ΦΑΣΗ
- 4η ΦΑΣΗ
- 5η ΦΑΣΗ
- 6η ΦΑΣΗ

Σχετική αμετρία ύψους (±0.00) αποτελεί το σημείο Σ1, όπως καθορίστηκε κατά την μέτρηση των υψομέτρων με την χρήση Γεωδαιτικού σταθμού.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

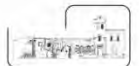
ΔΠΜΣ : " ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ "
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ

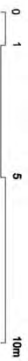
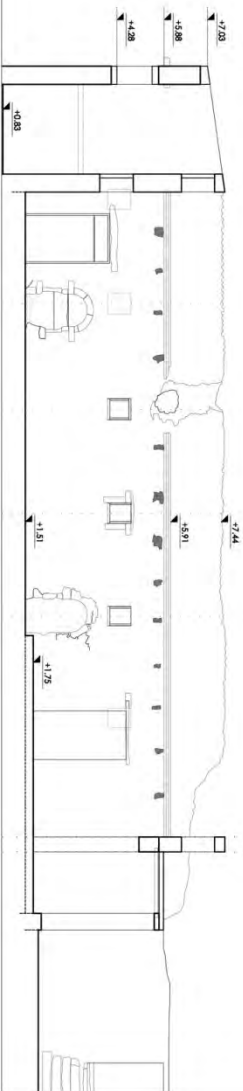
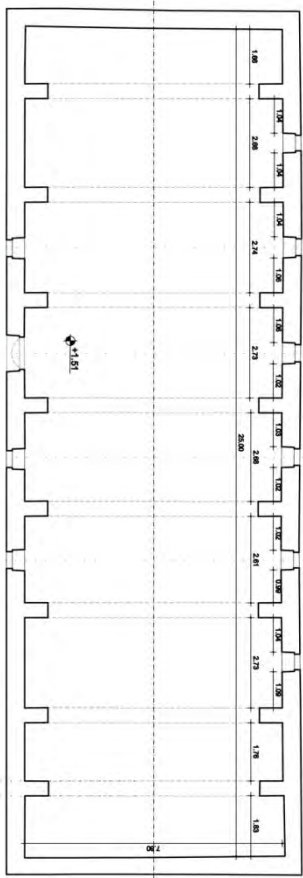
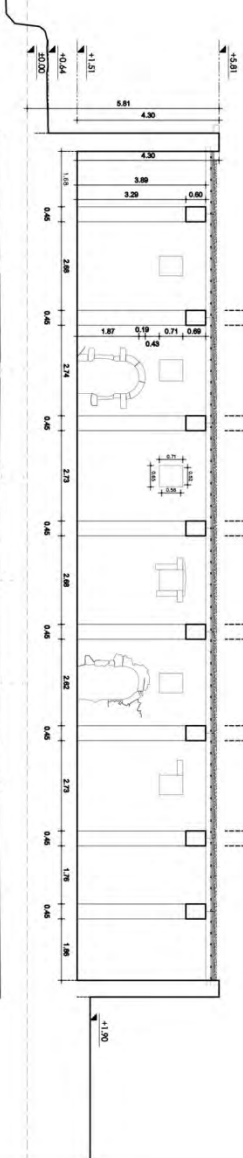
ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
 ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
 ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
 ακαδημαϊκό έτος 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόταση Επανάχρησης του Κτιριακού Συγκροτήματος

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ ΑΛΙΚΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
 ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ
 ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ φάση 6-κάτοψη α' ορόφου & β' ορόφου
 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
 Α/Α ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΛΙΜΑΚΑ

A.00.04 1/200

Σχολή Αρχιτεκτονικής (40.00) - αρμοδία το σχέδιο Σ1, όπως καθοδηγήθηκε κατά την έκφραση των υποδείξεων με την χρήση Γεωμετρικού σχεδίου.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΩΝ

ΘΕΜΑ: ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΤΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΙΣΣΗ ΙΩΑΝΝΗΣ
αυτοέγκριση έτος: 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΕΥΧΑΚΗ
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόταση Επισκευής του Κτιριακού Συμπλοκήματος

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ: ΔΑΙΚΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΣΤΥΛΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ: ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ

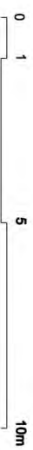
ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ: Διακήρυξη τομή ελασιοτριβείου (αρχικά & τελικά)

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016

ΑΝ ΣΧΕΔΙΟΥ: ΚΑΜΑΚΑ

A.00.05 1/100

Σχετικό σχέδιο για το σημείο Σ1, όπως καθορίστηκε κατά την μελέτη των υποέργων με την χρήση Γεωδαιτικού οργάνου.

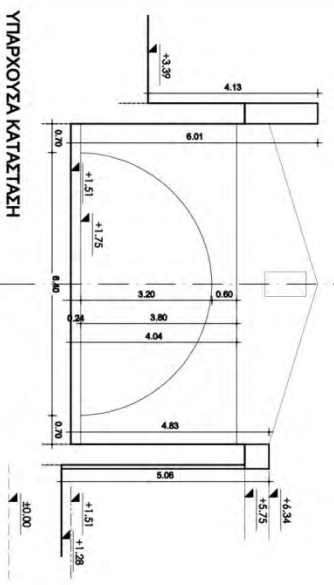
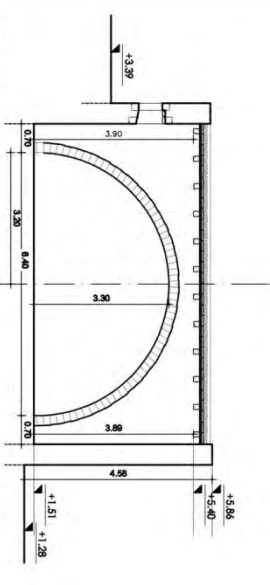
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΩΝ

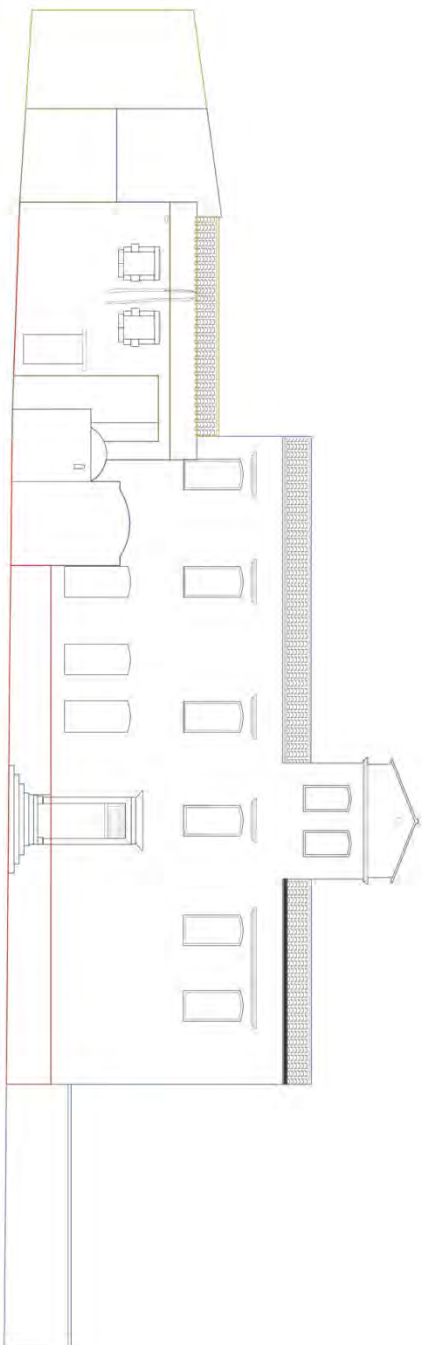
ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΥΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ακαδημαϊκό έτος 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόταση Επανάχρησης του Κτιριακού Συγκροτήματος

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ ΔΑΙΚΙΑΝΟΣ ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ
ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ εγκάρσια τομή ελασιοτριβείου (αρχικά & τελικά)
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
ΑΛΛ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΙΜΑΚΑ

A.00.06 1/200

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

	1η ΦΑΣΗ
	2η & 3η ΦΑΣΗ
	4η ΦΑΣΗ
	5η ΦΑΣΗ
	6η ΦΑΣΗ

Σχέδιο μετρήσει λίανος (1:100), αρμοδίως εγγεγραμμένος αρχιτέκτονας και μη μέλη του τμήματος υποδείξεων με την χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΔΙΠΛΩΣ : * ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ *
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΩΝ

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΥΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΣΣΗ ΙΩΑΝΝΗΣ
 αναρτημένο έως 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΩΧΙ ΗΞΥΧΑΚΗ
 Μελέτη Αποκατάστασης και
 Πρώτησαν Επισκόπησης του Κτιριακού Συμπλοκήματος

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ ΑΛΙΚΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΣΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ
ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ Βορεινή όψη μετοχίου με όλες τις κτισσοσκευαστικές φάσεις διακοπής
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
ΑΝ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΜΑΚΑ
A.00.07 1/100

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- 1η ΦΑΣΗ (ΟΥΝΙΑ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΕΠΟΧΗ 1700-1750)
- 2η & 3η ΦΑΣΗ (1750 -1870)
- 4η ΦΑΣΗ (1870-1871)
- 5η ΦΑΣΗ (ΜΕΤΑΞΥ 1870 & ΑΡΧΩΝ 20ου ΑΙΩΝΑ)
- 6η ΦΑΣΗ (1940 ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ)

Σχετική ομοσχημη ύψους (±0,00) αναφορά το σημείο Σ1, όπως καθορίζεται από την μετρηση των υποδείξεων με την χρήση Γαλλοσπουδα στυλίου.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑ : " ΠΡΟΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ "
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΩΝ

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΥΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΗΣ

αποδεδειγμένο έτος 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΞΥΧΑΚΗ
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόταση Επανάχρησης του Κτηριακού Συγκροτήματος

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ

ΣΤΡΑΤΟ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

ΑΔΑ ΣΧΕΔΙΟΥ

ΑΔΙΚΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ

Υπάρχουσα κατάσταση με όλες τις φάσεις

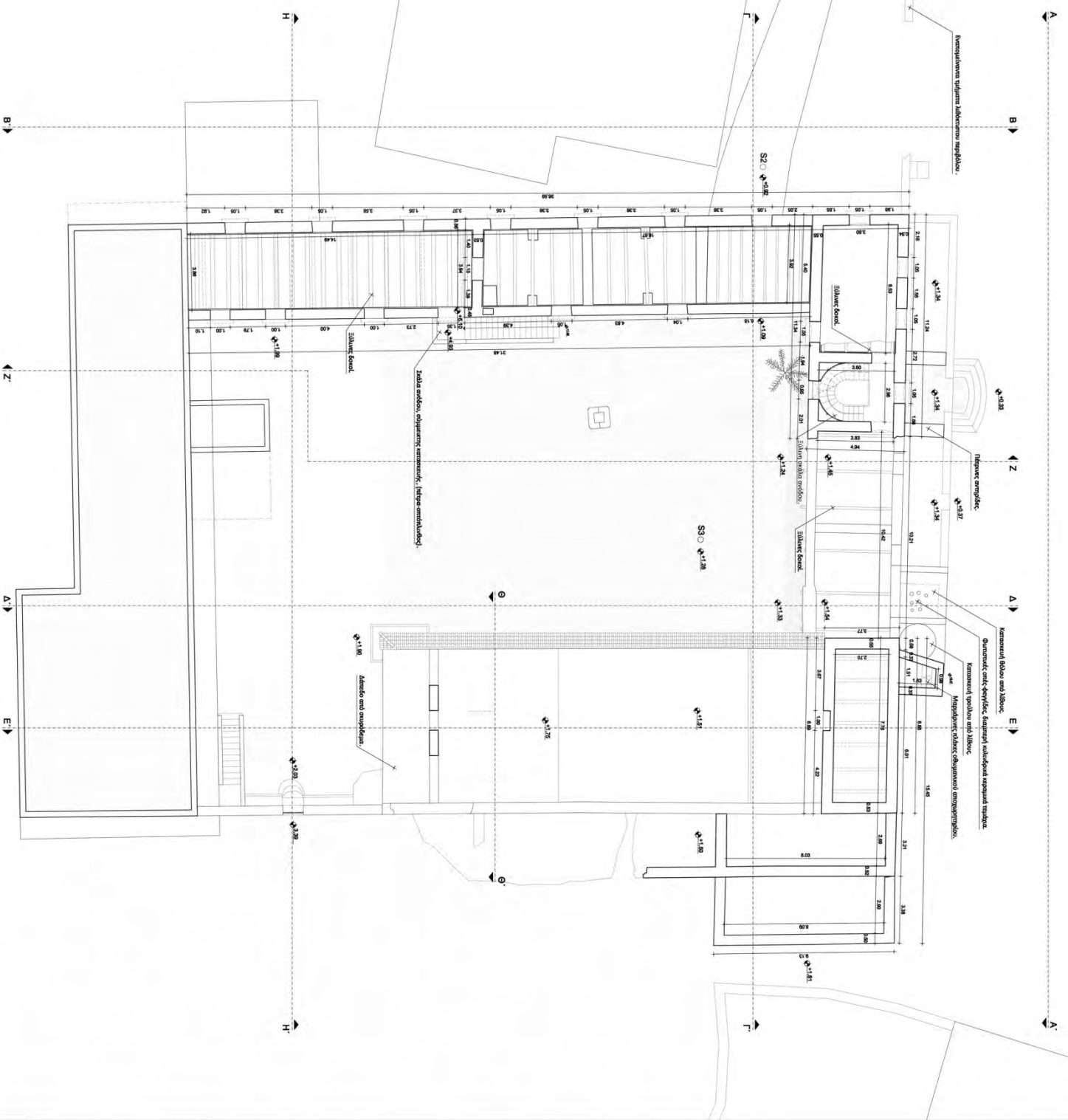
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016

ΚΑΝΙΜΑΚΑ

A.00.08

1/200

ΥΠΟΜΟΝΗ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΩΝ

- Γραμμή τοιχο-χάρη
- Στάδιο βελτίωσης (κατεύθυνση)
- Στάδιο βελτίωσης (κατεύθυνση)
- Υπόγειος ορόφος
- Γραμμή ορόφου
- Ορόφος ορόφου
- Ορόφος ορόφου
- Ορόφος ορόφου

Σχιστό όριο (40.00) ορισμένο σύμφωνα με το άρθρο 51, όπως τροποποιήθηκε κατά την περίπτωση ααα υπογράφουν με την χρήση Γραμμικού ορίου.

0 1 5 10m

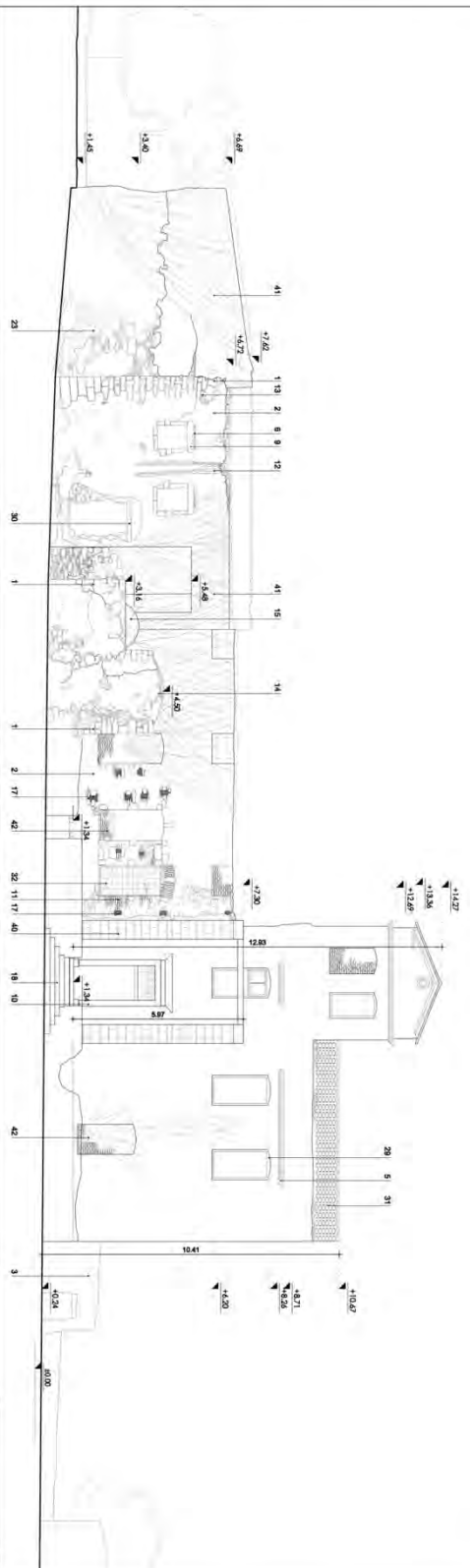
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΩΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΔΙΠΛΩΜΑ : " ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ "
ΣΥΝΤΗΡΙΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΩΝ

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΤΟΥΔΙΑΣΤΡΙΑ ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΣΣΗ ΙΩΑΝΝΙΝΗΣ
ορισμένο έτος 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΩΒΙΟ ΗΕΥΧΑΚΗ
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόσβαση Επισκεψιμότητας του Κτιρίου του Συγκροτήματος

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ ΑΛΚΙΟΝΙΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΑΓΓΙΑΣ, ΝΟΜΟΣ ΣΧΑΝΙΩΝ
ΣΤΑΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ κτίριου ορόφου (+6.45)
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
Α/Α ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΜΑΚΑ

A.01.03 1/100

- ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΥΑΚΙΝΩ**
1. Γραμμές τοίχων, (μπαλτόβοι)
 2. Γραμμές οροφών, (μπαλτόβοι)
 3. Επιστοιχισμένα πλαίσια κλιμακιστού μπαλκόνι.
 4. Διακοσμητικό τείχος από στρογγυλά, (κυρτά) σκαλιά.
 5. Πύλη από στρογγυλά, (κυρτά) σκαλιά.
 6. Πύλη από στρογγυλά, (κυρτά) σκαλιά.
 7. Θύλακες από μπαλτόβοι, 1ης όροφο.
 8. Θύλακες από μπαλτόβοι, 1ης όροφο.
 9. Θύλακες από μπαλτόβοι, 2ης όροφο.
 10. Θύλακες από μπαλτόβοι, 4ης όροφο.
 11. Μπαρμπεκ-ολυμπερτζι, (μπαλτόβοι-στρογγυλάβοι).
 12. Πύλη από στρογγυλά, 1ης όροφο.
 13. Κεραμικά/βόλου από λίθους.
 14. Κεραμικά/βόλου από λίθους.
 15. Κεραμικά/βόλου από λίθους.
 16. Κεραμικά/βόλου από λίθους.
 17. Κεραμικά/βόλου από λίθους.
 18. Στάλα από λίθους, (μπαλτόβοι-στρογγυλάβοι).
 19. Στάλα από λίθους, (μπαλτόβοι-στρογγυλάβοι).
 20. Στάλα από λίθους, (μπαλτόβοι-στρογγυλάβοι).
 21. Στάλα από λίθους, (μπαλτόβοι-στρογγυλάβοι).
 22. Βασίλειο βόλου, (κεραμικά/βόλου-λίθους).
 23. Βασίλειο βόλου, (κεραμικά/βόλου-λίθους).
 24. Βασίλειο βόλου.
 25. Βασίλειο βόλου.
 26. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 27. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 28. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 29. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 30. Βασίλειο βόλου.
 31. Βασίλειο βόλου.
 32. Βασίλειο βόλου.
 33. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 34. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 35. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 36. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 37. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 38. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 39. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 40. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 41. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 42. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 43. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 44. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 45. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 46. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 47. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 48. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 49. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 50. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.
 51. Βασίλειο βόλου από στρογγυλά εν. βόλου.

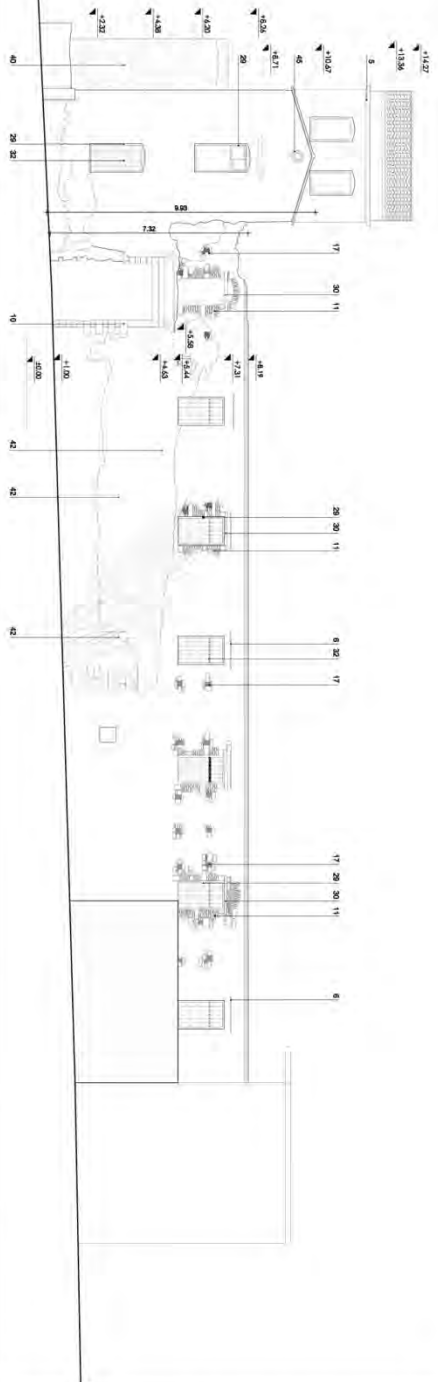
Σχέση οροφής, ύψους (±0,00) σημείο το ορόφο 11, όροφος κεντρικό και την αριστερή του κτιρίου, με την οροφή Γλυκόμυρι ορόφου.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΕΩΡΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΩΝ

ΒΕΝΙΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΤΟΥΔΑΙΩΝ ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΗΣ
νοεμβρίου έτος 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΕΥΧΑΧΗ
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόταση Επανάχρησης του κτιρίου Συγκροτήματος

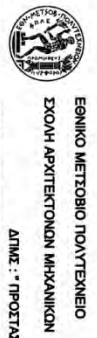
ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ ΑΛΙΕΙΔΑΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΑΓΙΑΣ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
ΕΤΑΣΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ όψη από
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
Α.Α. ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΜΜΑΚΑ
A.01.04 1/100

Σχολή ορισμένη ύψους 1:1000 αναφορά το σχέδιο Ε.1, όπως καθορίζεται από την απόφαση των υπηρεσιών, με την χρήση του ορισμένου οριζήτου.

- ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΥΛΙΚΩΝ**
1. Προβλεπόμενα υλικά (προσδόκω)
 2. Επισκευαστικά υλικά (προσδόκω)
 3. Επισκευαστικά υλικά (προσδόκω)
 4. Αποκαταστάσιμα υλικά (προσδόκω)
 5. Υλικά (προσδόκω)
 6. Υλικά (προσδόκω)
 7. Υλικά (προσδόκω)
 8. Υλικά (προσδόκω)
 9. Υλικά (προσδόκω)
 10. Υλικά (προσδόκω)
 11. Υλικά (προσδόκω)
 12. Υλικά (προσδόκω)
 13. Υλικά (προσδόκω)
 14. Υλικά (προσδόκω)
 15. Υλικά (προσδόκω)
 16. Υλικά (προσδόκω)
 17. Υλικά (προσδόκω)
 18. Υλικά (προσδόκω)
 19. Υλικά (προσδόκω)
 20. Υλικά (προσδόκω)
 21. Υλικά (προσδόκω)
 22. Υλικά (προσδόκω)
 23. Υλικά (προσδόκω)
 24. Υλικά (προσδόκω)
 25. Υλικά (προσδόκω)
 26. Υλικά (προσδόκω)
 27. Υλικά (προσδόκω)
 28. Υλικά (προσδόκω)
 29. Υλικά (προσδόκω)
 30. Υλικά (προσδόκω)
 31. Υλικά (προσδόκω)
 32. Υλικά (προσδόκω)
 33. Υλικά (προσδόκω)
 34. Υλικά (προσδόκω)
 35. Υλικά (προσδόκω)
 36. Υλικά (προσδόκω)
 37. Υλικά (προσδόκω)

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΩΝ

ΘΕΜΑ: ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΤΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΕΒΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΙΣΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
 Ημερομηνία έτος: 2015-2016

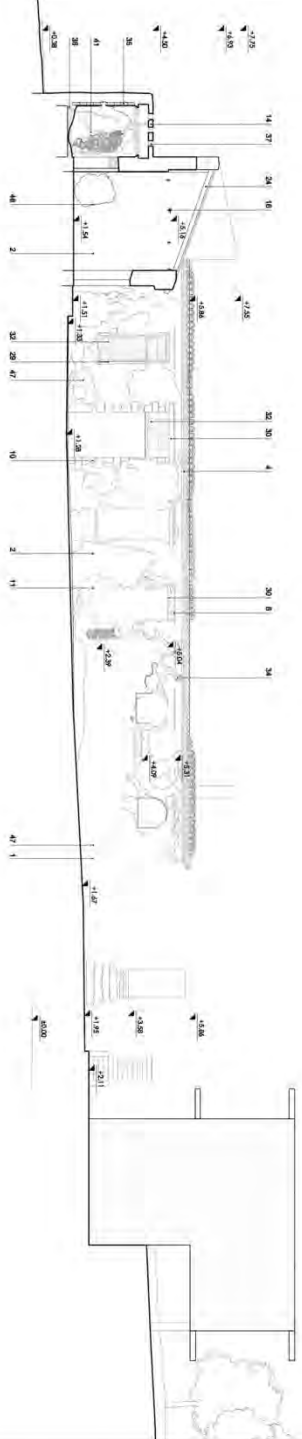
ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόσβαση Επαρκήχρηστος του Κτιρίου Συγκροτήματος

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ: ΑΙΓΙΝΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΣΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
ΕΠΙΛΟΓΟ ΜΕΛΕΤΗΣ: ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ: όψη ΒΡ'
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
ΑΔ ΣΧΕΔΙΟΥ: ΚΑΝΑΚΑ

A.01.05

1/100

ΥΠΟΜΟΝΗΜΑ ΥΠΟΚΩΔΙΩΝ

- 1. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 2. Απορροή νερού από τοίχους
- 3. Κοινοχώρος υψίτης αβαντακού σκαπάλου
- 4. Απορροή νερού από σκελετό, (σκαπάλ σκαπάλ)
- 5. Απορροή νερού από τοίχους, (σκαπάλ σκαπάλ)
- 6. Πλάκα απορροής από σκελετό σκαπάλου
- 7. Απορροή νερού από τοίχους, (σκαπάλ σκαπάλ)
- 8. Απορροή νερού από τοίχους, (σκαπάλ σκαπάλ)
- 9. Απορροή νερού από τοίχους, (σκαπάλ σκαπάλ)
- 10. Απορροή νερού από τοίχους, (σκαπάλ σκαπάλ)
- 11. Απορροή νερού από τοίχους, (μπαρμπαλό-σκαπάλ)
- 12. Απορροή νερού, (σκαπάλ)
- 13. Απορροή νερού, (σκαπάλ)
- 14. Απορροή νερού, (σκαπάλ)
- 15. Κοινοχώρος υψίτης αβαντακού σκαπάλου
- 16. Απορροή νερού από τοίχους, (σκαπάλ σκαπάλ)
- 17. Απορροή νερού από τοίχους, (σκαπάλ σκαπάλ)
- 18. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 19. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 20. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 21. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 22. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 23. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 24. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 25. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 26. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 27. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 28. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 29. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 30. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 31. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 32. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 33. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 34. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 35. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 36. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 37. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 38. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 39. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 40. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 41. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 42. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 43. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 44. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 45. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 46. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 47. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 48. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 49. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 50. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 51. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)
- 52. Ξυλινός υπονόμος, (μπαρμπαλό)

Σχέση οριζόντιοι ύψους (από 000) ομοιάζει το οριζόντιο 1:1, όπως και οριζόντιοι από την άριστη του κλίμακας, με την κλίμακα (από 000) ομοιάζει.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΔΙΠΛΩ : " ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ "
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΩΝ

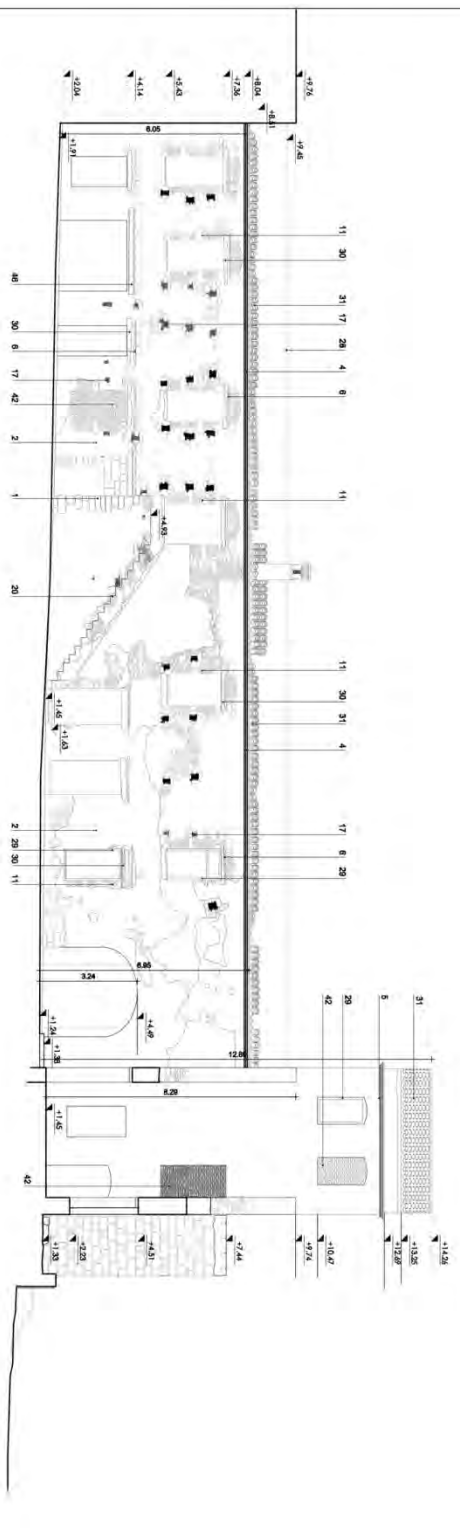
ΒΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΤΟΥΔΑΤΡΙΑ ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΗΤΣ
από 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΕΥΧΑΚΗ
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόσθηξη Επισκευής του Κτιρίου Συγκροτήματος

ΒΕΜΑ ΕΡΓΟΥ ΑΝΚΙΣΣΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΑΣ
ΣΤΥΛΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΒΕΜΑ ΣΥΝΕΛΟΥ όλην-τόλη 85'
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
ΑΔ ΣΥΝΕΛΟΥ ΚΑΜΑΚΑ

A.01.07 1/100

- ΥΠΟΜΟΝΗΜΑ ΥΛΙΚΩΝ**
1. Γραφείο επιμελητή (ημερησίως)
 2. Αποθηκευτήριο
 3. Διευθυντικό γραφείο
 4. Διοικητικό γραφείο
 5. Διοικητικό γραφείο
 6. Διοικητικό γραφείο
 7. Διοικητικό γραφείο
 8. Διοικητικό γραφείο
 9. Διοικητικό γραφείο
 10. Διοικητικό γραφείο
 11. Διοικητικό γραφείο
 12. Διοικητικό γραφείο
 13. Διοικητικό γραφείο
 14. Διοικητικό γραφείο
 15. Διοικητικό γραφείο
 16. Διοικητικό γραφείο
 17. Διοικητικό γραφείο
 18. Διοικητικό γραφείο

20. Στάδιο ενδοενομή
21. Στάδιο ενδοενομή
22. Στάδιο ενδοενομή
23. Στάδιο ενδοενομή
24. Στάδιο ενδοενομή
25. Στάδιο ενδοενομή
26. Στάδιο ενδοενομή
27. Στάδιο ενδοενομή
28. Στάδιο ενδοενομή
29. Στάδιο ενδοενομή
30. Στάδιο ενδοενομή
31. Στάδιο ενδοενομή
32. Στάδιο ενδοενομή
33. Στάδιο ενδοενομή
34. Στάδιο ενδοενομή
35. Στάδιο ενδοενομή
36. Στάδιο ενδοενομή
37. Στάδιο ενδοενομή

38. Στάδιο ενδοενομή
39. Στάδιο ενδοενομή
40. Στάδιο ενδοενομή
41. Στάδιο ενδοενομή
42. Στάδιο ενδοενομή
43. Στάδιο ενδοενομή
44. Στάδιο ενδοενομή
45. Στάδιο ενδοενομή
46. Στάδιο ενδοενομή
47. Στάδιο ενδοενομή
48. Στάδιο ενδοενομή
49. Στάδιο ενδοενομή
50. Στάδιο ενδοενομή
51. Στάδιο ενδοενομή

Σημειώνεται ότι ο αριθμός των χώρων είναι ενδεικτικός και μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τις απαιτήσεις του πελάτη.

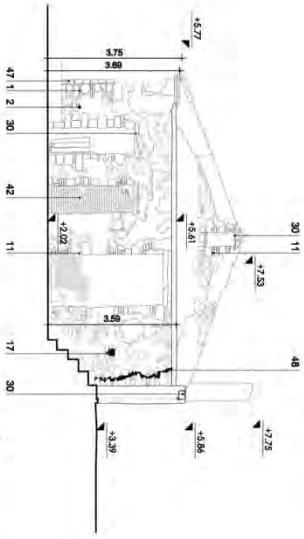
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΕΩΡΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΥΝΤΗΡΙΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ

ΒΕΝΙΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΤΟΥΔΑΤΡΙΑ ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΣΣΗ ΙΩΑΝΝΗΤ
αυγούστου έτος 2015-2016

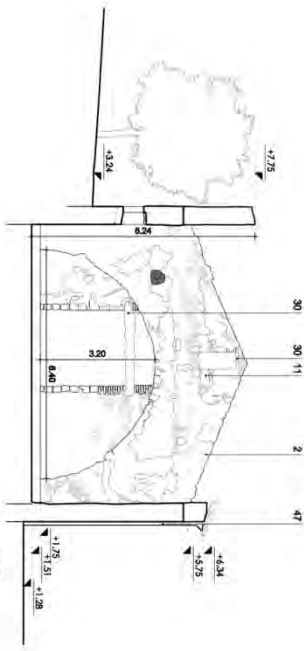
ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόσβαση Εισαγωγής του Κτηριακού Συγκροτήματος

ΒΕΝΙΑ ΕΡΓΟΥ
ΙΤΑΛΙΟ ΜΕΛΕΤΗ
ΒΕΝΙΑ ΣΧΕΔΙΟΥ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
ΑΝ ΣΧΕΔΙΟΥ
ΚΑΜΑΚΑ
ΑΝΚΙΛΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΤΡΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΔΙΝ
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
όψη-τομή 55
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
Α.01.09
1/100

νότια όψη ηη'

τομή θθ'

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΥΛΙΚΩΝ

1. Γραβάδα, τοιχοποιία, (μπαζιλόσι)
2. Απορροήσιμη
3. Επισκευασμένη τσιμεντολίτσα λιθόκτιστου παρτέριου
4. Δακοσμητική τσιμεντολίτσα από ορθολιθόλιθο, (τοπική σελή)
5. Δακοσμητική τσιμεντολίτσα από ορθολιθόλιθο και ψίλλο
6. Γείσο από τσιμεντολίτσα από ορθολιθόλιθο
7. Επισκευασμένη τσιμεντολίτσα, 1ης φάσης
8. Πλακάκι από τσιμεντολίτσα, 2ης φάσης
9. Πλακάκι από τσιμεντολίτσα, 3ης φάσης
10. Πλακάκι από τσιμεντολίτσα, 4ης φάσης
11. Άνωφωτες ολυμπιακές κερραματικές, (μπαζιλόσι-ορθολιθόσι)
12. Άνωφωτες
13. Πλακάκι υδρορροής, 1ης φάσης
14. Κεραματική πλάκα από λίθου
15. Κεραματική πλάκα από λίθου
16. Πλάκα-δοκοθήκη στην ταχυοείδα
17. Στάσιμη πλάκα
18. Στάσιμη οροφή
19. Στάσιμη οροφή
20. Στάσιμη οροφή, ολυμπιακές κερραματικές, (πρώτη ορθολιθόσι)
21. Στάσιμη οροφή, με την χρήση υλικού πολλαπλού εστιασμού διακοσμητική
22. Πορτογαλικό έδαφος, (κεραμική πορτογαλ-15κ.)
23. Πορτογαλικό έδαφος, (κεραμική πορτογαλ-15κ.)
24. Στάσιμη οροφή
25. Άδαφος από σκυρόδεμα.
26. Στάσιμη οροφή από σκυρόδεμα και βότσαλα
27. Άδαφος από κεραμική πλάκα
28. Άδαφος από λίθου/έδαφος στέγης
29. Στάσιμη οροφή
30. Έδαφος ποταμού
31. Κεραματική
32. Μεταλλική οροφή
33. Μεταλλική οροφή εσωτερικής μπίρας
34. Μεταλλική οροφή στέγης
35. Υπερμεταλλική οροφή
36. Υπερμεταλλική οροφή
37. Φωτιστικές οροφές
38. Μεταλλικές οροφές
39. Λιθόλιθινη
40. Πλάκα σκυροδέματος
41. Κόκκινη σκυροδέματος
42. Σκυροδέματος
43. Κεραματική οροφή
44. Κεραματική οροφή
45. Σκυροδέματος
46. Μεταλλική οροφή
47. Εργασιμότητα οροφής
48. Πλάκα
49. Πλάκα
50. Πλάκα
51. Έδαφος από σκυρόδεμα

0 1 5 10m

Σχέση κλίμακας (1:40.00) αφορά το σχέδιο Σ1, όπως καθορίστηκε κατά την λειτουργία των υποέργων, με την χρήση Γραβάδα οροφής.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΩΝ

ΒΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΤΟΥΔΑΙΡΙΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΑΜΟΝΤΟΥ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

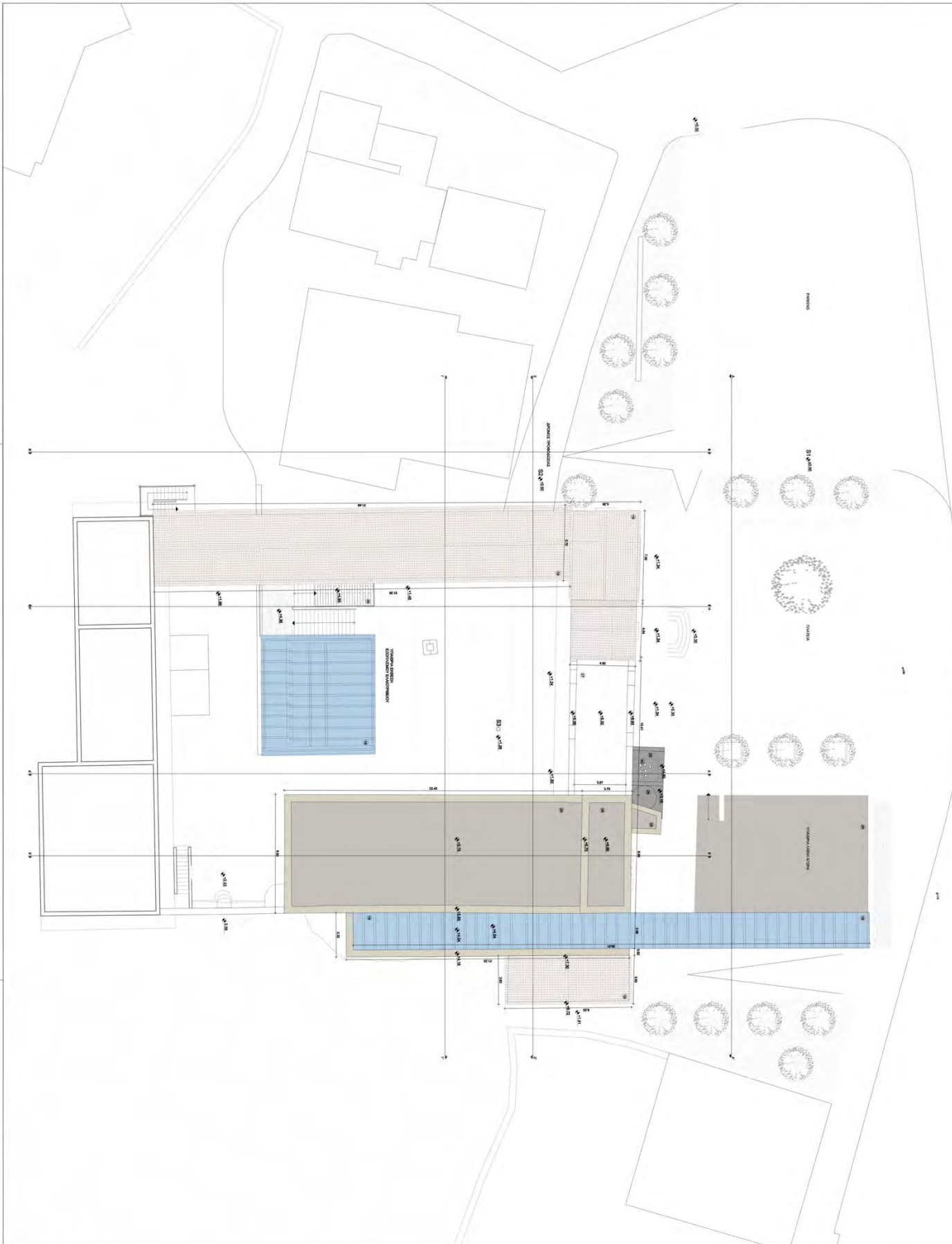
σεπτέμβριο έτος 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόσβαση Επανάχρησης του Κτιριακού Συγκροτήματος

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ: ΔΑΙΚΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ: ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ: νότια όψη ελαιοτριβείου ηη' & τομή θθ'
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
ΑΝ ΣΧΕΔΙΟΥ: ΚΑΙΜΑΚΑ

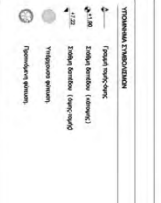
A.01.10 1/100

ΥΠΟΜΕΤΡΗΣΗ

1. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας
2. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια
3. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια και οικόπεδο
4. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο και οικόπεδο
5. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
6. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
7. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
8. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
9. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
10. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
11. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
12. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
13. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
14. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
15. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
16. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
17. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
18. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
19. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
20. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
21. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
22. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
23. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
24. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
25. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
26. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
27. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
28. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
29. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
30. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
31. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
32. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
33. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
34. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
35. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
36. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
37. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
38. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
39. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο
40. Έκταση επιφανειακής υδρικής ακροπόρτας με κτίρια, οικόπεδο, οικόπεδο και οικόπεδο

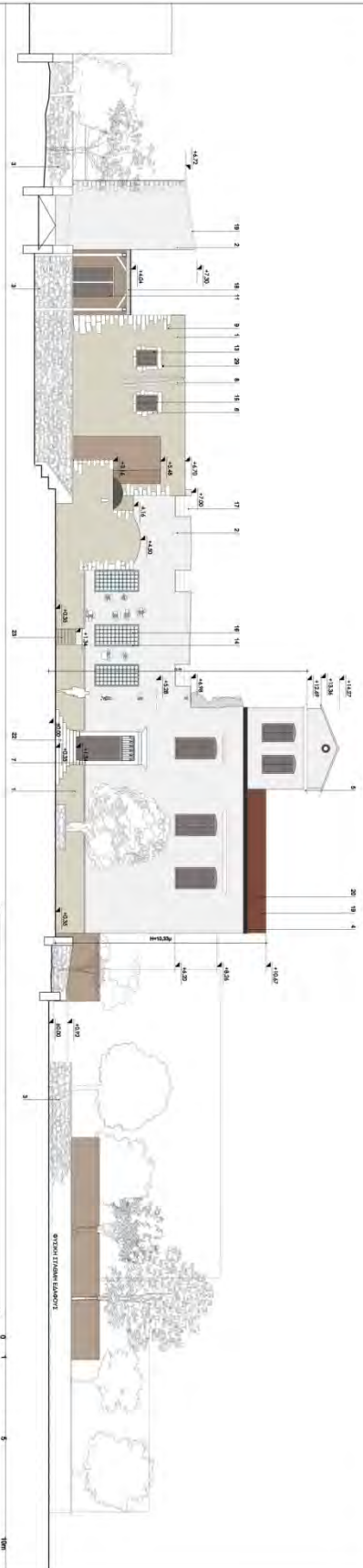
Σημειώνεται επίσης (σε 1:100) ορισμένα στοιχεία 1:1, όπως υδρική ακροπόρτα και υδρική ακροπόρτα, για την οποία θα υπολογιστεί η υδρική ακροπόρτα.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΓΥΡΤΕΡΟΝΟΜΩΝ ΜΗΡΑΝΙΚΩΝ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ

ΘΕΜΑ: ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
 ΣΤΟΙΧΙΑΤΑ ΕΛΕΓΧΙΜΟΤΗΤΩΝ
 ΥΠΕΡΒΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΚΑΙΣΕ ΣΑΝΝΗΣ
 ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: 2015-2016

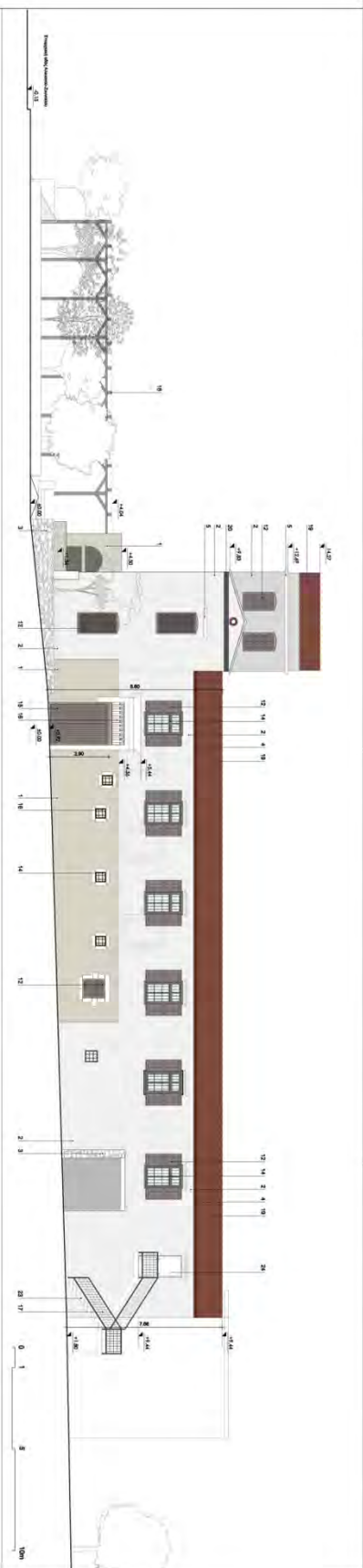
ΤΟ ΜΕΤΩΝ ΗΣΥΧΑΗ
 ΜΟΝΗ ΑΝΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ
 ΠΡΩΤΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
 ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
 ΚΤΙΡΙΟΥ Β' ΟΡΟΦΟΥ (ΟΡΙΣΜΟΣ + 10,60)
 ΟΡΟΦΟΥ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟ 2016
 Α.Α. ΣΚΟΠΟΥ ΚΑΜΑΚΑ
A.02.04 1/100

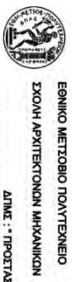

- ΠΡΟΤΑΓΜΑ ΒΙΟΚΑΙΩΝ**
1. Τάβλι επιπέδου επιπέδου, στεγνό, ορόφο.
 2. Τάβλι επιπέδου επιπέδου, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 3. Αποκλίση των στεγμών 15%, κομμοσπί.
 4. Αποκλίση των στεγμών 15%, κομμοσπί.
 5. Αποκλίση των στεγμών 15%, κομμοσπί.
 6. Αποκλίση των στεγμών 15%, κομμοσπί.
 7. Αποκλίση των στεγμών 15%, κομμοσπί.
 8. Αποκλίση των στεγμών 15%, κομμοσπί.
 9. Αποκλίση των στεγμών 15%, κομμοσπί.
 10. Αποκλίση των στεγμών 15%, κομμοσπί.
 11. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 12. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 13. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 14. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 15. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 16. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 17. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 18. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 19. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 20. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 21. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 22. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 23. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 24. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 25. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 26. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 27. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 28. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 29. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 30. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 31. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 32. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 33. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 34. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 35. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 36. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 37. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 38. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 39. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 40. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.

Σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 1, του Ν. 1337/83, η κατασκευή του κτιρίου είναι υποχρεωτική.

- ΠΡΟΤΑΓΜΑ ΒΙΟΚΑΙΩΝ**
1. Τάβλι επιπέδου επιπέδου, στεγνό, ορόφο.
 2. Τάβλι επιπέδου επιπέδου, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 3. Αποκλίση των στεγμών 15%, κομμοσπί.
 4. Αποκλίση των στεγμών 15%, κομμοσπί.
 5. Αποκλίση των στεγμών 15%, κομμοσπί.
 6. Αποκλίση των στεγμών 15%, κομμοσπί.
 7. Αποκλίση των στεγμών 15%, κομμοσπί.
 8. Αποκλίση των στεγμών 15%, κομμοσπί.
 9. Αποκλίση των στεγμών 15%, κομμοσπί.
 10. Αποκλίση των στεγμών 15%, κομμοσπί.
 11. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 12. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 13. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 14. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 15. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 16. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 17. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 18. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 19. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 20. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 21. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 22. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 23. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 24. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 25. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 26. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 27. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 28. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 29. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 30. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 31. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 32. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 33. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 34. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 35. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 36. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 37. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 38. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 39. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.
 40. Στάβλι βόρειο, στεγνό, ορόφο, κομμοσπί.

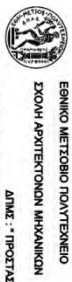

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΙΟ)

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΜΗΧΑΝΙΚΗΣ
ΔΙΠΛΩΜΑ : ΠΡΟΤΥΠΑ ΜΗΧΗΡΙΩΝ *
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΝΟΙΚΤΑΓΙΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΩΝ
ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΔΙΟΝΑΣΤΡΗ, ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΙΟΥ
ΥΠΕΡΘΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΩΣΤΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΗΣ
αριθμός έτος: 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΩΧΙ ΗΕΥΧΑΚΗ
Μελέτη Ανοικταγίας και
Πρόσβαση Επισκεψιμότητας του Κτιρίου

ΒΕΝΗ ΕΡΓΟΥ: ΑΝΘΩΡΟΣ ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΣΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΣΥΧΝΩΝ
ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ: ΠΡΟΤΥΠΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΤΩ: όμηρ οδ'
ΜΕΡΟΣΜΑΝΑ: ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
ΑΝΤΙΣΤΑΣΤΗΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΑ
A.02.05
1/100

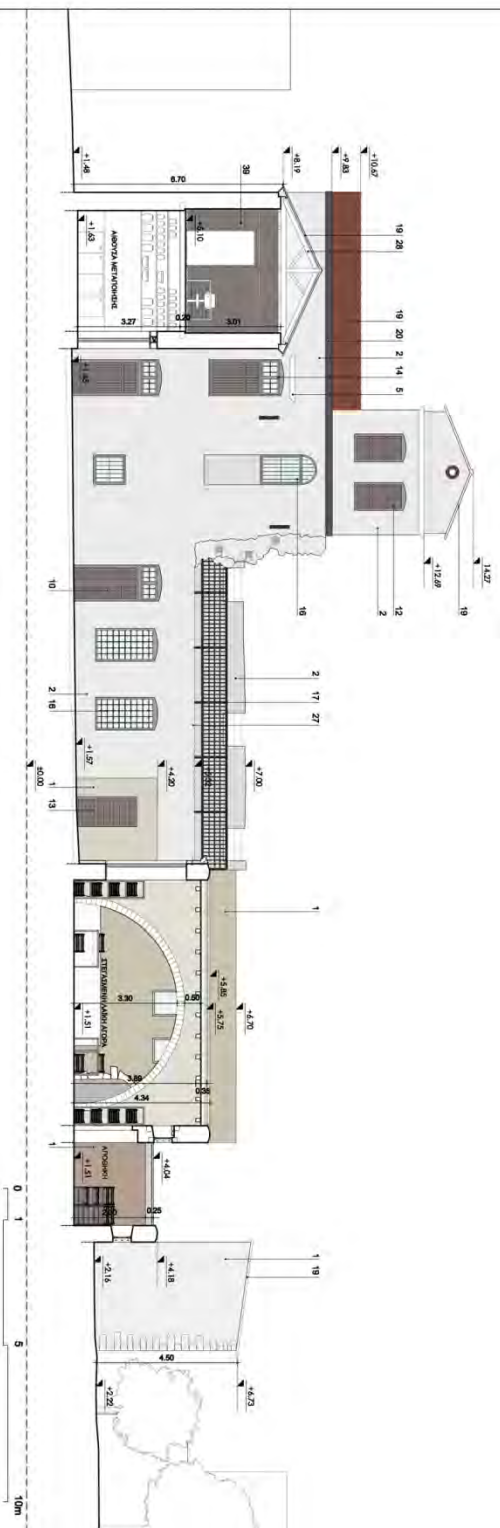
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΙΟ)

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΜΗΧΑΝΙΚΗΣ
ΔΙΠΛΩΜΑ : ΠΡΟΤΥΠΑ ΜΗΧΗΡΙΩΝ *
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΝΟΙΚΤΑΓΙΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΩΝ
ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΔΙΟΝΑΣΤΡΗ, ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΙΟΥ
ΥΠΕΡΘΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΩΣΤΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΗΣ
αριθμός έτος: 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΩΧΙ ΗΕΥΧΑΚΗ
Μελέτη Ανοικταγίας και
Πρόσβαση Επισκεψιμότητας του Κτιρίου

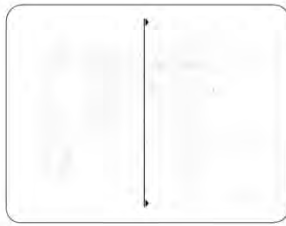
ΒΕΝΗ ΕΡΓΟΥ: ΑΝΘΩΡΟΣ ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΣΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΣΥΧΝΩΝ
ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ: ΠΡΟΤΥΠΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΤΩ: όμηρ οδ'
ΜΕΡΟΣΜΑΝΑ: ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
ΑΝΤΙΣΤΑΣΤΗΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΑ
A.02.06
1/100

ΥΠΟΜΗΜΙΑ ΥΠΟΚΩΔΙΩΝ

1. Τελετή επιμνημόσυνη εμψύχωσης, ημερησίως, οδικός.
2. Τελετή επιμνημόσυνη εμψύχωσης, οδικός, οδικός.
3. Αποδοχή επί τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, κεντρικός, κεντρικός.
4. Δοκιμαστική εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
5. Δοκιμαστική εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
6. Δοκιμαστική εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
7. Δοκιμαστική εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
8. Δοκιμαστική εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
9. Δοκιμαστική εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
10. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
11. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
12. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
13. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
14. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
15. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
16. Μεταλυτική εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
17. Μεταλυτική εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
18. Μεταλυτική εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
19. Μεταλυτική εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
20. Μεταλυτική εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
21. Μεταλυτική εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
22. Στάδια οδικού, κεντρικός, κεντρικός.
23. Στάδια οδικού, κεντρικός, κεντρικός.
24. Μεταλυτική εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
25. Μεταλυτική εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
26. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
27. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
28. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
29. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
30. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
31. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
32. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
33. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
34. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
35. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
36. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
37. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
38. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
39. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.
40. Εξάμηνη εξέταση, κεντρικός, κεντρικός.

Σχέδιο βασισμένο στον Κ. 40/00, σχετικά με το άρθρο 51, όπως αναφέρεται κατά την περίπτωση των υποεργασιών, με την χρήση Γραμμικού αναγνώστη.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΔΙΜΗΣ : " ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ "
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΤΟΥΔΕΤΗΣ ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΣΣΗ ΙΩΑΝΝΗΣ
αναρτημένο έως 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΕΥΧΑΚΗ
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόσθηξη Επικοινωνίας του Κτηριακού Συγκροτήματος

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ ΑΛΚΙΝΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΞΑΝΘΙΝ

ΣΤΥΛΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ όψη-τομή VV'

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016

ΑΔ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΜΜΑΚΑ

A.02.07 1/100

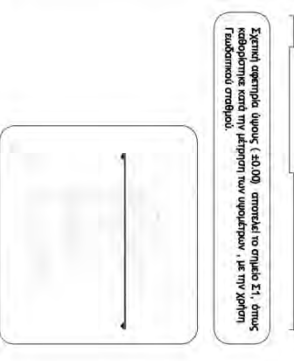

- ΥΠΟΜΗΝΙΑ V/VI/ΚΩΝ**
1. Τελετή επισημάνει επιτομίου, τελετή, σελίδα.
 2. Τελετή επισημάνει επιτομίου, τελετή, σελίδα.
 3. Τελετή επισημάνει επιτομίου, τελετή, σελίδα.
 4. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 5. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 6. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 7. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 8. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 9. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 10. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 11. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 12. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 13. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 14. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 15. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 16. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 17. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 18. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 19. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 20. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.
 21. Δομοδοτική θέση από οριζόντιους, επιτομίου, κεντρική.

22. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
23. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
24. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
25. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
26. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
27. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
28. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
29. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
30. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
31. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
32. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
33. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
34. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
35. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
36. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
37. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
38. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
39. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.
40. Στάδια στέγης, κήρ, πέδιλο.

- ΕΞΗΓΗΣΗ ΣΥΜΒΟΛΩΝ**
- Ε1. Ανοξείδια σιδηρούχος, με παραλλήλα προφίλ.
 - Ε2. Ανοξείδια σιδηρούχος, με παραλλήλα προφίλ.
 - Ε3. Ανοξείδια σιδηρούχος, με παραλλήλα προφίλ.
 - Ε4. Ανοξείδια σιδηρούχος, με παραλλήλα προφίλ.
 - Ε5. Ανοξείδια σιδηρούχος, με παραλλήλα προφίλ.
 - Ε6. Ανοξείδια σιδηρούχος, με παραλλήλα προφίλ.
 - Ε7. Ανοξείδια σιδηρούχος, με παραλλήλα προφίλ.
 - Ε8. Ανοξείδια σιδηρούχος, με παραλλήλα προφίλ.
 - Ε9. Ανοξείδια σιδηρούχος, με παραλλήλα προφίλ.
 - Ε10. Ανοξείδια σιδηρούχος, με παραλλήλα προφίλ.
 - Ε11. Ανοξείδια σιδηρούχος, με παραλλήλα προφίλ.
 - Ε12. Ανοξείδια σιδηρούχος, με παραλλήλα προφίλ.
 - Ε13. Ανοξείδια σιδηρούχος, με παραλλήλα προφίλ.
 - Ε14. Ανοξείδια σιδηρούχος, με παραλλήλα προφίλ.

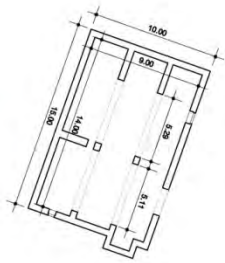
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΕΩΡΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΔΙΠΛΩΜΑ ΠΡΟΤΥΠΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΥΝΟΩΝ

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΤΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΣΣΕ ΙΩΑΝΝΗΣ
μεταπτυχιακό έτος 2015-2016

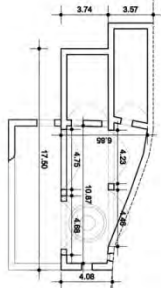
ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΞΥΧΑΚΗ
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόταση Επανεξόφλησης του Κτιριακού Συμπλοκήματος

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ ΑΛΚΙΩΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
ΣΤΥΛΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΟΜΗ 57
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
ΑΝ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΩΜΑΚΑ
A.02.10 1/100

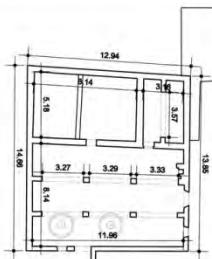

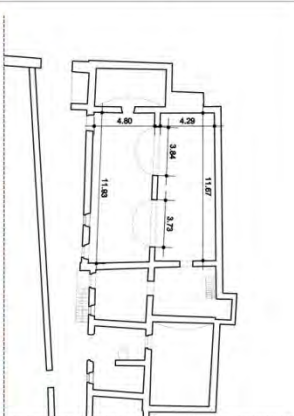
01 Ελαιόπριβό σε ενκλιτή έπιπλα στο Κασπιά Αττοκόπουλου.

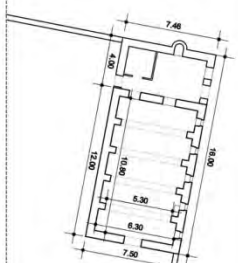
02 Ελαιό ελαιόπριβό στον Κουφιά Αττοκόπουλου.

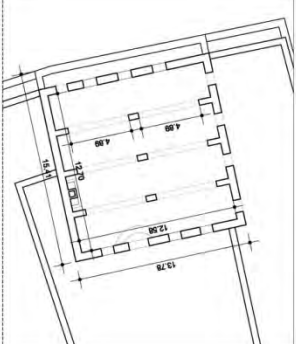
03 Ελαιόπριβό στο Μετόχι του Αγ. Εκατερίνου, Μεσσηνίας.

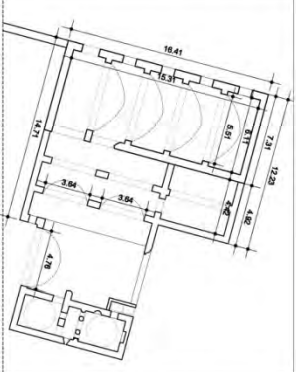
04 Ελαιόπριβό στο Νιο Χάλιδι Αττοκόπουλου.

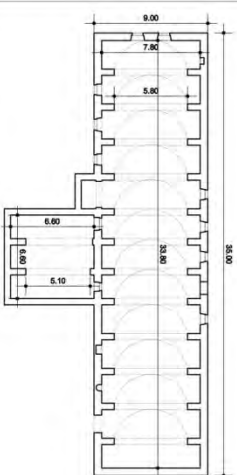
05 Ελαιόπριβό στο μετόχι Σιμφίδει, Νάξου.

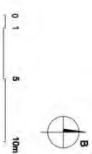
06 Ελαιόπριβό στο μετόχι της Αγίας Κυριακής στο Εβρο.

07 Ελαιόπριβό με χαλίδι σε Μετόχι στις Μυστρές.

08 Ελαιόπριβό στο Κασπιά Αττοκόπουλου (1883).

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΩΧΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑ : " ΠΡΟΞΕΛΙΑ ΜΗΧΗΜΕΙΩΝ " -
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΩΝ

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΥΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΣΣΗ ΙΩΑΝΝΗΣ

αριθμός έργου 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΩΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ
Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόσβαση Εισιρχής του Κρητικού Συμφωνητός

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ ΑΙΓΙΛΙΟΣ ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΑΡΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΕΛΑΙΟΠΡΙΒΕΩΝ

ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ Κατασκευή και λειτουργική απορρύθμιση

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ 8 τροποποιήσεων ελαιόπριβου

ΑΔ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΜΟΝΑ

Α.03.01 1/200

09. Επισκεψίμο στο Βερόλινο, Χαλκίδα.

10. Επισκεψίμο στο Μενόγ, Αίλινα, Τονκοπέρι

11. Επισκεψίμο στο Μενόγ του Νηρέ.

12. Επισκεψίμο στο μετόχι του Αγ. Ιωάννη του Εμφύλιου, στον Πλάϊνο

ΥΠΟΜΟΝΗΜΑ

Χώρος Επισκεψίμο

Χώρος Μετόχου

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΟΧΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
 ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
 ΔΙΜΣ : " ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΝΗΜΕΙΩΝ "
 ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΧΩΝ

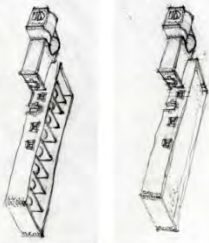
ΘΕΜΑ ΔΙΔΑΚΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
 ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
 ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
 αναμνηστικό έτος 2015-2016

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΕΥΧΑΚΗ
 Μελέτη Αποκατάστασης και
 Προστασία Επισκεψίμο

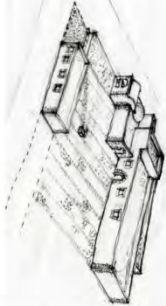
ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ ΑΛΚΙΩΝΟΣ ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΑΓΓΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΟΣ
 ΣΤΑΣΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
 ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΩΝ Φωτογραφική αποτύπωση 4 τοποθεσιών
 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
 ΑΝ ΣΧΕΔΙΩΤΗ ΚΑΜΑΚΑ

A.03.02 1/500

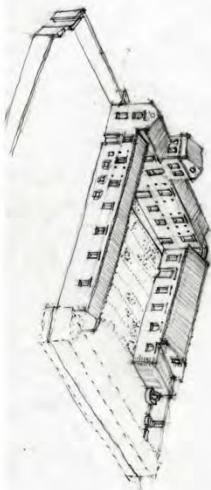
φάση 101

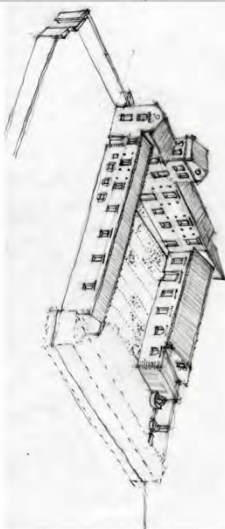
φάση 102

φάση 103

φάση 104

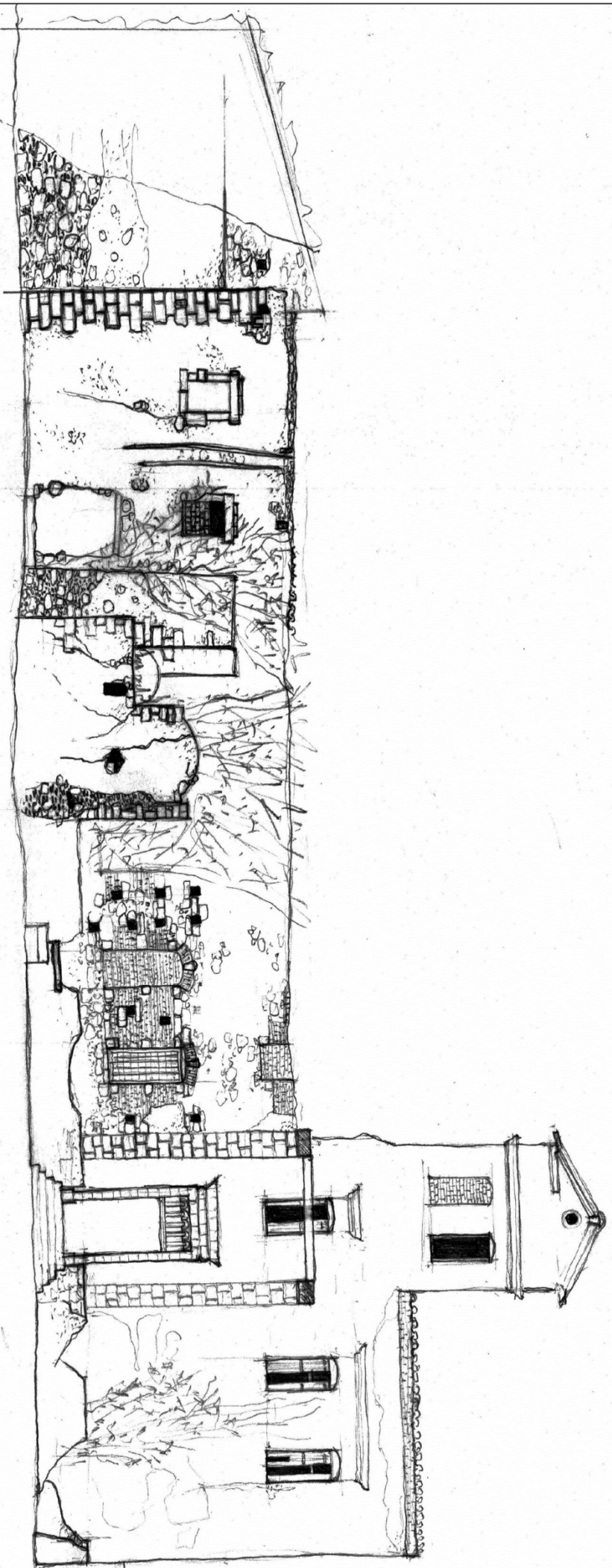
φάση 105

ΟΡΘΑ ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΟ ΜΕΤΩΧΗ ΗΞΥΧΑΧΗ, Μελέτη Αντοκράτωσης και
Πρόσβαση Επενδύσεως του Κτηριακού Συγκροτήματος
 ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΥΔΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
 ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΝΑΖΙΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ: ΑΝΙΦΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΑΥΣΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
 ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ: ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ
 ΘΕΜΑΤΟΣΕΛΙΔΩΝ: ΟΥΣΙΑΣΤΟΡΟΛΟΓΑΡΧΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΟΜΕΝΩΝ ΦΩΣΕΩΝ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
 ΑΝΤΙΣΤΑΣΤΡΩΤΗΣ: ΚΟΚΚΙΑ
A.00.01 1/500

υπάρχουσα κατάσταση Βορεινής όψης μετοχού

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
**ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ, Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόταση Επανάχρησης του Κτηριακού Συγκροτήματος**

ΣΤΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΒΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΗΣ

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ
ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΑΛΙΚΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

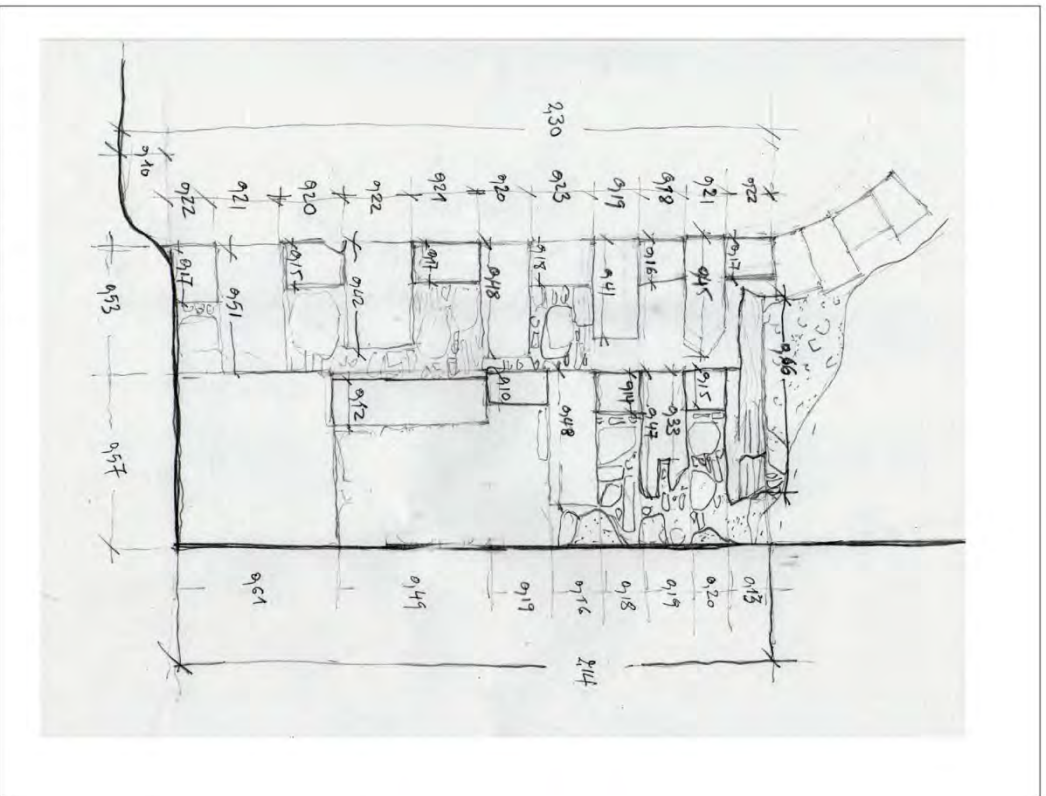
ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ
Βορεινή όψη συγκροτήματος

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016

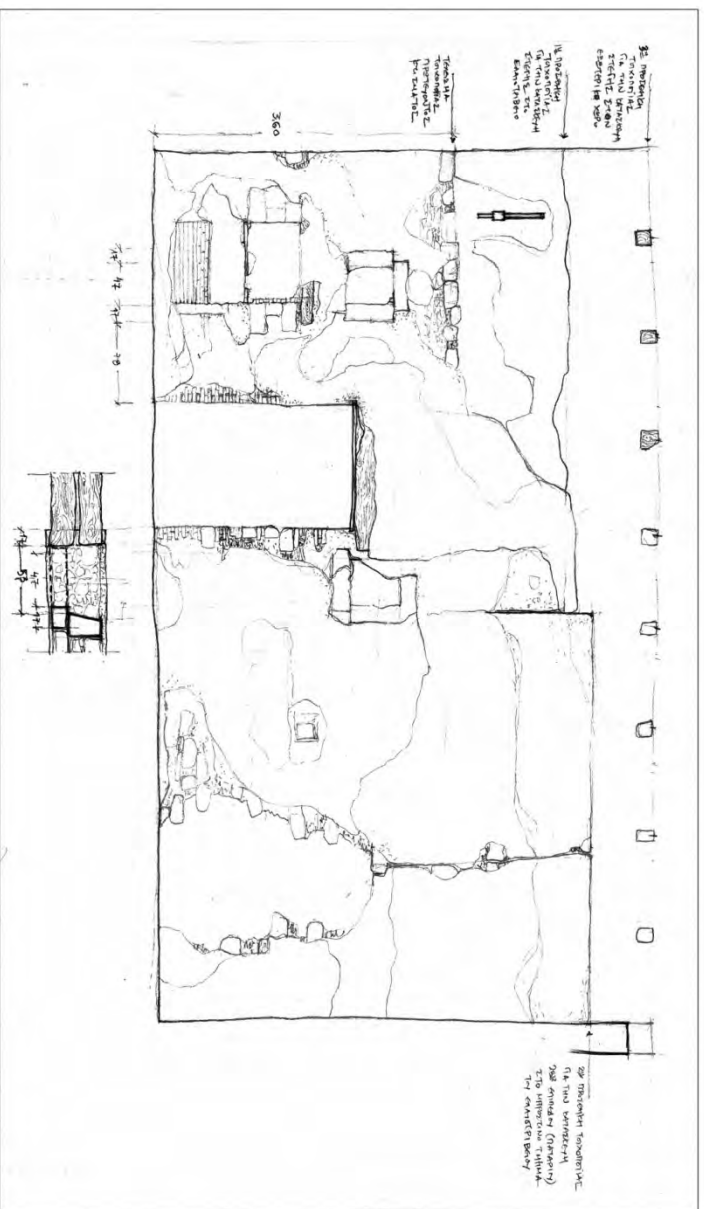
ΑΙΑ ΣΧΕΔΙΟΥ
ΚΙΜΑΚΑ

Λ.01.01 1/100

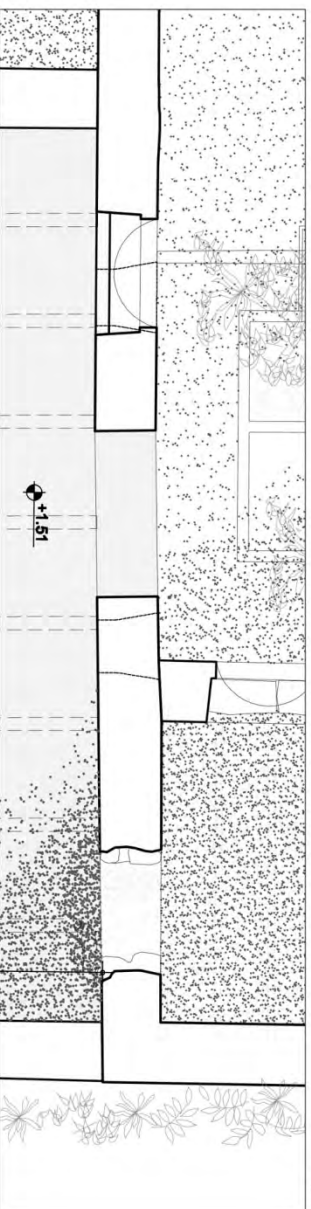

τοιχοποιία στον χώρο Α4

όψη η

τοιχοποιία στον χώρο Α10

κάτοψη

ΓΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ, Μελέτη Αποκατάστασης και Πρόταση Επανάχρησης του Κτιριακού Συγκροτήματος

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΒΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΗΣ

ΓΕΣΗ ΕΡΓΟΥ

ΑΙΓΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΓΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ

ΟΚΤΩΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΦΑΣΕΩΝ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016

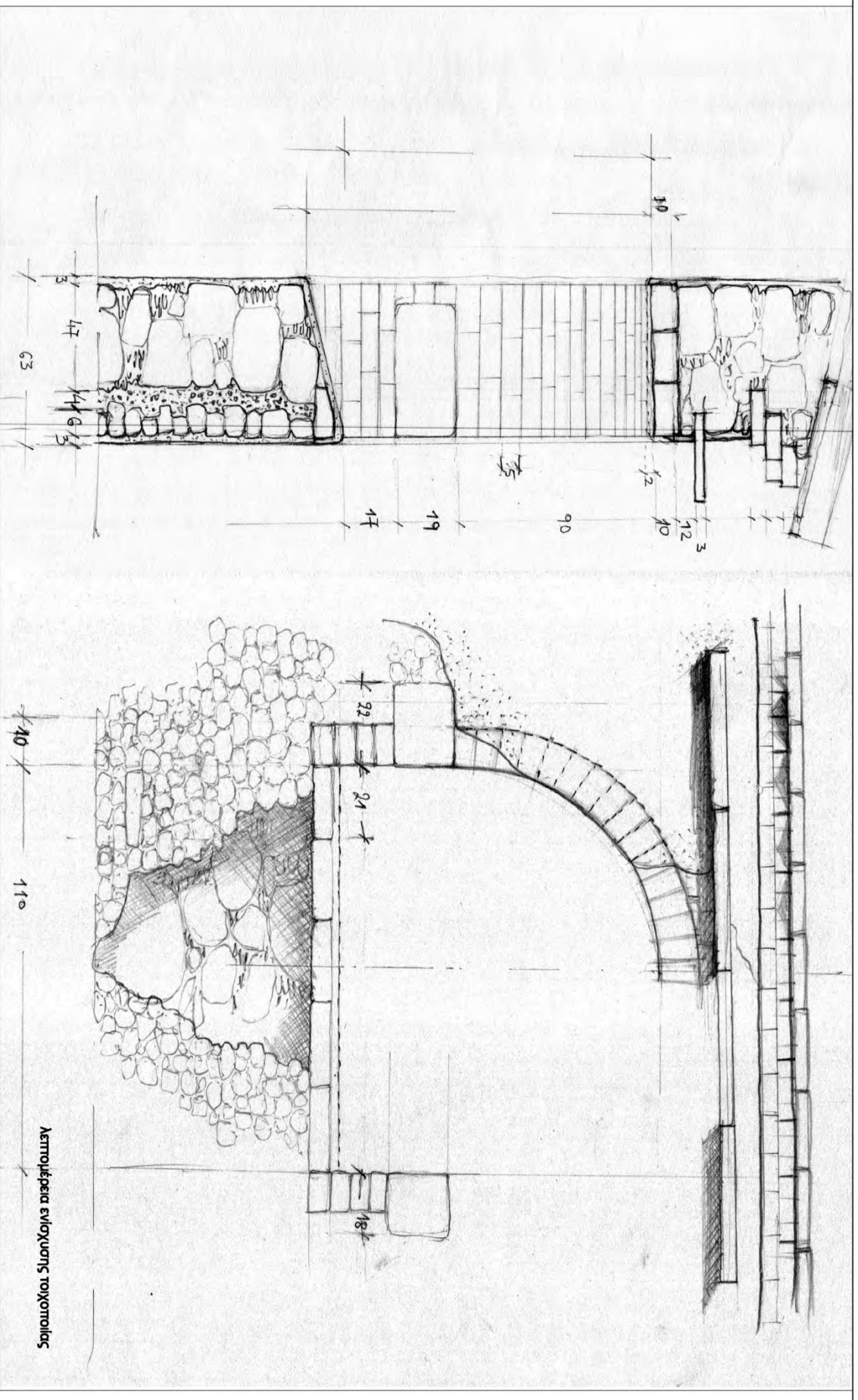
ΑΔΑ ΣΧΕΔΙΟΥ

ΚΑΙΜΑΚΑ

Λ.01.02

1/20 & 1/50

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ, Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόταση Επανάχρησης του Κτηριακού Συγκροτήματος

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΒΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ

ΑΔΙΚΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ

Λεπτομέρεια ενίσχυσης τοιχοποιίας

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016

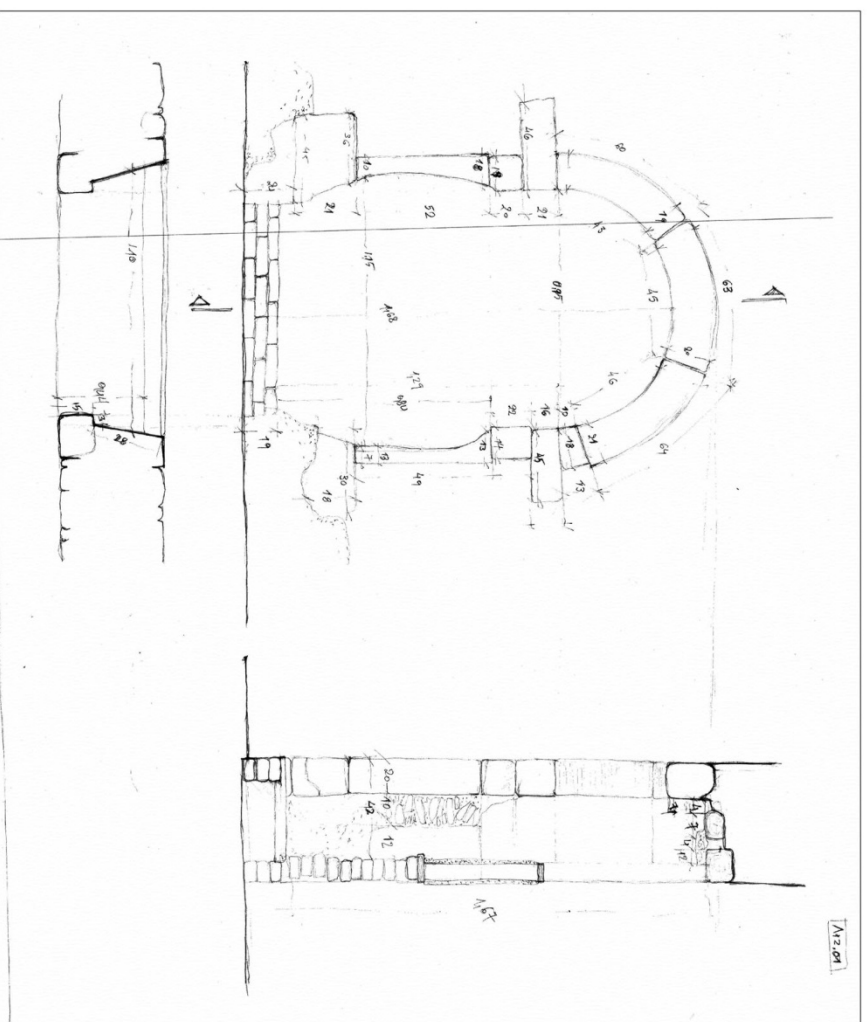
Α/Α ΣΧΕΔΙΟΥ

ΚΑΙΜΑΚΑ

A.01.03

1/10

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΞΥΧΑΚΗ, Μελέτη Αποκατάστασης και Πρόταση Επανάχρησης του Κτηριακού Συγκροτήματος

ΣΤΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΒΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΗΣ

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ

ΑΛΙΚΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ

Λεπτομέρειες κουφωμάτων ελαιουργείου

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

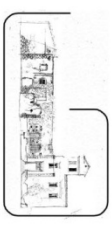
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016

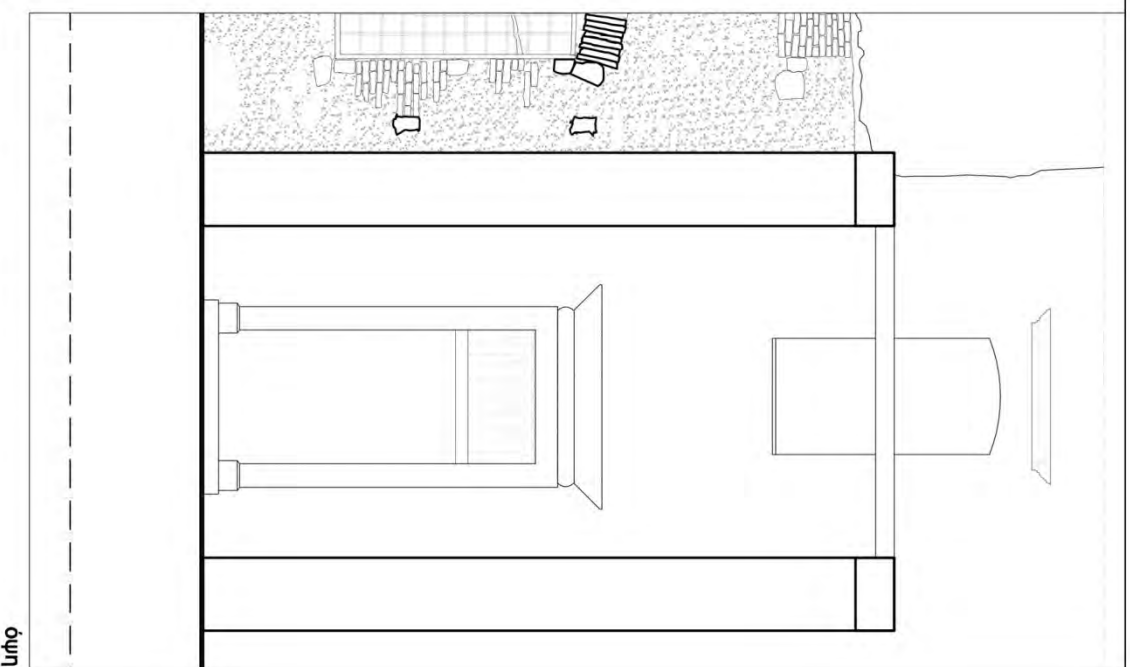
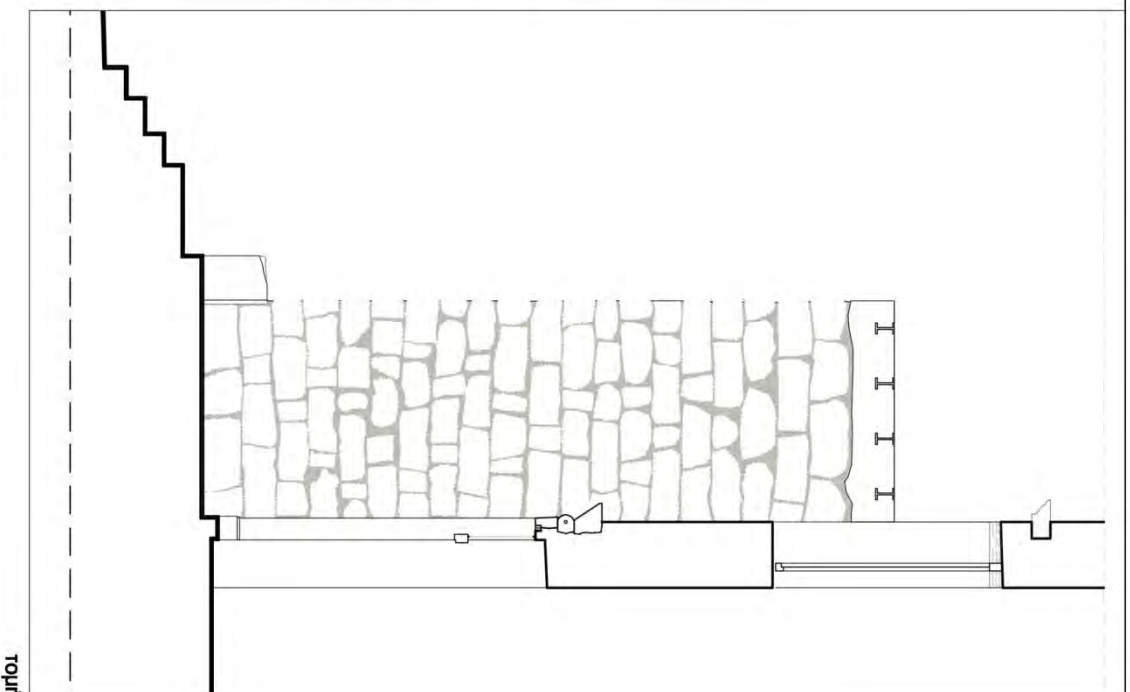
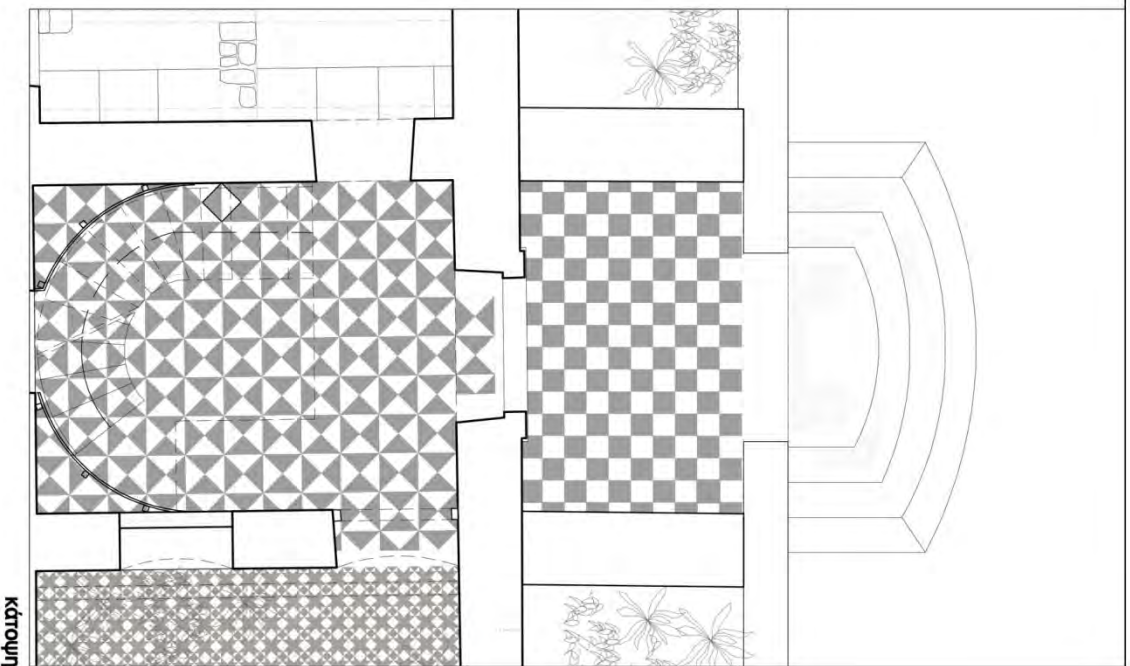
ΑΔ ΣΧΕΔΙΟΥ

ΚΑΜΑΚΑ

A.01.04

1/20

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ, Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόταση Επανόχρησης του Κτιριακού Συγκροτήματος

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΒΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
 ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΗΣ

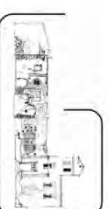
ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ
ΑΛΙΚΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
 ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

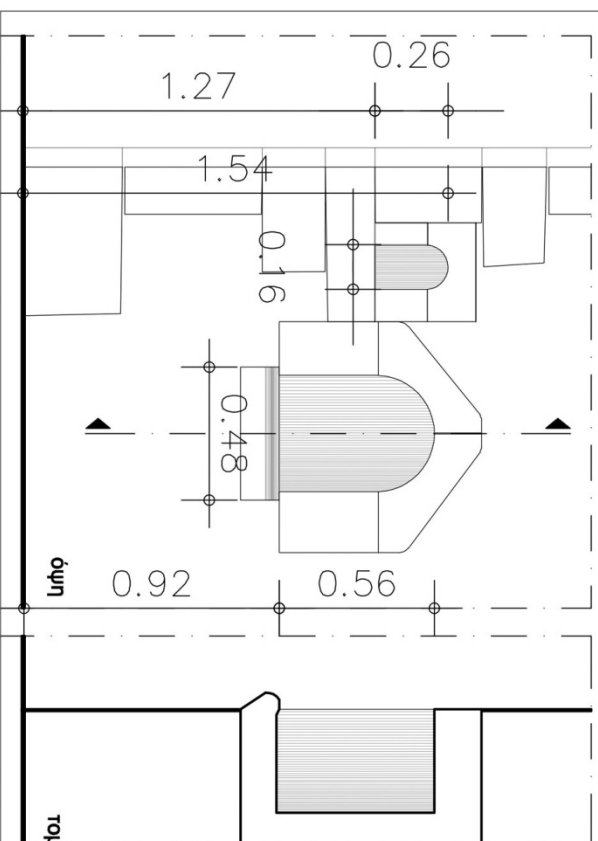
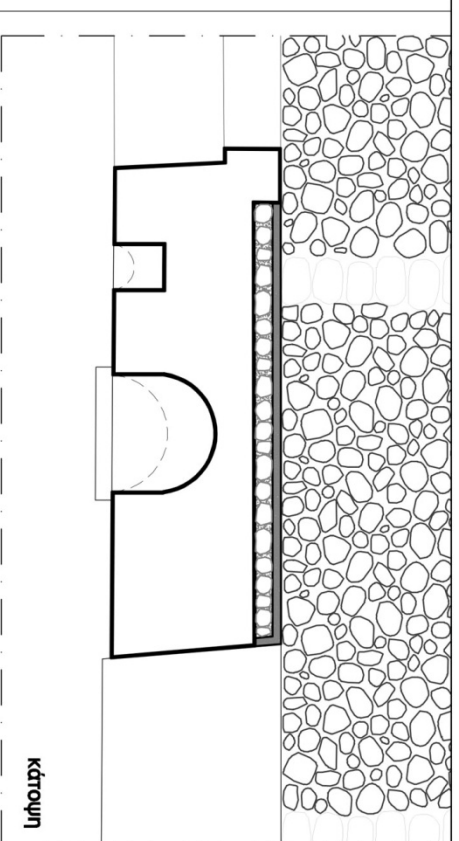
ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ
Λεπτομέρεια κεντρικής εισόδου κατοικίας

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016

Α/Α ΣΧΕΔΙΟΥ
ΚΑΜΑΚΑ

Λ.01.05 1/50

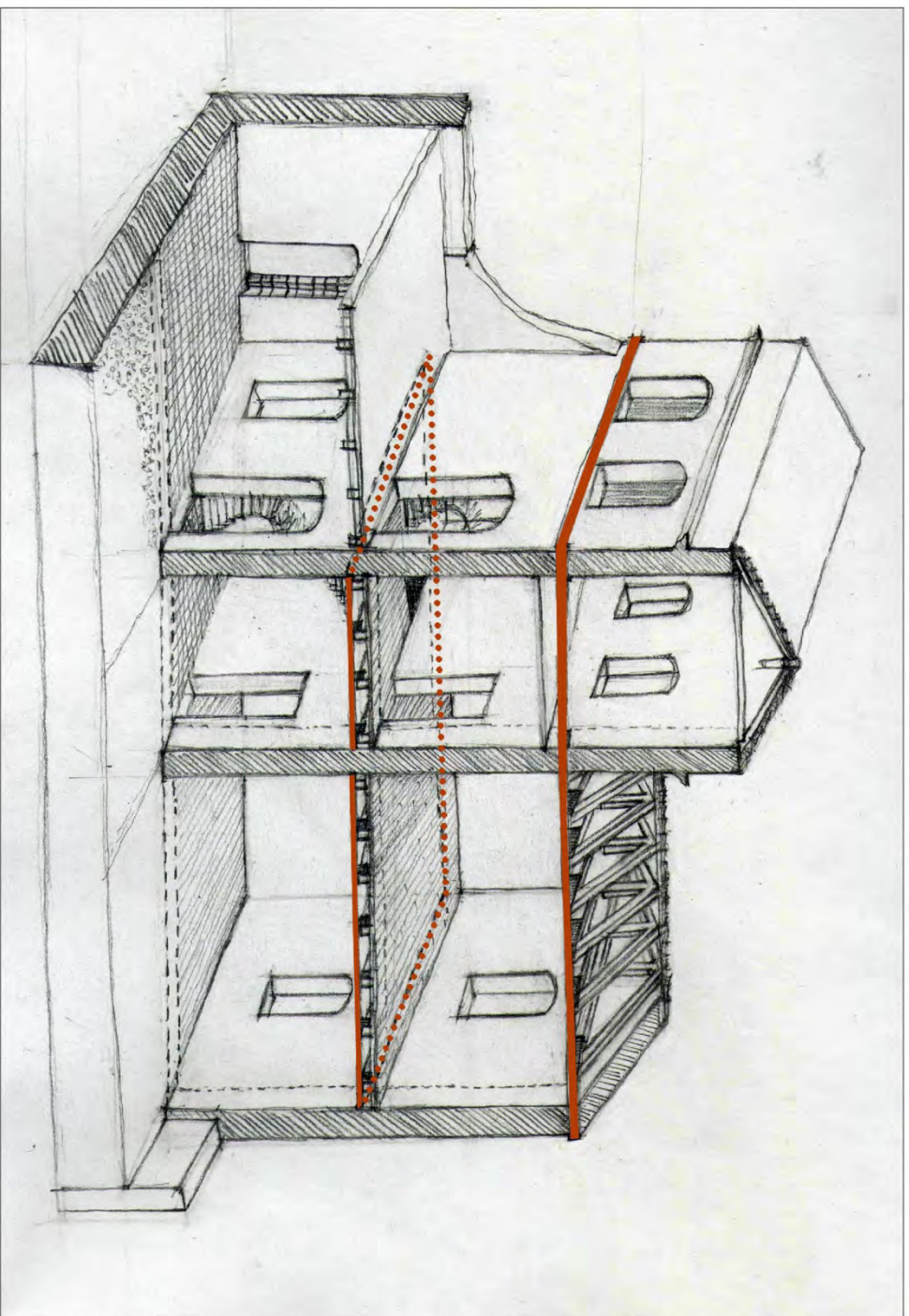
ΓΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
**ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ, Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόταση Επανόχρησης του Κτιριακού Συγκροτήματος**
ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΛΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΗΣ

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ
ΑΛΙΚΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ
ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΓΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ
Λαϊνοθήκη

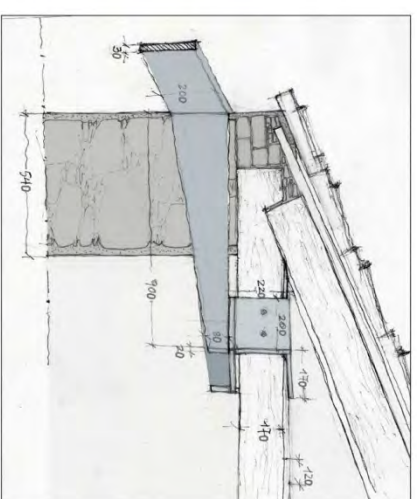
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
Α/Α ΣΧΕΔΙΟΥ
ΚΑΜΜΑΚΑ

A.01.06 1/50

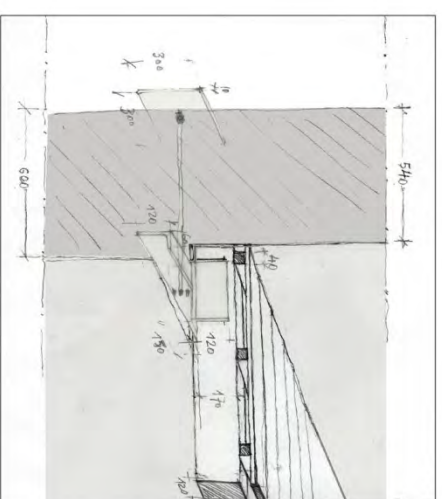

αξονομετρικό με τις θέσεις των περιβόσεων
κλίμακα 1:100

σύνστημα περιβόσεως στον β' όροφο

σύνστημα περιβόσεως στον α' όροφο

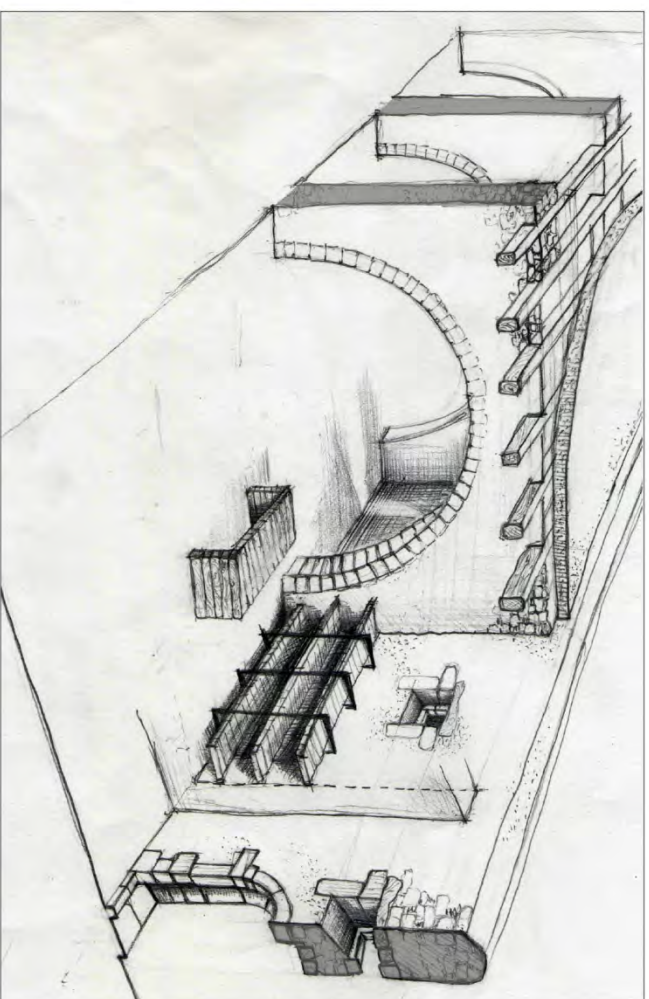
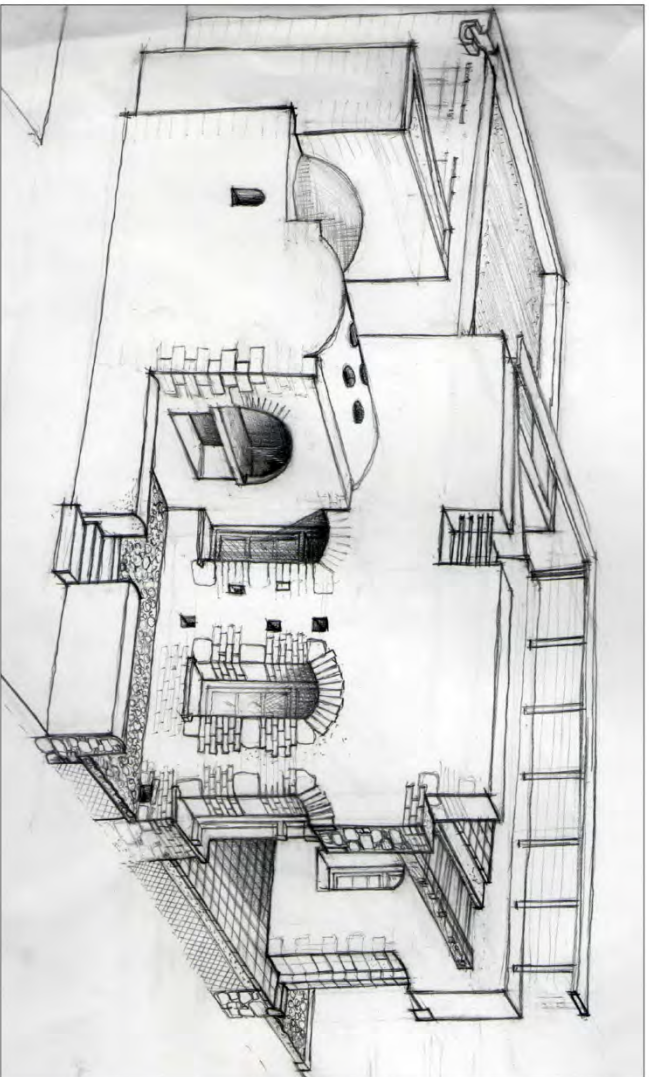
ΓΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
**ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΞΥΧΑΚΗ, Μελέτη Αποκατάστασης και
 Πρόταση Επανόχρησης του Κτιριακού Συγκροτήματος**
 ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΒΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
 ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΗΣ

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ
ΑΛΙΚΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
 ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ
ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
 ΓΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ
Δεπτομέρεια περιβόσεως "Πύργου"

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
Α.02.03
 1/20

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
 ΑΔ ΣΧΕΔΙΟΥ
 ΚΛΙΜΑΚΑ

στην χώρο υγιεινής και καφέ-αναμικτηρίου

Λειτουργία πρότασης εσωτερικού χώρου ελαστικότητας

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
**ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΞΥΧΑΚΗ, Μέλητα Αποκατάστασης και
 Πρόταση Επανάχρησης του Κτηριακού Συγκροτήματος**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΥΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
 ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ
ΑΜΙΚΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ
ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

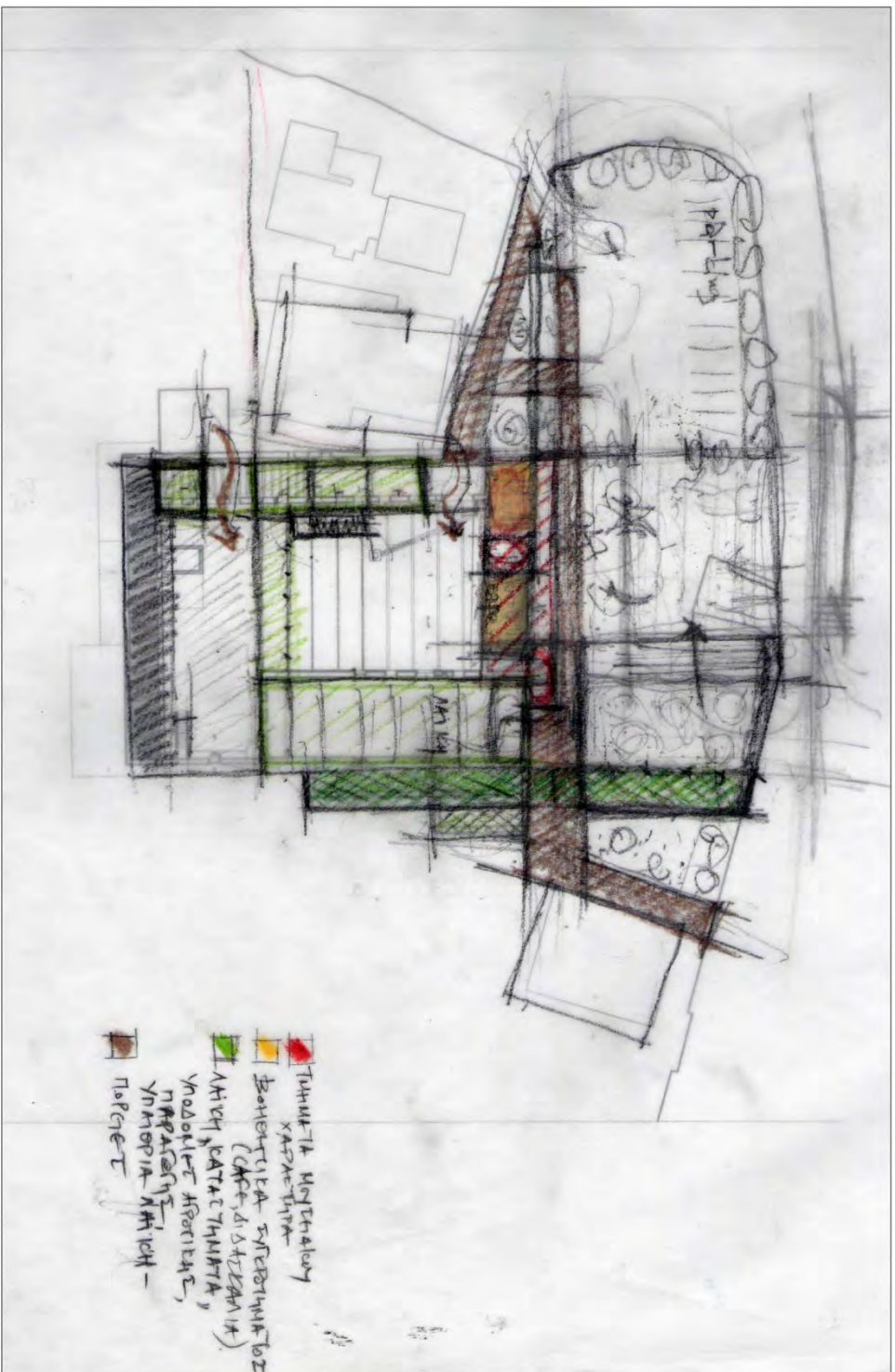
ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ
Αναπαράσταση προτάσεων

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016

Α/Α ΣΧΕΔΙΟΥ
ΚΑΙΝΑΚΑ

Α.02.04 1/50

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΣΥΧΑΚΗ, Μελέτη Αποκατάστασης και Πρόταση Επανόχρησης του Κτιριακού Συγκροτήματος

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ ΕΒΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΗΣ

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ

ΑΛΙΚΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

ΣΤΥΛΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ

σκαρίφημα αρχικής ιδέας

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016

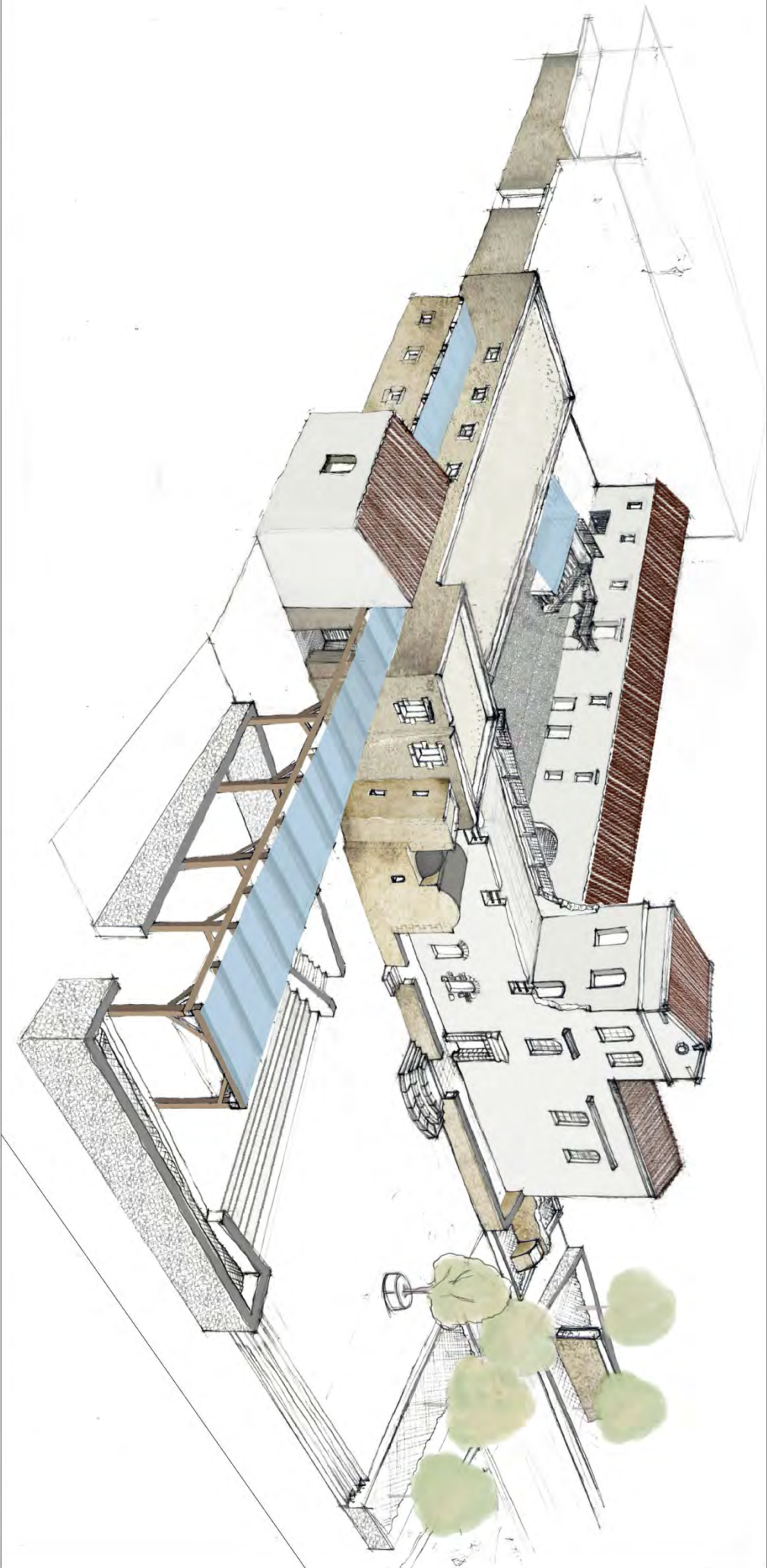
Α/Α ΣΧΕΔΙΟΥ

ΚΑΙΜΑΚΑ

A.02.05

1/500

ΘΕΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
**ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΗΞΥΧΑΚΗ, Μελέτη Αποκατάστασης και
Πρόταση Επανάχρησης του Κτιριακού Συγκροτήματος**
ΣΤΟΥΛΑΣΤΡΙΑ ΕΒΕΝΗ ΚΑΜΟΝΤΟΥ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΙΖΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΗΣ

ΘΕΣΗ ΕΡΓΟΥ
ΑΙΚΙΑΝΟΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΑ, ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ
ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ
ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΘΕΜΑ ΣΧΕΔΙΟΥ
Αναπαράσταση τελικής πρότασης

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016
Α.Α. ΣΧΕΔΙΟΥ
ΚΑΙΜΑΚΑ
A.02.06
1/500

